

ควมชอบนทานกร

จาก.. เทียนอง ดุบลฯ

กฎแห่งกรรม

100591

เรื่อง

คนคตคค

บาปกับเคราะห์

รักวัวให้ผูก

ทางโลกกับทางธรรม

ชีวิตผ่าน

ผู้มีจิตศรัทธาร่วมกัน

พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการแด่พุทธศาสนิกชนทั่วไป

เนื่องในวันวิสาขบูชา

30 พฤษภาคม 2512

บทเพลง วิสาขบูชา

๑ นางนาค

๑ อันวันนี้ เป็นวันที่ ประเสริฐสุด

ของพวกเรา ชาวพระพุทธ ศาสนา
เพราะพ้องวัน องค์พระพุทธ ประสูติมา
เพื่อโปรดสัตว์ในโลกา ให้เบิกบาน
เพราะพ้องวันที่พระองค์ ทรงสำเร็จ
ตรัสรู้ ธรรมพิเศษ เกษมศานต์
เพราะพ้องวัน ที่พระองค์ ทรงนิพพาน
เมื่อสมัย พุทธการ เน้นนานมา
ปวงนักปราชญ์ ครองโบราณ ท่านจัดสรร
ว่าเป็นวัน ที่ระลึก พระศาสนา
ขนานนาม วันวิสา ขะบูชา
ประมาณสอง พันห้า ร้อยขวบปี
เพราะเหตุนี้ พวกเรา ผู้ชาวพุทธ
จงมีใจ บริสุทธิ์ เกษมศรี
ที่รับช่วง พระศาสนา มาด้วยดี
ควรเรานี้ จะบูชาให้ถาวร

ประสิทธิ์ จันทรแสงสว่าง ประพันธ์

คนดีมีคุณ

เมื่อ ข้าพเจ้าได้รับจดหมายมีมากด้วยกัน บางฉบับก็บันทึกชีวิตที่ได้เกิดขึ้นแก่ผู้บันทึกมาแล้ว ได้พิจารณาก็ทำให้เศร้าใจ คิดว่าสังคมของมนุษย์ทุกวันนี้จิตใจเสื่อมทราม คนประกอบกรรมชั่วผิดศีลธรรมเห็นแก่ตัว ไม่สนใจว่าใครจะเดือดร้อนได้รับความเสียหาย ทำลายอนาคตของผู้อื่นให้ย่อยยับ เพียงให้ตัวได้รับความ สนุกสนาน ตามอารมณ์ที่ปรารถนา มนุษย์พวกนี้เป็นมารสังคมนั้น มีจิตใจปรีดพิสดาปฤติธรรมคาของบุคคลทั่วไป ข้าพเจ้าขอพาท่านไปพบกับมารสังคม ที่ท่านสุภาพสตรีเป็นผู้บันทึกมาให้ บางทีท่านจะได้มีเวลาพิจารณามนุษย์จิตชั่ว แท้ปากหวาน คอยเอาอกเอาใจ แสดงท่าทางเป็นสุภาพบุรุษ กำลังมาอยู่ใกล้ตัวท่าน จะได้มีเวลาพิจารณาควาเป็นสุภาพบุรุษแท้หรือปลอม จะได้ปลุกตัวให้ห่างไกลก่อนที่จะสายเกินไป เมื่อได้เห็นลวกลายถึงเรื่องที่เกิ

ขึ้นมาแล้ว ข้าพเจ้าได้บันทึกมาถ่ายทอดให้ท่านได้มี
โอกาส อ่านแล้วใช้สติ บัญญาเพื่อความไม่ประมาท
ต่อไป

อินันได้ทำงานอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่ง มีตำแหน่ง
การงานพอจะเลี้ยงตัวได้หากเราไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป
จะนั้นอินันมีชีวิตอยู่ด้วยความมกน้อยสันโดษ
ชีวิตครองเรือนของอินันก็อยู่ได้โดยปกติ ไม่เดือด
ร้อนอะไร แม้อินันจะมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูอีก ๒ ชีวิต
เพราะเกศาภพที่ให้ความอบอุ่นเมื่อมีชีวิตอยู่ แก
ก็ต้องกำพร้าพ่อเมื่ออายุยังน้อย อินันได้เลี้ยงดูเก
มาด้วยความถนอมกลมเกลี้ยง สั่งสอนอบรมศีล
ธรรม เมื่อโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองดี หลังจากสามี
ได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ นอกจากบุตรสองแล้ว
อินันยังมีคุณแม่ของสามีที่ต้องเลี้ยงดูอีก ท่านหนึ่ง
อินันทนบำรุงท่านเหมือนพระที่เคารพบูชา เพราะ
ถือว่าท่านมีพระคุณสูงสุดผู้หนึ่ง แม้อินันจะมีสามี
และบุตรสองคนก็ดี แต่สุขภาพของอินันก็มีผิวพรรณ
เปล่งปลั่งเป็นที่ต้องตาคนทั่วไป มีผู้ร่วมงานเป็น

หญิงหลายคนถามฉันว่า “พี่วิธีเสริมสวยได้
 อย่งไรนะ รูปร่างยังสวยพริ้งอยู่เสมอเหมือนสาว ๆ สู้
 ไม่ได้ หรือมียาที่กินแล้วไม่แก่ หรือบริหารร่างกาย
 อย่งไร บอกหนูบ้างซิหนูจะปฏิบัติให้สวยอย่างพี่”
 ฉันหัวเราะไม่รู้จะตอบอย่งไร เพียงแต่แนะนำว่า
 ทำใจให้สบาย อย่ามีกังวล อย่ามีโมโหหงาย ก็นคงจะ
 ทำให้เราแก่ช้า แต่เรื่องก็เป็นความจริง เพราะแม้
 แต่ฉันจะต้องเสียสามีที่รักยิ่งต้องจากไปอย่างไม่มีวัน
 กลับ แต่ฉันก็หักใจได้มิให้มีความโศกเศร้าเสียใจเกิน
 ไป เพราะนึกว่าการตายจากกันเป็นธรรมดา ต้อง
 ตายด้วยกันทุกคนไม่มีใครหนีพ้น เมื่อคิดได้แล้วเรา
 จะเสียอกเสียใจทำไมให้ร่างกายสุขภาพและจิตใจเสื่อม
 โทรม โดยมีแต่โทษไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรดีขึ้น
 ฉะนั้นฉันจึงระงับไว้ บัดความเสียใจทั้งไป ฉัน
 เคยเห็นมาแล้ว มีหญิงบางคนสามีที่รักตายจากไป
 เธอจะเศร้าโศกเสียใจมากเพราะขาดสติ ไม่เป็นอัน
 กินอันนอน ถึงกับร้องไห้โฮตืออกซกหัวคั้นเหมือน
 เด็ก ๆ แล้วก็อยากจะฆ่าตัวตายตามสามี เช่น อยากร

กระโดดน้ำตาย อยากกินยาตาย ต้องมีคนคอยปลอบ
 คอยระวัง แต่แล้วไม่นานเธอก็มีคู่ครองคนใหม่ลืม
 ความเสียใจสุดสิ้นลง จิตใจเบิกบาน ที่อินันพุดมิใช่
 ว่าอินันจะตกเหวอกลู่ผู้หญิงด้วยกัน แต่ก็เป็น
 ความจริงที่เคยพบเคยเห็นมาก่อน สำหรับอินันตั้งใจ
 ว่าจะไม่ยอมมีคู่ครองอีกอย่างเด็ดขาด เพราะอินันมี
 ปัญญา มีความรู้พอที่ไม่ต้องพึ่งใคร อินันสามารถ
 เลี้ยงตัวเองและเลี้ยงลูกให้การศึกษาแก่ได้อย่างไม่
 ต้องเดือดร้อน ไม่อยากให้ลูกได้รับความกระเทือน
 ใจ เมื่อแม่ขาดความเอาใจใส่ใกล้ชิด เพราะแม่มีพ่อ
 เลี้ยงเป็นอันขาด อินันได้ตั้งใจอย่างแน่วแน่ และ
 จะปฏิบัติตัวเป็นโสภิตตลอดไป เมื่อเลี้ยงลูกจนโตให้
 การศึกษามีวิชาความรู้พอเลี้ยงตัวได้ ก็ยากจะปลื้ม
 ท้าหาเวลาศึกษาธรรมะ หาความสุขในทางสงบในบ้น
 ปลายของชีวิต การทำงานอยู่ในกลุ่มชนก็ต้องมีการ
 ติดต่อทางสังคมเป็นธรรมดา เราจะเก็บตัวนักรักไม่
 ได้ ฉะนั้นอินันก็ออกสังคมบ้างเป็นครั้งคราว มีหญิง
 ร่วมงานกับอินันและเพื่อนสนิทของเธอ อีกคนหนึ่ง

ชอบมาชวนให้อิฉันไปกินอาหารกับแกเสมอ โดยแกเป็นผู้ออกเงินตลอดเวลา แต่อิฉันไม่ยอมเอาเปรียบเพื่อน ฉะนั้นอิฉันจึงไม่ค่อยจะไปบ่อยนัก โดยอ้างว่ามีงานมาก มีธุระ นาน ๆ เสียไม่ได้เพราะเกรงใจจะไปสักครั้งหนึ่ง ครั้งหลัง ๆ นี้เมื่อไปกินอาหารกันก็มีเพื่อนชายของเธอร่วมด้วยสามคน เป็นคนภูมิฐานแสดงกิริยาสุภาพเรียบร้อย แต่อิฉันไม่ยอมให้ความสนิทสนมมากนัก เพราะกลัวว่ามนุษย์ในยุคนั้นมีพวกจิตทรามมาก แล้วต่อมาเย็นวันหนึ่งอิฉันไปกินอาหารค่ำกับเพื่อนหญิงทั้งสอง แต่ก็ได้พบสุภาพบุรุษสามคนซึ่งคอยอยู่ที่ร้านอาหารก่อนแล้ว เนื่องด้วยการแสดงกิริยาเป็นสุภาพบุรุษเต็มตัว อิฉันก็ไม่นึกอะไรมากนักนอกจากเคยร่วมกินอาหารเที่ยงกันหลายครั้งแล้ว แต่คืนนั้นเป็นคืนแรกที่ไปกินอาหารค่ำ อิฉันเกรงใจตั้งใจจะรีบกลับ เพื่อนทั้งสองก็อ้อนวอน ขอให้อยู่เป็นเพื่อนก่อน อิฉันเสียอ้อนวอนไม่ได้ก็ยอม

คืนนั้นหลังจากกินอาหารค่ำแล้ว ชายทั้งสาม

ก็อาสาจะขับรถมาส่งอินันที่บ้าน และส่งเพื่อนหญิง
 อีกสองคนที่หลัง อินันไม่ค่อยสบายใจนักเมื่อชาย
 คนหนึ่งขอร้องให้ไปส่งที่ปากน้ำ ขอให้เราไปเป็น
 เพื่อนกันทั้งหมด อินันไม่พอใจแต่ก็ไม่อยากแสดง
 ความรู้สึกออกมานอกหน้า รถแล่นออกจากกรุงเทพ
 มุ่งไปปากน้ำ อินันต้องอดทนนั่งนิ่งไม่ยอมพูดอะไร
 กับคนขับหรือผู้เป็นเจ้าของรถแท็กซี่ ซึ่งพยายามจะ
 ชวนพูดชวนคุยตลอดเวลา เพราะอินันรู้สึกว่าการ
 ขับกำลัง จะแสดง สัญชาติชั่วออกมาทางวาจาให้เห็น
 ความเป็นสุภาพบุรุษกำลังจะหมดไป แก่พูดแต่โลม
 อินันตลอดเวลา ส่วนพวกที่นั่งหลังตอนในหญิงสอง
 ชายสองนั่งสลับกัน เสียงหัวเราะกึกกักหยอกล้อกัน
 เป็นคู่ ๆ อย่างหมดความอาย อินันนึกขุ่นน้ำหน้านึก
 บัณฑิตใจแทนเพื่อนหญิง ไม่นึกว่าจะเป็นคนใจง่าย
 ปล่อยกตัวอย่างหมดคุณค่าเหมือนหญิงชายทั่ว ทำให้
 อินันนึกเอะใจขึ้นมาว่า นี่เขาร่วมใจกันวางแผน
 ไว้นานแล้ว นี่เรากำลังตกหลุมที่เขาขุดไว้ อินันคิด
 แล้วไม่สบายใจนั่งนิ่งคอยระวังตัว เมื่อถึงปากน้ำไม่

มีใครลง เขาขอรับรองว่าจะเลยไปบางแสนโดยไม่ผ่าน
เข้าไปในตลาดปากน้ำ อีนันขอรับรองให้ส่งอีนันกลับบ้าน
หรือไม่ก็ส่งลงที่ปากน้ำ อีนันจะทอดรถกลับบ้านเอง
แต่ทุกคนช่วยกันพูดจาอ่อนหวานขอรับรองแกมบังคับให้
อีนันไปเป็นเพื่อนถึงบางแสน และไม่ยอมให้อีนันลง
จากรถ บอกว่าเตือนหงาย ๆ หาโอกาสเช่นนี้ได้ยาก
เล่นรถชมจันทร์ถึงบางแสนแล้วก็กลับ อีนันนึกใน
ใจว่าเราเสียรู้เขาเสียแล้ว อยากโคตลงจากรถ ก็คิดว่า
ว่ารถกำลังเล่น ถ้าเราเปิดประตูโคตลงก็คงบาดเจ็บ
อาจขาหักและถึงตายก็ได้ ทำไมเราจะต้องคิดเสี่ยง
บ้า ๆ อย่างนี้ แต่คนอย่างอีนันจะไม่ยอมให้ใครมา
ข่มเหงรังแกเล่นง่าย ๆ จึงคอยหาช่องทางที่จะให้
หลุดพ้นเจ้าพวกบ้าคิดหา หาทางออกจากรถโสมม
กันนี้ไปให้ได้ อีนันคอยระวังตัวอยู่ตลอดเวลา เจ้า
คนขับรถลวนลามอีนันหนักขึ้น ใช้มือข้างซ้ายสอด
มาข้างหลังกำลังพยายามจะโอบกอดเหนี่ยวรั้งตัวอีนัน
ให้เข้าชิดตัวมัน ส่วนมือขวามันกุมพวงมาลัยมือเดียว
สายตามันมองไปข้างหน้ารถ อีนันโกรธมากทำตัว

แข็งขันไม่ยอมให้มันทำเล่นง่าย ๆ มันเห็นคนอื่นใจ
ง่าย ทำช้าเลวทราม แล้วมันจะตีค่าตัวอิจันต่ำไปด้วย
แต่อิจันจะโกรธมากแต่ก็ไม่ยอมเสียสติ คอยจ้อง
คิดหาทางว่าจะป้องกันตัวอย่างไรดี จะสั่งสอนพวก
มนุษย์ใจชั่วให้มันรู้สึกตัวว่า มันจะรังแกผู้หญิงเล่น
ง่าย ๆ ไม่ได้ มันคงทำกับหญิงสาวแบบนี้มานานแล้ว
ทีกลัวอับอายขายหน้าก็ไม่กล้าเปิดเผย มันจึงได้ใจ
มันกำลังเห็นยรวังตัวอิจันเข้าไปในอ้อมกอด พวก
หญิงชายที่นั่นตอนหลังก็เห็นเป็นของสนุก เพราะ
หญิงทั้งสองชินต่อการทอดกายให้ชายกอดจูบ อย่าง
สิ้นความอาย อิจันเห็นท่าไม่ดีเพราะไม่มีทางอื่นจึง
ใช้เสียงทวาดออกไปด้วยหมดความอดทนว่า

“หยุดนะ อย่าใช้กิริยาบ้า ๆ อย่างสัตว์ป่ากับ
ฉันเป็นอันขาด มิฉะนั้นพวกคุณจะเสียใจ ฉันไม่
ใช้หญิงใจง่ายอย่างพวกนางงาก็ที่ทำได้ตามสบาย”
เสียงอิจันดังและสั้นเพราะความโกรธ สามารถทำให้
เจ้าคนขับต้องงงหยุดซังก้างงง คงไม่นึกว่าจะมีหญิง
ที่จิตใจเข้มแข็งเอาจริงเอาจังอย่าง อิจัน ไม่ยอมให้ทำ

เล่นง่าย ๆ ทำให้หญิงชายที่นั่งอยู่ข้างหลังกำลัง
หยอกล้อกันอย่างเพลิดเพลิดต่างกึ่งงั้น ก้องซังก
เช่นเดียวกัน อฉันซ์สำคัญต่อไปว่า “หยุดรถที่นี่
เดี๋ยวนี้ ฉันไม่ยอมร่วมทางไปกับพวกโจรตัว เพราะ
มันจะต้องพบกับจุฑา รถมจะต้องกว่าหรือถูกชน
หรือตกถนน ขอให้คนขับในรถตายทั้งหมด” พวก
มันตกตะลึงเพราะไม่นึกว่าอฉันซ์ ปากร้ายสาปแช่งเช่น
นั้น เพราะเคยเห็นอฉันซ์เป็นคนสุภาพเรียบร้อย ถึง
เวลาร้ายก็เหมือนเสือแม่ลูกอ่อน เจ้าคนขับรถมันง
ไปอีกพักหนึ่ง แล้วพอมันคุมสติได้ก็แสดงกิริยาโกรธ
มากองจะนิกายเพื่อน ๆ จึงแสดงกิริยากักขละใช้
กำลังเจ้าชู้ยักษ์ เหมือนเสือร้ายจะเข้าตะครุบเหยื่อ
มันพยายามเหนี่ยวตัวอฉันซ์เข้าไปจะกอดเป็นการลอง
ดี ไม่สนใจว่าอฉันซ์จะใช้มือตบตีหยิกข่วนทำอะไรกับ
มัน แต่อฉันซ์คอยที่อยู่แล้ว พอมันจะโถมกอดครั้งตัว
เข้าไป อฉันซ์เอี้ยวหลังคว่ำมือมันไปบิดหักแล้วก็ใช้
ปากกัดที่แขน มันร้องสุดเสียงเพราะเจ็บปวดเท่าที่
แรงปากอฉันซ์จะกัดมันได้และไม่ยอมปล่อย มันรีบ

ห้ามล้อหยุดรถเข้าข้างทางใช้มืออีกข้างหนึ่งจะตบหน้า
 อິฉัน แต่มันตบไม่ถนัด มันจึงยันหน้าอິฉันเพื่อให้
 แขนมันหลุดจากปากแต่ไม่เป็นผล อິฉันไม่ยอมปล่อย
 รู้สึกมันโกรธมาก มันใช้มือบีบจมูกอິฉันหายใจไม่ออก
 ไปพักหนึ่ง ไม่สามารถจะทนต่อไปได้จึงต้องปล่อย
 มันโกรธจนตาลุกแฉวาว มันพยายามจะโศกเข้ามา
 จะทำมิตีมีร้าย อິฉันไม่รู้จะป้องกันแก้ไขอย่างไรกับ
 กนบ้ำกามเช่นนี้ อິฉันร้องไต่คำเดียวว่า “คุณพี่ช่วย
 ท้าย” อິฉันก็ไม่รู้เหมือนกันว่ามีความหมายอะไร
 แต่รู้สึกว่ไอ้คนใจชั่วกำลังบ้ำจะขย้ออึฉันอยู่แล้วก็ชงก
 เพราะไต่ยินเสียงเหมือนถูกตบหน้าดัง “เพี้ยะ” ทำ
 ให้มันงงกันไปหมด อິฉันก็ไม่รู้ว่าใครตบมัน อິฉัน
 เลยถือโอกาสที่มันตะลึงงง รีบเปิดประตูข้างตัวลุกวิ่ง
 หนีออกมาจนอรรถ แต่คิดว่าวิ่งไปทางใดก็ไม่พ้น
 แน่ พอที่มีเมฆลอยมาบังดวงจันทร์ทำให้บริเวณนั้น
 มืดมิดลง อິฉันถือโอกาสวิ่งไปหมอบราบติดคองหิน
 ข้างทางสูงพอจะบังได้ อິฉันภาวนาในใจว่าขอให้คุณ
 พี่ช่วยบังอິฉันท้าย อย่าให้มันเห็นตัว สัตินที่กองอยู่

ข้างถนนเป็นระยะ ๆ กับสี่ล้อของอิจันมันกลมกลืนกับกองหิน จึงเหมาะเป็นที่กำบังตัวได้อย่างดีทำให้อิจันปลอดภัยเมื่อเมฆพ่น มันพยายามค้นหาอิจันแต่ก็ไม่เห็นเสียงมันพุกกันอิจันได้ยินอย่างชัดเจน เสียงของชายที่สวนลามอิจันต่อว่าหญิงในรถว่า “ทำไมเธอจึงไปเอาแม่สี่ล้อเข้ามาในรถนี้ ถ้ามันหนีรอดไปได้เราคงยุ่งกันใหญ่ มันโวจนไม่รู้ว่ามันหลบหนีไปทางไหน ไม่น่าเชื่อเหมือนหายตัว เหมือนแม่มด ทำให้เราลำบากแน่ นึกว่าฝึกสี่ล้อจนเชื่องแล้ว ไม่เคยนึกว่ามันจะเป็นแม่สี่ล้อที่ชั่วร้ายมีเขี้ยวเล็บแหลมอย่างนี้ ดูซิแขนฉันทบหัก ถ้าบีบจมูกไม่ทันเนื้อคงจะหลุดติดปากมันแล้ว”

เสียงผู้หญิงพูดว่า “ตามปกติแกก็เป็นคนสุภาพเรียบร้อยและเป็นคนโกรธยาก อารมณ์ดี ไม่นึกว่าเวลาโกรธนั้นยิ่งกว่าเสือร้าย นี่ฉันคงเข้าหน้าแกไม่ติด และเรื่องคงจะชายหน้ากันถึงไหนก็ไม่รู้” เสียงผู้ชายอีกคนหนึ่งพูดพลอบว่า “อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนไปเลย ฉันเชื่อแน่ว่ามันไม่กล้าเอาเรื่องไปเล่าให้

ใครรู้ เพราะมันก็เสียหายมากเหมือนกัน ถ้ากลัวดี
เอาเงินฟาดหัวบีตปากมันเสีย เรื่องก็เงียบหายไปไม่
ต้องกลัวมันเรื่องเล็ก ถ้ามันจะเอาเรื่องก็ไม่มีพยาน
หลักฐานอะไร พวกเราตั้งห้าคนมันคนเดียว ใคร
เขาจะเชื่อมั่น สงสารแต่เจ้า..... หมายถึงมันขึ้นมือ
คิดว่าจะสนุกสนานให้เต็มที่กลับผิดหวัง มาเราไป
บางแสนกันดีกว่า ไปสงบอารมณ์ชายหาดสักพักหนึ่ง
ค่อยกลับ ปล่อยให้มันไปตามลำพังเถิดอย่าตามให้
เสียเวลาเลย มันไวยังกับผีแพลัยเดียวหายตัวไป
เลย” เสียงผู้หญิงพูดขึ้นว่า “ไม่เอาละฉันกลัวคำ
สาปแช่งมันเย็นเข้าถึงหัวใจ อยากกลับบ้านมันเกิด
เรื่องไม่สบายใจใครจะไปสนุกได้ เงินไม่มีความ
หมาย ไม่เกิดประโยชน์สำหรับคนผู้นี้ ฉันรู้ใจดี
เรื่องมันจะขายหน้ากันใหญ่ ไม่มีแก่ใจจะสนุกแล้ว”
เสียงผู้ชายพูดขึ้นว่า “ใจเย็น ๆ ฉันรับรองว่าจะไม่มี
อะไรเกิดขึ้นแน่ อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนไปเลย เร็ว
ขึ้นรถไปเดี๋ยวนี้ ถ้าใครมาพบเรากำลังวิ่งไล่จับมันก็
จะมีพยานแก้ตัวไม่หลุด จะเกิดเรื่องแน่” แต่แล้ว

อินันก็ไต่ยีนเสียงรยยนต์อ้อย ๆ ไกลออกไปทางบาง
แสน อินันค่อย ๆ เงยหน้าขึ้นเมื่อเห็นปลอกภัยจึง
ลุกขึ้นบักฝุ่นละอองหินออกจากเสื้อผ้า รู้สึกตัวว่า
ซมุกซมอม และจิตใจที่ได้ผ่านความสะอึกสะเอียนของ
ชายใจชั่ว เมื่อเข้าไปใกล้ก็รังเกียจเมื่อไ้กลิ่นเหล้า
พุ่งออกจากปากและลมหายใจทำให้ขยี้ะแขยง

สุดสิ้นกันเสียที่อินันพยายามเดินกลับเพื่อจะได้
พบรุดผ่านมาจะได้ซื้อขึ้นรถกลับบ้าน เวลานั้นทาง
สายนี้ไม่ค่อยจะมีรถผ่านไปมามากเหมือน ปัจจุบันนี้
อินันต้องแคว้งคว้างอยู่คนเดียวในยามเงียบสงัดบน
ท้องถนนกลางดึก อินันก็นึกถึงคุณพี่แล้วพูดว่า “ขอ
ช่วยให้น้องกลับบ้านให้เร็ว ๆ และปลอกภัยด้วยเถิด
บ้านนี้คุณแม่และลูก ๆ คงเป็นห่วงเป็นทุกข์เป็นร้อน
แล้ว เพราะไม่เคยกลับดึกมาก่อน” คนอื่นเขาจะรู้สึก
อย่างไรที่อินันหวังลม ๆ แล้ง ๆ เชื่องมงายในเรื่องผี
สาววิญญาน แต่อินันไม่สนใจใครจะว่าอย่างไรนึก
อย่างไร เพราะมนุษย์เรามีจิตใจและประสบการณ์แก่

ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน สำหรับอินันเชื่อว่าในโลก
นี้มีวิญญานจริง ไม่มีข้อสงสัยแต่เป็นสิ่งที่ลึกลับพิศูจน์
ไม่ได้ เมื่ออินันได้ปลอบใจตนเองให้มีความหวังแล้วไม่
นานก็มองเห็นแสงไฟโคมหน้ารถยนต์แล่นมาแต่ไกล
คิดว่าจะขอโดยสารเข้ากรุงเทพฯ แต่ก็กลัวว่าจะไปพบ
มนุษย์ใจชั่วอย่างที่แล้ว มาอีกเหมือน หนีเสือปะจระเข้
แต่ก็คิดอีกว่ามนุษย์ที่ดียังมีอีกมากและก็จะจำเป็นที่สุดไม่
มีทางเลือก เมื่อรถกำลังจะผ่านมาใกล้อินันก็ออกไป
ยืนโบกมือ พอรถเข้ามาใกล้ก็หยุดและเสียงในรถ
ร้องทักออกมา ทั้งเสียงหญิง และชายอย่างตื่นเต้น ว่า
“คุณพี่.....” อินันอยู่หน้ารถมองไม่เห็นคนในรถ
เพราะไฟหน้ารถมันแยงตา แต่อินันจำเสียงเหมือน
จะคุ้นหู พอจะขึ้นไปนั่งมองเห็นคนขับก็เกิดตื่นเต้นดี
ใจ ที่เห็นญาติของอินันเอง ฝ่ายชายเป็นลูกของอาร์
ฐานะเป็นน้อง ส่วนหญิงเป็นน้องสะใภ้ อินัน
ตื่นเต้นดีใจจนพูดไม่ออก เพราะไม่นึกฝันจะมาพบ
ญาติในยามวิกาลเช่นนี้ เมื่อนั่งบนรถเรียบร้อยแล้วก็
เดินทางเข้ากรุงเทพฯ น้องชายและน้องสะใภ้ได้รวม

กันตามถึงสาเหตุ ที่มาเดินบนถนนคนเดียวในยามค่ำ
 คืน นึกกลัวภัยอันตรายเช่นนี้คงมีเรื่องแน่ ๆ อีฉันทก็
 เล่าเหตุที่เกิดขึ้นให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบ น้องชายอีฉันท
 โกรธมากก็ตีฟันชบกรามพูดเสียงสั้น ๆ อย่างแค้นและ
 เจ็บใจว่า “ขอให้ผมได้พบกับอ้ายพวกหมากรกสัก
 ครั้ง ผมจะคิดบัญชีแทนพี่เอง” อีฉันทก็ได้แต่ปลอบ
 แก่ว่า “อย่าคิดอาฆาตพยาบาทมันเลย กรรมชั่วก็
 จะต้องติดตามไปลงโทษมันใน วันหนึ่งข้างหน้าเป็น
 แน่ เพราะอ้ายพวกนั้นมันไม่เลือกว่าลูกเขาเมียใคร
 มันคงสร้างกรรมไว้มาก ถึงมันจะมีเงินทองจะใช้
 หนี้กรรมก็ลบล้างชั่วไม่ได้ ปลอ่ยให้มันเป็นไปตาม
 กฎแห่งกรรมดีกว่า ดินฟ้าอากาศต้องลงโทษมันเอง”
 เมื่อน้องชายอีฉันทได้ฟังยังไม่หายโกรธ พูดเสียงขุ่น ๆ
 ว่า “คอยกรรมคอยเวร มันชั่วเกินไปไม่ทันใจผม”
 อีฉันทพยายามปลอบแก่ว่า “อย่าไปแตะต้องความชั่ว
 ของมันด้วยโทษจะเป็นสื่อทำให้เรามีความผิดไปด้วย
 ความชั่วของมันผิดทั้งทางโลกและทางธรรม พี่เชื่อ
 ว่ามันอยู่ได้ไม่นานกรรมชั่วก็ตามทัน” น้องชาย

อินันค่อยคลายโทสะลงแล้วก็เล่าให้ฟังว่า

“ผมสังหรณ์ใจเหลือเกินเราตกลงตั้งใจจะกลับบ้านพรุ่งนี้เย็น แต่ทำไมไม่รู้เหมือนมีเสียงกระซิบ ที่หูได้ยินแต่คำว่า กลับบ้าน กลับบ้าน ซ้ำๆ ผมจึง เกิดนึกว่าทางบ้านคงจะมีเรื่องอะไรสักอย่างหนึ่ง จึง ได้เกิดสังหรณ์ใจขึ้น คิดแล้วก็อยู่ไม่ได้ผมจึงได้สั่ง ให้เก็บของและกลับเดี๋ยวนี้” เสียงน้องสะใภ้พูดสอ ซันว่า “อะไรก็ไม่รู้อยู่ๆ พี่เขาก็บอกให้หนูรีบเก็บของ อย่างไม่ทันรู้ตัว เร่งหนูจนแทบหายใจไม่ทัน บอก ว่าต้องรีบกลับบ้านเร็ว” สังหรณ์ใจว่าจะมีเรื่องเกิด ขึ้นแน่ ทกลงบอกว่าจะพักอีกคืนหนึ่งก็ต้องล้มเลิก ไป” น้องสะใภ้อินันคนนี้เป็นชาวบางปลาสร้อยพ่อ แม่มีหลักฐานอยู่เมืองชลบุรี เมื่อมีเวลาน้องชายและ น้องสะใภ้ก็พากันไปพักผ่อน บ้าน พ่อแม่ของภรรยา แต่เหตุการณ์ก็ได้เกิดขึ้นดังที่ได้อธิบายไปแล้ว คืนนั้น น้องชายนำรถมาส่งอินันถึงบ้าน ก่อนอื่นเมื่ออินัน อาบน้ำชำระกายแล้วก็เข้าไปห้องพระกราบไหว้วันนีถึง พระพุทธรูป แล้วก็มากราบที่โกศใส่กระดูกของสามี

แสดงความขอบคุณที่ทำให้ฉันรอดปากเหียว ปาก
 กาได้อย่างหวุดหวิด ตามปกติฉันเมื่อบูชาพระเสร็จ
 แล้ว ฉันก็มากราบไหว้อัฐิกระดูกปู่ย่าตายายของฝ่าย
 ฉันและสามี เมื่อถึงปีเวลาสงกรานต์ก็ชำระอาบอัฐิ
 ให้สะอาดแล้วเรียกลูกๆเอน้าอบมาพรมบนอัฐิเหมือน
 รดน้ำผู้ใหญ่ แล้วนำไปวัดนิมนต์สงฆ์มาบังสุกุล
 บางปีก็นิมนต์พระมาฉันที่บ้าน แล้วสวดมนต์บังสุกุล
 กระดูก แล้วอุทิศส่วนกุศล แผลไปให้ทั่วกัน แล้วแต่
 ความสะดวกและเวลา เสร็จแล้วก็นำมาไว้ที่เดิมและ
 กราบไหว้ต่อไปทำเป็นประจำปี นี่ก็เห็นท้ออย่างพ่อ
 แม่ทำตามกันมาและทำต่อไป เพราะคิดว่าเป็น
 ศิริมงคลทำให้จิตใจสบาย เมื่อมีเหตุร้ายก็ระลึก
 ถึงวิญญานของสามีให้ช่วยบักเป้าเหตุร้ายก็ไถ่ผ่านพ้น
 ไปด้วยดี ถิ่นนั้นฉันนอนหลับสนิทเห็นจะเป็นเพราะ
 เหน็ดเหนื่อยมาก จำได้ว่ารุ่งขึ้นเป็นวันอาทิตย์เพราะ
 ฉันไม่ต้องไปทำงานอยู่บ้านกับลูกๆ พอวันจันทร์
 เข้าไปทำงานตามปกติ ฉันสังเกตเห็นคนในสำนัก-

งานหน้าเศร้า ๆ ซบซิบกัน อິฉันคิดว่า พวกนี้เขาพูด
 นินทาอะไรกันทำให้ใจคอไม่สบาย คิดเลยไปว่าเขา
 คงนินทาเราไม่รู้ ใจไม่ตึกกลัวพวกเขาจะเข้าใจใน
 ทางที่ผิด กลัวจะมีคนใส่ร้ายจะเกิดเสียหาย แต่อິฉัน
 ก็ทำใจสงบ นั่งลงทำงานอย่างปกติไม่สนใจใคร แต่
 แล้วเด็กสาวคนหนึ่งอยู่ในวัยกำลังงาม แต่ยังไม่เคย
 สาท่อโลกนัก เดินหน้าเศร้า น้ำตาไหลเข้ามาพบกับ
 อິฉันเสียงคลอไปด้วยน้ำตาและสะอื้นว่า “พี่ซา
 คุณ..... แกตายแล้วค่ะ” พออິฉันได้ยินและทราบ
 ว่าคุณ..... แกตายแล้วค่ะเท่านั้น อິฉันก็สอ้งตัวเย็น
 วาบ เป็นไปได้หรือนึกไม่ถึงทำไมตายง่ายอย่างนั้นละ
 อິฉันย้อนถามแกว่า “หนูรู้ได้อย่างไรแกเป็นอะไร
 ตาย” เด็กสาวสะอื้นแล้วพูดว่า “เมื่อครูนั่งทางบ้าน
 แกโทรศัพท์มาให้ ช่วยบอกเชิญว่าจะมีการรดน้ำศพที่
 วัด...ในเย็นวันนี้” อິฉันได้ยินแน่ใจก็ตกตะลึง พอได้
 สติจึงถามแกว่า “ทางบ้านเขาบอกหนูหรือเปล่าว่า
 เป็นอะไรตาย” เสียงสะอื้นในลำคอบอกเสียงสั่น ๆ
 ว่า “รถยนต์ชนกันคว่ำตกถนนตายหมด มีบางคนมา

สิ้นใจที่โรงพยาบาล หนูสงสารเหลือเกิน แกนกว่า
จะชวนหนูไปกินข้าวในเย็นวันอังคาร แล้วจะพาหนู
ไปดูหนัง หนูก็รับปาก เข้านี้ก็ได้ข่าวร้ายว่าแกตาย
เสียแล้ว หนูใจหายหมดทำอะไรไม่ถูก” อีฉันนึก
ปลงอนิจจังและนึกสังเวชชีวิตของมนุษย์ และนึก
ถึงเด็กสาวที่ยังอ่อนต่อโลกแต่โชคไม่ดี เพราะไม่มี
โอกาสจะได้พบกับพวกมารสังคมพวกนี้ต่อไป มิฉะนั้น
เธอจะต้องเสียใจ ถ้าพลาดท่าก็ต้องตกเป็นเหยื่อของ
มนุษย์ใจชั่ว บ้ากตัญหา บัดนี้มันต้องรับชดใช้หนี้
กรรมไปแล้ว สุดสิ้นชีวิตที่โสมมเสียที

นี่เป็นมมหนึ่งของความสกปรกโสมมที่อีฉันได้
ประสบมา ตอนเย็นก่อนที่อีฉันจะแต่งตัวไปงานรด
น้ำศพ เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นอีฉันได้อโหสิกรรมให้
แก่คนตายหมดแล้ว หลังจากเลิกงานแล้ว น้องชาย
อีฉันได้มาที่บ้านเพราะยังไม่หายโกรธแค้น ตามถึง
ชื่อเสียงและที่อยู่ว่าจะไปก่อกบฏขึ้นกับอายคนชาติชั่ว
เป็นภัยต่อสังคมให้ได้ แม้กฎหมายจะไม่สามารถเอา
ตัวมันมาลงโทษได้ อีฉันไม่ได้ตอบคำถามแก เพียง

หยิบหนังสือพิมพ์ประจำวัน ชี้ให้แกดูที่ลงข่าวรถคว่ำ
คนในรถตาย ภาพถ่ายบนหน้าสื่อพิมพ์มีรูปรถแหก
บู๊ตทั้งคันเป็นภาพประกอบข่าว แกหยิบมาอ่านดูด้วย
ความตื่นเต้น อึ้งนบอกรว่า “เมื่อก่อนที่พี่จะหนี
ลงจากรถ ก็สาปแช่งมันให้เกิดอุบัติเหตุตายทั้งคันรถ
แต่ไม่ึกว่าคำพูดของพี่ไปบังเอิญเข้ากับเหตุการณ์
ไม่รู้ว่าจะมีบาปกรรมหรือเปล่า เพราะมีส่วนตั้งใจ
สาปแช่งให้เป็นความจริง เพราะความโกรธแค้นมาก
ซึ่งไม่เคยโกรธมากเช่นนี้มาก่อนเลยในชีวิตพี่”

หลังจากอ่านข้อความในหนังสือพิมพ์น้องชาย
อึ้งนก็กลายความโกรธความแค้นความพยาบาทลงได้
บ้าง เพราะไหน ๆ พวกนั้นก็ตายไปหมดแล้ว พูด
ออกความเห็นว่ “สมกับความชั่วที่สนองมันแล้ว
พี่ไม่ต้องกลัวบาปกลัวกรรมอะไรหรอก เพราะพี่
เป็นคนสร้างกรรมดีมีความกตัญญู มีจิตใจบริสุทธิ์
สิ่งเหล่านี้เป็นพลังช่วยอำนาจ คำพูดของผู้ที่มีใจ
บริสุทธิ์สุจริต ถ้าตั้งใจอ้อมค้อมคดโกงเป็นเหตุบังเอิญ
ก็ได้ แต่ทำอย่างไรมันก็ต้องใช้หนักรรมเป็นการ

สมควรแล้วที่มันตายเสียได้ก็ดี ถ้าไม่มีใครรู้เบื้อง
หลังเขาก็สงสาร ถ้าใครรู้เบื้องหลังเขาก็สมน้ำหน้า
ว่าอยู่ไปก็หนักแผ่นดิน ถ้ามันมีชีวิตอยู่ก็ไม่ว่าจะ
สร้างกรรมต่อไปอีกนานเท่าใด ถ้าคำสาปของพีเป็น
ปากพระร่วง พีก็ควรจะได้รับความดีความชอบเป็น
การกุศล เหมือนนารายณ์ปราบยักษ์ที่ได้ทำลายล้าง
คนชั่วลงได้ และคงจะช่วยคนดีไว้อีกมาก ผม
ก็คิดว่าวิญญานของคุณพี่ผู้ชายก็คงคอยคุ้มครองบ้อง
กันอยู่ตลอดเวลา คงจะไม่ปล่อยให้พีเป็นอันตราย
แน่ เพราะพีเป็นหญิงใจเดียวที่ซื่อสัตย์สุจริตต่อสามี
แม้แต่จะตายจากไปนานแล้ว เขาเรียกว่าคนดีผู้คุ้ม
ถึงเวลาคับขันก็ไม่เกิดอันตรายรอดพ้นมาได้ คนใจ
ชั่วพีก็หนีไม่คุ้มครองมันต้องตายโหง เมื่อพูดถึงคุณ
พี่ผู้ชายอินันก็นึกได้ว่า เมื่อตอนจวนสว่างอินันฝัน
เห็นสามีอินันเดินเข้ามาพลาญพูดว่า “หายตกใจ
หรือยังต่อไปไม่ต้องไปกลัวมันอีกแล้ว” ในฝัน
อินันถามว่าใครไปตบหน้ามัน เพราะอินันไม่ได้ตบ
และไม่มีใครตบ คุณพี่ยิ้มแล้วพูดว่า “พี่เองตบสั่ง

สอนไม่ให้มันมารังแกเมียพี่” อีฉันยกมือขึ้นไหว้แล้ว
กล่าวคำขอบคุณ แล้วอีฉันก็หันพอดี นี่เป็นเรื่อง
แปลกใครจะเชื่อเรื่องวิญญาน หรือไม่เชื่ออีฉันไม่สน
ใจ เพราะเรามีความรู้สึกร่วมกัน แต่สำหรับอีฉัน
เชื่ออย่างแน่นนอนไม่มีข้อสงสัย.

สวัสดิ์

บาปกับเคราะห์

วันหนึ่งเราได้สนทนาระหว่างเพื่อนๆ ในเวลา
อาหารกลางวัน เพื่อนที่เป็นหมอกความผู้หนึ่งเอ่ย
ขึ้นว่า

“ผมรับว่าคติแห่งฝ่ายจำเลยเรื่องหนึ่ง แต่ไม่
ทันไปถึงศาลเพียงผมชี้ให้เห็น “หลักฐาน” ทั้ง
สองฝ่ายก็ได้ปรันาปรันามกันเรียบร้อย แต่กว่าจะ
ตกลงกันได้ ผมก็ต้องชักแม่น้ำทั้ง ๕ ของศีลธรรม
มาเทศนากันแทบแย่ แต่ผมก็จิตใจที่ได้ช่วยเพื่อน
มนุษย์ให้มองเห็นธรรม

พวกเราเกิดสนใจถึงสาเหตุที่เกิดคดีขึ้นจึงขอให้
เพื่อนผู้เป็นหมอกความช่วยเล่าเรื่องให้ฟัง ท่านทนาย
ผู้ใจดีถือหลักฐานประกอบคดีได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า

“คดีเรื่องนี้ผมไม่ได้แก้คดีอาญาให้จำเลยมาแต่
แรก ผมรับว่าคดีแห่งเรื่องนี้ตอนปลาย ส่วนเรื่อง

คติอาญาได้ผ่านศาลและจำเลยได้แพ้คดีมาแล้ว กรว
 นี้ฝ่ายโจทก์ได้ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวน
 หลายแสน เมื่อผมรู้ความจริงแล้วผมก็เศร้าใจ
 เพราะจำเลยไม่มีความผิดตามข้อหา แต่ฝ่ายโจทก์มี
 พยานหลักฐานทางคดีอาญาแน่นหนา ถ้าจะพูดถึง
 ทางกฎหมายแล้ว หลักฐานได้ผูกมัดฝ่ายจำเลยยากที่
 จะหลุดได้ เรื่องเท่าที่ผมรู้เหตุที่เกิดขึ้นหนีไม่พ้น
 “บาปกับเคราะห์” อาจะเกิดขึ้นกับผู้บริสุทธิ์ได้ทุก
 เมื่อ เพราะคนเราต่างก็มีกรรมเป็นมรดกติดตาม
 ไม่รู้ว่าเราเคยมีกรรมอะไรมาแต่อดีต ฉะนั้นเรื่อง
 บาปเคราะห์จะเกิดขึ้นกับผู้ที่มีกรรมเก่าได้เสมอทุก
 เวลา เรื่องมีว่า

ผู้ตกเป็นจำเลยคดีอาญาถูกข้อหาว่าขับรถชน
 คนตายด้วยความประมาท ยังเป็น นักศึกษา
 เป็นน้องชาย ส่วนพี่ชายเจ้าของรถเป็นผู้มีหลัก
 ฐานดี มีการค้าและโรงงานก็ตกเป็นผู้ต้องหาในคดี
 แพ่ง เหตุเกิดขึ้นเพราะน้องชายได้เอารถของพี่ชาย
 ขับไปเที่ยว แต่บังเอิญเย็นนั้นน้องชายได้ขับรถ

กลับมากคนเดียว เมื่อกำลังขับมาตามถนนก็มีรถขับ
มาอย่างรีบด่วนแซงตัดขึ้นหน้าทางซ้าย ด้วยความ
เร็วอย่างแรงร้อนเฉียดรถชายหนุ่มเกือบจะชน ความ
เลือคร้อนของวัยหนุ่มไม่ยอมให้ใครมาอวดดี จึง
ขาดสติขาดความไตร่ตรอง มีแต่ความโกรธและความ
ประมาท ทำให้ชายหนุ่มเร่งความเร็วจะรีบติดตาม
ผ่านไปตัดหน้าเพื่อแก้แค้น แต่บังเอิญมีรถคันทุกคัน
ใหญ่วิ่งกันทางอยู่ข้างหน้า ชายหนุ่มจะเร่งขึ้นหน้า
ก็ไม่ได้ เพิ่มความโกรธความเจ็บใจมากขึ้นทั้ง
รถที่ตัดหน้าขับเร็วอย่างไม่คิดชีวิต จึงทิ้งระยะห่าง
ไกลลบลับจนมองไม่เห็นหลัง เมื่อไม่สามารถที่จะ
ติดตามไปทัน ชายหนุ่มก็ต้องเพลาคความเร็วลงได้
แต่บ่นคำไปตามเรื่อง แต่แล้วเหตุการณ์ที่ไม่เคยนึก
ไม่เคยฝันก็เกิดขึ้น เพราะมีรถยนต์คันหนึ่งกำลังวิ่ง
ไล่หลังมาทันก็ปาดหน้ารถชายหนุ่ม บังคับให้หยุด
จอดข้างถนนแล้วรถคันนั้นก็จอดชนาบข้าง มีสิบ
ตำรวจรีบเปิดประตูข้างคนขับออกมา และประตูหลัง
ก็มีชายเปิดออกมาอีก ๒ คน ชายผู้หนึ่งออกมา

หน้าชายหนุ่มยืนกับตำรวจพลางพูดว่า “รถคันนี้แหละครับขับรถชนน้องชายผมแล้วขับหนี ผมจำได้แน่ไม่ผิดตัวไม่เชื่อหมูถามคุณคนนี้ดูซิครับ บ้านแกอยู่แถวนั้นผมไม่เคยรู้จักแกมาก่อนเลย เวลารถคันนี้ชนน้องชายผมคุณคนนี้ก็ยืนอยู่ข้างถนน เห็นเหตุการณ์หมดแกคงยินดีเป็นพยานให้

ชายหนุ่มตกใจงเรื่องเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัว นี่ก็รู้ว่าตัวกำลังจะเข้าตาจนนึกถึงรถคันที่วิ่งแข่งขันอย่างไม่คิดชีวิตคันนั้น ก็นึกและจำได้ว่าเป็นรถชนิดเดียวกันและสีเดียวกันกับรถคันที่ชายหนุ่มขับ เพียงแต่ไม่ทันเห็นคนขับว่าจะเหมือน หรือคล้ายกับตัวหรือไม่เท่านั้น เหตุการณ์มันสมเหตุสมผลแล้วมีใครเล่าจะเป็นพยาน เพื่อหักล้างหลักฐานของผู้เป็นโจทก์กล่าวหา เพราะตนขับรถมาคนเดียวรู้ตัวว่าเข้าขตาร้าย ที่สุดฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจก็กุมตัวชายหนุ่มพร้อมทั้งรถตกเป็นผู้ต้องหาฐานขับรถชนคนตายด้วย ความประมาท เรื่องนี้ได้แพ้ในศาลคดีอาญาแล้ว เพราะจำนนต่อหลักฐานที่โจทก์อ้างขึ้น ฝ่ายพ่อของ

ผู้ตาย จึงได้ฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายและค่าเลี้ยงดู
 ทั่วพ่อแม่และลูกของผู้ตาย ซึ่งยังเยาว์วัยจากเจ้าของรถผู้
 เป็นพี่ชายของคนขับ ฝ่ายจำเลยได้มาหาผมเพื่อให้
 ช่วยว่าคดีนี้ เมื่อผมให้ฝ่ายจำเลยเล่าความจริงให้ฟัง
 แล้วได้พิจารณาก็เศร้าใจ เพราะบางครั้งเหตุผลและ
 สิ่งแวดล้อมมีหลักฐานพอที่จะมักจำเลย ต้องชดใช้
 หนี้กรรมที่ตนไม่ได้ก่อขึ้น นี่ก็เห็นจะเข้าไปในเรื่อง
 เคราะห์หามยามร้าย กฎหมายก็ต้องเป็นกฎหมาย
 ตุลาการท่านก็ต้องตัดสินไปตามตัวบท เมื่อแวดล้อม
 ไปด้วยหลักฐาน ผมเห็นรูปคดีแล้วก็รู้สึกอาการ
 หนักมาก ถ้าเป็นโรคก็ชนิดหมอไม่รับ ผมจึงให้
 ความเห็นกับจำเลยว่า ควรจะไปหาฝ่ายโจทก์และ
 พามาพบปะเพื่อจะปรานีปรานอมกันเสียอย่าให้ถึงโรง
 ดึงศาลเลย และเราต้องเสียเงินบ้างเพียงให้หนัก
 เป็นเบา ฝ่ายจำเลยก็ยินดียิ่งขอเพียงแต่อย่าให้เสียมาก
 เป็นจำนวนแสนและขอให้น้องชายซึ่งกำลังศึกษาเล่า
 เรียนอย่าต้องติดคุกให้เสียอนาคต ทกลงเราก็นัก
 ฝ่ายโจทก์ซึ่งมีบิดาของผู้ตายและพี่ชายของผู้ตายและ

ทนายได้พบกันที่สำนักงานผม เมื่อผมได้ทักทาย
 ปราศรัยสนทนากัน แล้วก็เล่าความจริงให้ฟัง เพื่อ
 ให้เห็นความบริสุทธิ์ของฝ่ายจำเลยไม่ผิด ขอความ
 เห็นใจ ก็รู้สึกว่ ทนายฝ่ายโจทก์เฉพาะคดีนี้เป็น
 คนดี เห็นใจปล่อยให้เราได้สนทนากันตามลำพัง
 ส่วนพ่อผู้ตายนั้นมีอายุมากแล้วเมื่อพิจารณาดู เข้าใจ
 ว่าคงจะไม่รู้เรื่องการฟ้องร้องครั่งนั้นมากนัก แรงดัน
 ครั่งนี้อยู่ที่พี่ชายของคนตาย ทำทางเป็นนักเลงเก่า
 ซึ่งเสียงแข็งยืนกระต่ายขาเดียว ไม่ยอมโต ๆ หนึ่งสน
 ผมรู้สึกว่าขึ้นพุดกับพี่ชายคงไม่เกิดผลขึ้น จึงได้
 พยายามเจาะจงพุดกับพ่อของผู้ตายรู้สึกว่ จะมีหวัง
 มากกว่า แม้ว่าเราจะพุดกันกับพ่อของผู้ตายฐาน
 โจทก์ พี่ชายของผู้ตายก็อดที่คอยสอดแทรกร้องเตือน
 พ่อไม่ให้ตกลงโต ๆ เมื่อไม่ได้ครบตามจำนวนที่เรียก
 ร้องตามฟ้อง ตอนหนึ่งพ่อของผู้ตายพุดออกมาว่า
 “เรื่องนี้ผมเองก็ไม่ค่อยรู้เรื่องอะไรมากนัก
 หากเป็นที่ลูกชายคนโตของผมกับทางตำรวจ เขาจะ
 เอาเรื่อง ส่วนผมก็ขอเพียงได้เงินบ้างเพื่อเอาไป

เลี้ยงหลานอีกสองคนที่เป็นกำพร้า เมื่อพ่อมันตาย
ก็ลำบาก” ผมเห็นได้จังหวะก็เลยพูดขึ้นว่า

“เรื่องพ่อลุงก็รู้แล้วว่า คนที่ถูกกล่าวหา^๕
เป็นคนบริสุทธิ์จริง ๆ ไม่มีความผิดแต่เป็นคน
เคราะห์ร้ายต้องจนต่อเหตุผลหลักฐาน ต้องรับบาป
ที่ตัวเองไม่ได้ก่อขึ้นใช่ไหม ? ผมก็สงสารพ่อลุง
เหมือนกันลูกชายตายทั้งคน และยังทิ้งหลานไว้ให้
เลี้ยงดูอีก ๒ คน แม้ไม่รู้^๕ว่าหนีไปไหน ผมอยากจะ
ให้ฝ่ายจำเลยเขาอมรับบาปจ่ายเงินให้ พ่อลุงสักสอง
หมื่นยกเลิกคดีเสีย คิดว่าพ่อลุงคงจะเห็นใจคนที่ไม่
มีความผิดเลย แต่ต้องจ่ายเงินทั้งสองหมื่นเมื่อนึก
ถึงอกเขามาเป็นนอกเราบ้างจะมีความรู้สึกอย่างไร พ่อ
ลุงก็ยังมีศีลมีธรรมอายุปานนี้ลองคิดดูซิครับ ไม่ควร
จะให้เรื่องยืดยาวออกไปไม่รู้จักจบสิ้น” เสียงลูกชาย
คนโตร้องบอกพ่อเปรย ๆ ออกมาอย่างไม่พอใจว่า

“พ่อกลับเถิดไม่ต้องพูดอะไรอีกแล้ว เสียเวลา
เปล่า ๆ ตกลงอะไรกันไม่ได้ กลับเถิดพ่อเอาไว้เป็น
หน้าที่ของศาล^๕ชาติดีกว่า” ผมทำใจเย็นพยายาม

อธิบายพูดกับผู้เป็นพ่อให้เข้าใจเห็นผิดเห็นถูก ไม่
 พังเสียงและไม่สนใจว่าลูกชายของแกจะพูดอะไรที่ไม่
 ถูกหูถูกใจ แสดงกิริยาแข็งกระด้างไม่เป็นมิตรตลอด
 เวลา ทั้งแต่อย่างเข้ามาในสำนักงานด้วยหน้าตาทมิ้งตึง
 ไม่สุภาพ พูดจาไม่มีหางเสียงผิดกับผู้พ่อซึ่งมีอายุยัง
 กอยฟังเหตุผลอยู่บ้าง ที่สุดผมเห็นว่าไม่มีทางที่จะ
 ตกลงกันได้ เพราะฝ่ายโจทก์เขาอาศัยคำพิพากษา
 กติอาณามาฟ้องจึงได้เปรียบยังเหลืออยู่ทางเดียวเป็น
 ทางสุดท้าย พยายามให้แกรู้ซึ่งถึง “กฎแห่งกรรม”
 ช้แรงถึงบุญบาป คำนี้ถึงศีลธรรมให้ละความโลภให้
 ก่อสร้างความดีเป็นกุศล ผมต้องเอาธรรมะเข้าช่วย
 ให้เกิดความรู้สึก จะได้ผลหรือไม่ก็เพียงความหวัง
 เป็นผลสุดท้ายและต่อเติมว่า “ผมและพ่อลุงเราต่าง
 ก็อยู่ในพระพุทธศาสนา เกิดเหตุพระมหากษัตริย์ชาติ
 ไทยองค์เดียวกัน ถ้าเราก่อกรรมอันใดเราย่อมหนี
 กรรมนั้นไม่พ้น ใครจะทำอะไรจะดีหรือชั่วย่อมเป็น
 กรรมติดตามไปสนองทั้งในชาตินี้และชาติหน้า เรื่อง
 นี้พ่อลุงก็รู้อย่างแน่ใจแล้วว่า ฝ่ายจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์

ไม่ได้ทำผิดตั้งข้อกล่าวหาของโจทก์ แล้วพ่อลุงจะ
ใจร้ายใจดำสร้างเวรสร้างกรรมตั้งใจให้คน บริสุทธ์รับ
โทษเช่นนี้ ไม่เป็นการก่อเวรก่อกรรมขึ้นเพื่อเห็นแก่
ตัวหรือ พ่อลุงอายุก็มากแล้วจะสร้างเวรสร้างกรรม
ไปถึงไหน สร้างทำไมอีกถ้าเรียกร้องเอามาก ๆ แทบ
หมดตัวจนเขาไม่มีจะให้ ต้องกู้หนี้ยืมสินมาให้ พ่อ
ลุงจะต้องมีบาปกรรมหนักยิ่งขึ้นอีก ที่ทำให้คน
บริสุทธ์ไม่มีความผิด ต้องได้รับความทุกข์ยาก
ลำบากทรมานจิตใจ การที่เขาปล่อยให้สองหมื่นนี้เขา
ก็ต้องเสียสละเลือดเนื้อและเวลาที่เขาคิดส่ำหัดตั้ง
หน้าหาความยากลำบากด้วยน้ำพักน้ำแรงต้อง
รับเคราะห์เสียให้ทั้งที่ไม่ใช่ความผิดของเขา ส่วน
คนผิดนั้นแม้จะลายนวลหนีมือกฎหมายไปได้ แต่ก็
หนีกรรมตามสนองไม่พ้น ใครทำผิดก่อเวรกรรม
ไว้แล้วกรรมนั้นจะตามสนองวันหนึ่งข้างหน้าไม่ช้าก็
เร็ว ฉะนั้นพ่อลุงยังจะสร้างกรรมทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะทำให้
คนบริสุทธ์ต้องรับโทษแล้วแถมจะเรียกร้องเงินเขา
เป็นแสน ๆ เช่นนี้ พ่อลุงไม่กลัวกรรมจะตามสนอง

หรือ ?” เมื่อพูดเช่นนั้นทำให้พ่อลุงหยุดคิดจิตใจอ่อนลงรู้สึกตัวเห็นจริงเห็นจังในเรื่องกรรม แต่รู้สึกว่าจะไม่มีอำนาจในคดีนี้เพียงแต่เป็นทุนให้ลูกชายคนโตเชิดเท่านั้น ทำให้ผมเห็นใจเมื่อแกพูดว่า “ผมเองเมื่อคุณพูดถึงเรื่องกรรมนั้น ผมก็เห็นจริงผมเชื่อเรื่องกรรมมีจริงเพราะเคยเห็นตัวอย่างเกิดขึ้นมาแล้ว พูดถึงใจของผมอายุก็มากแล้วไม่อยากก่อกรรมก่อเวรเป็นบาปติดตัวไป ผมเห็นด้วยกับคุณผมอยากจะตกลงกับคุณแหละพอใจที่คุณเสนอ พอได้เงินเลี้ยงหลาน ๆ กำพร้า ๒ คนก็พอใจแล้ว เมื่อลูกชายผมยังไม่ตายมันก็มีอาชีพขบถ รายได้ก็ไม่มากมายนัก มันก็ไม่ค่อยจุนเจือผมและลูกของมัน เมื่อคุณพูดถึง “กรรมตามสนอง” ผมก็คิดได้ไม่อยากก่อเวรต่อไปแต่สนใจเรื่องนี้ลูกชายคนโตเป็นเจ้าก็เจ้าการ ถ้าเขาเห็นด้วยกับผมเรื่องนี้ก็ยุติลง ผมไม่ต้องการเวรกรรมที่จะติดตัวไป ที่คุณบอกว่าฝ่ายจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีความผิดผมก็เชื่อตามคุณ แต่เหตุผลหลักฐานชั้นต้นมันแวดล้อมเพราะเป็นบาปกับเคราะห์ คนเราย่อม

มีเคราะห์ก็เคราะห์ร้ายเป็นธรรมดา ผมก็เห็นจริง
อย่างที่คุณว่า” เสียงพ่อลุงแกพูดอ่อนลงอย่างเห็น
ถูกเห็นผิดแจ้งชัดแล้ว ส่วนลูกชายคนโตที่คอยก่อ
กวนขัดขวางไม่ให้เราเจรจากันได้สวดมนต์ บัดนี้จึง
เงียบไม่ใช่เสียงก่อกวนอะไร แม้ว่าชายผู้พ่อจะพูด
จาเห็นด้วยกับผม ลูกชายก็ไม่แสดงขัดขวางเหมือน
เมื่อเจรจากันตอนต้นๆ ซึ่งเคยนึกว่าเรื่องนี้คงไม่มี
หวังจะตกลงกันได้ เพราะเสียงที่แข็งกล้ำของลูกชาย
คนโตของพ่อลุงเป็นต้นเหตุ แต่ผมก็ต้องพยายามให้
ถึงที่สุดเมื่อพ่อลุงเห็นจริงเห็นจัง จิตใจอ่อนลงและ
เจ้าลูกชายก็เงียบสงบลง ผมก็รู้สึกโชคเข้าข้างผม
บ้าง เพราะอาศัยธรรมะนำทาง ความหวังก็ค่อยๆ
เห็นแสงเพราะศีลธรรมได้เข้าไปถึงจิตใจ ที่สุดเจ้าลูก
ชายก็เข้าไปกระซิบที่หูพ่อ และพยักหน้ากับทนาย
ความของแก พ่อลุงก็หันมาพูดกับผมว่า

“ผมขอเวลาปรึกษากันหน่อยว่าควรจะทำ
อย่างไรดี ขอเวลาหารือกันครู่หนึ่งก่อนจะตอบคำ

เสนอ” ผมรู้สึกว่อบรรยากาศได้แจ่มใสขึ้นบ้างแล้ว
แต่จะหวังผลอะไรแน่นอนยังไม่ได้ คิดว่าอย่างน้อย
ก็คงจะมีการต่อรองลดลงบ้างฝ่ายเราเพิ่มบ้างคงจะ
ตกในทำนองนี้ แล้วผมก็ให้ห้องเขาใช้กันโดยลำพัง
ผมคอยอยู่ภายนอกกับฝ่ายจำเลยสักครู่ใหญ่ แล้ว
ฝ่ายโจทก์ทั้งสามก็เดินยิ้มอย่างสบายใจออกมาบอกผม
ว่า “เราได้ตกลงกันแล้วยอมรับเงินสองหมื่นที่คุณ
และฝ่ายจำเลยเสนอแล้วครับ แล้วขอให้ฝ่ายคุณ
อโศกกรรมให้พวกผมด้วย เงินที่จ่ายให้นี้ขอให้นึก
ว่าบริจาคทำบุญเลี้ยงลูกกำพร้า নয়ตาทำเถิดครับ”

ผมกับฝ่ายจำเลยต่างก็มีความตื่นเต้นตื่นทันใจ
น้ำตาแทบจะไหลออกมา นี่เป็นอนุภาพของธรรมะ
จงใจเข้าถึงศีลธรรมเพราะไม่นึกว่า เหตุการณ์ที่ได้
ลงเอยอย่างเรียบร้อยง่ายดายเช่นนี้ ทั้งมองคู่เจ้าลูก
ชายคนโตของโจทก์ก็เปลี่ยนแปลงจากความทมิฬถึงมา
ยิ้มแย้มเป็นกันเองมากขึ้นหมดความสนใจกัน ที่สุด
เราก็สนทนาเข้ากันได้ เมื่อตกลงสัญญาเรียบร้อยแล้ว
แล้ว จึงทำให้ผมอยากรู้ว่าฝ่ายโจทก์ก็ค่ออย่างไรจริง

เป็นเหตุที่เปลี่ยนแปลงจากการที่มองไม่เห็นว่าจะตกลงกันได้โดยเรียบร้อย ที่สุดท้ายก็ได้ทราบจากปากคำของลูกชายคนโตของโจทก์ ซึ่งเป็นพี่ชายของคนที่ตายนั้นได้บอกว่า “เมื่อก่อนผมก็ตั้งใจว่าจะไม่ยอมตกลงใด ๆ ทั้งสิ้นนอกจากเท่าที่ได้เสนอไว้แล้วเท่านั้นและตั้งใจไว้อย่างเข้มแข็งเด็ดขาด แต่เมื่อผมได้ยินคำพูดของคุณได้ฟังเรื่องกรรมแล้ว ทำให้ผมเกิดความหวั่นไหวหวาดกลัวเรื่องกรรมขึ้นมาทันที เพราะเท่าที่คุณพูดว่า “กรรมใดผู้ทำขึ้นต่อไปกรรมนั้นจะต้องตามสนองเช่นเดียวกัน” ทำให้ตั้งใจของผมเมื่อนึกถึงน้องชายของผมคนที่ถูกชนตายก็เคยขับรถชนคนตายมาแล้ว เวลานั้นผมก็นั่งรถไปด้วย เห็นเหตุการณ์ที่ชนได้อย่างชัดเจนติดหูติดตา ถึงรูปร่างท่าทางของชายเคราะห์ร้ายผู้นั้น กระเด็นห่างจากรถไปล้มลง เราหยุดรถดูเพียงระยะสั้น ๆ เห็นกิริยาท่าทางคั่นรันทุทุกข์ทรมานของคนกำลังจะตายชักคั่นแอ่นงอไปมา บังเอิญเวลานั้นบนท้องถนนไม่มีคนเป็นเวลากลางคืนแสงทางเปลี่ยว ผมจึงตกใจเร่งให้น้อง

ชายกับไฟหน้ารถแล้วรีบขับรถหนีไปเร็วก่อนตำรวจ
 จะมาถึง น้องชายผมได้สติหายตกใจจึงเร่งความเร็ว
 ขับรถหนี และที่สุดท้ายก็รอดตัวตลอดมาเพราะไม่มี
 ใครรู้ใครสงสัยว่ารถเราไถชนคนตาย แม้แต่พ่อผม
 ก็ไม่รู้เรื่องนี้ เหตุการณ์ได้เกิดเกือบสองปีแล้ว เมื่อ
 พุดถึงเรื่อง “กรรมตามสนอง” ทำให้ผมนึกถึงน้อง
 ชายของผม ซึ่งกำลังจะข้ามถนนพร้อมกับผมเรายัง
 คุยล้อกันเล่นว่า “เฮ้ย เอ็งจะข้ามถนนระวังตัวดีๆ
 นะ รถมันจะแล่นมาชนเอ็งเหมือนเอ็งขับรถชนเขา”
 เห็นจะถึงเวลากรรมที่จะตามสนอง ทำให้ผมพุด
 ออกไปอย่างไม่ทันคิด เพราะเราอยู่กันสองคนกำลัง
 ข้ามถนนมิได้มีความหมายอะไรนัก เป็นแต่เพียง
 คนองปากล้อเล่นเท่านั้น แต่น้องชายผมมันตกใจ
 สดุ้งตื่นตื่นพุดว่า “พี่เอออะไรมาพุดก็ไม่รู้ ผมนึก
 ถึงเรื่องนี้ที่ไร่ออกที่จะหว่านกลั่วไม่ได้ ตลอดเวลา
 ผมไม่มีความสบายใจเลย นึกถึงแต่คนที่ผมชนนั้น
 ทำให้เห็นภาพมันทรมานใจผมมากเหมือนนรกอยู่ใน
 ใจ ที่หน้าทีหลังพี่อย่าเอาเรื่องนี้มาพุดเล่นเป็นอันขาด

ผมขอเสียที ผมกลัวจริงๆ” เหมือนจะรู้ตัวว่ากรรมกำลังตามสนอง เพราะแกล้งแสดงกิริยากลับเอาจริงๆ เรากำลังมัวแต่พูดกันเพลิน ทันใดนั้นรถวิ่งเร็ว จนเอน้องผมกระเด็นออกไปพบบนกลางถนน ผมตกใจตกตะลึงใจหายหมด เพราะไม่เคยนึกฝันและกำลังพูดกันไม่ทันขาดคำ น้องผมเดินไม่ห่างจากผมมากนัก สิ่งที่ผมจำได้ติดหูติดตา ก็เพราะน้องชายของผมเมื่อเวลาถูกชนนั้นท่าทางปากคอบิดเบี้ยวเพราะเจ็บปวด แอนตัวชักตาตั้งขึ้น มีท่าทางไม่ผิดกับชายผู้ที่ถูกน้องชายผมขับรถชนตายเลย เมื่อผมได้สติหายตกตะลึง เสียงประชาชนโห่กันแซ่เข้าว่ารถชนคนตาย ผมนึกโกรธอายคนขับรถชนฆ่าน้องชายผม ผมจัดแจงเรียกหาตำรวจ ขอร้องให้คนไปตามตำรวจ แต่แล้วไม่ช้าตำรวจก็มาถึง ๒ นาย มาตรวจดูคนเจ็บว่าจะรีบนำไปโรงพยาบาลด่วน เมื่อตำรวจได้ตรวจดูก็บอกว่าตายเสียแล้ว ผมเสียใจมากบอกว่า ต้องรีบติดตามไปด่วนผมจำสัรได้ พอดีมีรถยนต์เก่งใหญ่ผ่านมาเราขอความช่วยเหลือ ขับติดตามรถ ที่ชนคน

คิดว่ายังไปไม่ได้ไกลนัก รถคันนั้นคนขับก็เป็นคนดี
 ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ รีบเปิดประตูให้ตำรวจ
 นั่งข้างหน้าให้ผมเข้าไปนั่งข้างหลัง และบังเอิญมี
 ชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์อยู่แถวนั้นขอติดตามไปเป็น
 พยานด้วยเพื่อจะช่วยกันชี้รถคันรีบหนีได้ถูกต้อง คน
 ขับใจดี จึงรีบขับออกติดตามโดยเร็ว ที่สุดก็ไปทันรถ
 จำเลย เพราะเป็นสี่เดียวกันและกำลังวิ่งเร็ว แต่ถูก
 รถคันทุกคันทางไว้ข้างหน้าไม่ได้ รถเราจึงไปทัน
 ส่วนเบอร์รถนั้นผมจำไม่ได้ แต่จำสีรถได้คิดว่าคง
 ไม่ผิด เพราะความโกรธเห็นน้องชายตาย ผมจึงขอ
 ให้คนไปด้วยเป็นพยานรู้เห็นยืนยันว่าเป็นรถคันเดียว
 กันกับรถที่ชนน้องชายผมทั้งที่ผมเองก็ไม่แน่ใจ และ
 เมื่อทราบจากคุณว่า ไม่ใช่จำเลยที่ขับรถชนน้องชาย
 ผมตาย แต่เมื่อผมเสียเงินค่าทำศพ ค่าวิ่งเต้นฟ้อง
 ร้องและค่าทนายไปมาก ผมจึงจำเป็นต้องให้พ่อฟ้องคดี
 แ่งตามทีทนายแนะนำแต่ความจริงผมก็สงสัยอยู่ใน
 ใจว่าฟ้องผิดตัว แต่ก็ไม่ได้แจ้งให้ใครทราบ นี่แหละ
 ครบแรกผมก็จะไม่ยอมอ่อนข้อให้เพราะความเรื่องนี้

ฝ่ายผมต้องชนะแน่ แต่เมื่อได้ยินว่า “กรรมตามสนอง” ผมก็นึกได้กัลลวกรรมเคยพบมาแล้ว จึงได้บอกให้พ่อผมตกลงเพราะผมก็เชื่อว่า กรรมจะตามสนองในวันหนึ่งข้างหน้าเพราะผมเองก็เห็นภาพน้องกำลังสิ้นใจกับคำว่า เป็นกรรมตามสนองแน่ไม่ผิด นี่แหละครับเป็นต้นเหตุให้ผมสำนึกผิดขึ้นมา ได้ตกลงกับพ่อผมยอมรับข้อเสนอของคุณ ไม่อยากให้กรรมติดตามผมหรือพ่อไปด้วย และยินดีจะไปแสดงความจริงในศาลอุทธรณ์เกี่ยวกับคดีอาญาให้ด้วย”

เมื่อผมได้ยินพี่ชายของผู้ตายได้เปิดอกพูดเช่นนั้น ผมกล่าวขอบคุณที่แกล้งเป็นคนกลัวกับความจริง คิดว่าหากทุกคนกลัวบาปกลัวเวรกลัวกรรมแล้ว เหตุการณ์ที่ร้ายเกิดขึ้นอย่างทุกวันนี้ก็คงจะลดน้อยลง โรงศาลก็คงไม่มีคดีแน่นเหลือมือ ความแต่ละเรื่องก็คงจะไม่ต้องใช้เวลาแรมปี ๆ นี่แหละครับเรื่องนี้ก็ได้อาศัยธรรมะชำระจิตใจ จึงเกิดผลได้ประโยชน์ทั้งทางธรรมและทางโลก เมื่อเรื่องตกลงสิ้นสุดลงเราทุกคนก็หันหน้าเข้าหากันต่างเห็นอกเห็นใจ แทนที่

จะเป็นไม่ว่าเป็นไม่ว่ามาคอยคิดพยาบาทอาฆาตกันทำลาย
 ล้างกันต่อไปไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อรู้ซึ่งทางธรรมแล้ว
 ก็รู้สำนึกรู้สึกตัวมองเห็นทุกข์ของตนและของผู้อื่นว่า
 ชีวิตนี้เป็นทุกข์ สมตามพระพุทธองค์ทรงสอนไว้
 จะทำให้เกิดมีศีลมีธรรมไม่คิดเบียดเบียนกัน โลกก็
 จะอยู่กันด้วยความปกติสุข การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
 มีความอิจฉาริษยาก็คงจะหมดไปในที่สุด ศีล ๕ ก็
 เข้ามาอยู่ในจิตใจของมนุษย์ เมื่อนั้นโลกก็จะเป็น
 แดนแห่งความสงบ ท่านผู้เป็นทนายจิตใจก็กล่าว
 ตอนท้ายว่า “ธรรมะเข้าถึงที่ไหนที่นั่นก็จะมีแต่ความ
 ร่วมเย็นเป็นสุขในทางสงบทั่วไป ความเห็นแก่ตัว
 ความโลภก็จะหมดไป โลกจะเกิดสันติก็อาศัย
 ประชาชาวโลกเข้าถึงธรรมะ กรณีใดเกิดพิพาทกัน
 ขึ้นอาศัยธรรมะเป็นสื่อตกลงปรองดองกันได้ ไม่ว่า
 จะเป็นฝ่ายแพ้หรือชนะก็ดี จะไม่มีการโกรธแค้นก่อ
 เวนพยาบาทกันต่อไป เพราะต่างก็มีความปิตินดี
 ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ต่างก็เห็นอกเห็นใจเพราะเหตุ
 ธาตุแท้มนุษย์ที่เกิดมาก็ต้องรับทุกข์ด้วยกันตามธรรม

ชาติอยู่แล้ว ไม่มีใครหนีพ้นไปได้ นอกจากปฏิบัติ
ตามหลักธรรมคำสอน ก็จะหลุดจากทุกข์ได้ แม้
เรื่องนี้จะผ่านไปแล้ว พ่อลุงและลูกชายก็เลื่อมใส
เคารพนับถือผมตลอดมา นี่ก็เป็นเพราะอำนาจของ
ธรรมะและศีลธรรมชักจูงจิตใจคนที่มีศรัทธาด้วยกิเลส
หลงผิด ให้เกิดเห็นแสงสว่างของธรรมจูงจิตในทาง
ที่ถูก ถ้าใครใช้สติปัญญาแล้วจึงจะเห็น”

ข้าพเจ้าผู้เขียนก็เห็นจริงและขอขอบคุณเพื่อน
ผู้เป็นทนายที่กรุณาเล่าเรื่องนี้ให้ฟังจะได้แผ่เป็นกุศล
ต่อๆ กันไป ข้ายังมีใจคอกว้างขวางเลี้ยงอาหาร
พวกเราทุกคนในวันนั้นด้วย

สวัสดิ์

เรื่องที่ ๕๓

รักวัวให้ผูก

เย็นวันหนึ่งดิฉันออกจากบ้านเพราะมีนัดว่าจะไปทานอาหารค่ำกับเพื่อนวันนั้นกว่าจะถึงบ้านเพื่อนก็เสียเวลาล่าช้าไปมากเพราะดิฉันไม่มีรถส่วนตัว ไม่อยากนั่งแท็กซี่ไม่ใช่ว่าจะเสียตายนเงิน เพราะบางครั้งไปพบคนขับตึกก็ไป แต่บางครั้งก็ไปพบคนขับที่มีนิสัยกิริยาหยาบคาย พุดจาก่อกวนให้อารมณ์เสีย และส่วนมากไม่ยอมคิดราคาตามมาตรฐานระยะทาง ดิฉันจึงต้องทนนั่งรถประจำทาง ซึ่งจะเอาตามใจเราไม่ได้ ช้าบ้าง เร็วบ้าง หยุดบ้าง ไปบ้าง เพียงแต่รอรถผ่านมาแต่ละคัน ก็เสียเวลาไม่น้อยกว่าจะขึ้นได้ก็ต้องมีความอดทน เพราะส่วนมากคนแน่น ฉะนั้นเมื่อดิฉันลงรถหน้าปากซอยเข้าบ้านเพื่อนก็

ล่าเข้าไปเกือบครึ่งชั่วโมง แล้วยังต้องเดินเข้าซอย
อีกไกล

เมื่อฉันเดินไปถึงหน้าบ้านเพื่อนก็เป็นเวลา
ย่ำค่ำ เข้าได้เข้าไฟแล้วก่อนจะเข้าบ้านก็มองเห็น
เด็กชายวัยรุ่นยืนร้องไห้อยู่ข้างรั้วกระชิก ๆ เมื่อเดิน
เข้าไปใกล้พอมองเห็นร่าง ๆ ก็จำได้ว่าเป็นลูก
ชายของเพื่อน ครอบครัวนี้อฉันรู้จักดีทุกคน
เพราะเราไปมาหาสู่กันเสมอฉันจึงถามว่า “ทำไม
หลานมายนั่งร้องไห้อยู่ข้างรั้ว ทำไมไม่เข้าไปใน
บ้านล่ะ หลานถูกคุณแม่ตีหรือ” เด็กสั่น
แล้วบอกว่า “เปล่าครับคุณป้าผมไม่ได้ถูกตี แต่
ผมเข้าบ้านไม่ได้” ฉันจึงบอกว่า “ทำไมเข้าบ้าน
ไม่ได้ คุณซี เนื้อตัวมอมแมมสกปรกหลานไปทำอะไร
มาป้าจะเข้าไปในบ้านหาคุณแม่ มาไปกับป้าเถิด”
พูดแล้วฉันก็เดินตรงเข้าไปคว้าข้อมือแก หวังจะ
จูงเข้าไปในบ้านแต่แกคอยถอยหลังหลบออกห่างไม่
ยอมให้อฉันเข้าใกล้ ปากแกก็บอกว่า “ไม่ครับ
ไม่ครับ คุณป้า ผมเข้าไม่ได้ ผมไม่เข้า ผมเข้าไม่ได้”

แล้วแกก็ร้องให้สั่นพลางพูดทั้งน้ำตาว่า “คุณป้า ช่วยบอกคุณแม่ผมด้วย ผมขอลาแล้ว” อีฉันทึ่งตึงนึกแปลกใจที่เห็นกิริยาท่าทางคำพูด คิดว่าแกคงจะมีเรื่องร้ายแรงจึงไม่ยอมเข้าบ้านพร้อมกับอีฉันท คงกลัวจะถูกคุณแม่ดูหรือถูกเขี่ยนตี แต่ก็คิดสงสัยว่าเพื่อนอีฉันทคนนี้เป็นคนรักลูกตามใจลูกมาก ไม่น่าจะเป็นไปได้เลย แต่ก็คิดว่าเมื่ออีฉันทได้พบกับแม่ของเต็กแล้วจะบอกให้คนออกมารับแกเข้าบ้านคงจะรู้เรื่องดี

เมื่อเข้าในบ้านก็ได้พบกับเพื่อนเก่า ๆ ๕-๖ คน มาอยู่พร้อมหน้ากันแล้ว เราเคยเรียนร่วมชั้นมาก่อน เมื่อได้พบกันก็มีความดีใจ เพื่อน ๆ และผู้เป็นเจ้าของบ้านต่างก็ร้องทักต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มสนุกสนานเป็นกันเอง อีฉันทหาโอกาสพูดถึงเต็กชายเจ้าของบ้านยื่นร้องให้อยู่ริมรั้วก็ยังไม่เหมาะกับเวลาที่สนุกเฮฮาจนถึงเรื่องต่าง ๆ

เมื่ออีฉันทได้คุยกับเพื่อน ๆ ไม่นานก็มีโอกาสจึงบอกกับเพื่อนผู้เป็นเจ้าของบ้านว่า “นี่เธอ เมื่อ

ฉันจะเดินเข้าบ้าน ฉันพบกับลูกชายเธอยืนร้องไห้
อยู่ริมรั้ว จะเรียกแกให้เข้ามาในบ้านพร้อมกันแกไม่
ยอม จะจุดแกก็ถอยหนี เธอให้ใครไปพาแกเข้ามา
ที่เถิด กลางค้ำกลางคืนปล่อยให้แกร้องไห้อยู่ทำไม”
เพื่อนเจ้าบ้านผู้เป็นมารดาของเด็กได้ฟังอิจฉันพูด
เช่นนั้น ก็หน้าตื่น แล้วร้องบอกว่า “อะไรกัน
ลูกฉันแกอยู่เสียเมื่อไหร่เล่า ไปทัศนากจรทอกรฐิน
กันแต่เช้ามีดกับเพื่อน ๆ กำหนดจะกลับมาถึงบ้าน
พรุ่งนี้เย็น แกจะกลับมาก่อนได้อย่างไร ตาเธอจะ
ฝากกรรมัง” เพื่อน ๆ พวกนั้นสนใจที่เราได้ตอบกัน
อิจฉันจึงบอกว่า “ตาฉันไม่ฝากแน่ เด็กอื่นเขาจะรู้
จักฉันได้อย่างไร เธอให้คนไปคูที่ริมรั้วหรือเราไป
คูด้วยกันจะได้หายสงสัยไม่ต้องเถียงกัน” หลังจาก
นั้นเราก็อึ้งบึ้ง เดินบึ้ง ออกไปนอกบ้านที่ริมรั้ว
โดยมีอิจฉันเป็นผู้นำ แต่แล้วก็แปลกใจเพราะเราต่าง
ก็ไม่พบใครอยู่ในบริเวณนี้เลย แม้แต่เราจะได้ค้นหา
ให้กว้างออกไป ก็ไม่มีวีแววทำไมจึงหายไปเร็วนัก

ทุกคนก็ลงความเห็นกันว่า อิจฉันตาฝากแน่ทำให้

อิดฉันน้อยใจที่ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงจึงไม่มีใคร
 เชื่อ ทั้งที่เขารู้ว่าอิดฉันไม่เคยปดมาก่อนเลย หลัง
 จากนั้นเราก็ได้เริ่มลงมือกินอาหารกัน แต่อิดฉันรู้สึก
 ไม่มีความสุขใจชอบกล กินอะไรไม่ค่อยลงเพื่อน ๆ
 คุยกันที่โต๊ะอาหาร อิดฉันรู้สึกตัวว่าขาดความสนุก
 สนานลงไปมากเสียงโต้ตอบสนทนาของเพื่อน ๆ ที่
 อิดฉันได้ยินเบาเหมือนอยู่ไกลอดคิดไม่ได้ว่าทำไมอิดฉัน
 รับว่าตาไม่ฝาดคิดแล้วไม่สบายใจ ทุกคนเขาคุย
 กันเรื่องอะไรอิดฉันก็ไม่รู้ไม่สนใจ แต่แล้วสิ่งประ
 หลาดที่ไม่เคยนึกก็เกิดขึ้น คือ เสียงสุนัขในบ้านมี
 อยู่ ๓ ตัวก็ช่วยกันเหอน เสียงโหยหวนเยือกเย็น
 ขึ้นมาท่ามกลาง ซึ่งทุกคนกำลังสนทนากันทุกคน
 ได้ยินต่างก็สอ้าง อิดฉันเสียวเวบขึ้นสันหลัง ผู้ที่นั่ง
 คุยสนทนากินอาหารพลางต่างหันมามองตากันแล้วก็
 นิ่ง หน้าตาตื่น อิดฉันนึกในใจว่าสิ่งที่อิดฉันเห็นนั้น
 ไม่เป็นมงคลเสียแล้ว เสียงคนรับใช้ออกไปดูและ
 ไล่ที่สุนัขไม่ให้มันเหอนเพราะเสียงมันเยือกเย็นเข้าไป
 จับชั่วหัวใจ แต่ห้ามมันทางนี้มันก็ไปเหอนทางโน้น

มันไม่ยอมหยุดนอน ห้ามตัวนี้โดยฉวยไม้ไล่ก็ แก่
ตัวอื่นมันก็หอนต่ออีกมันรู้สึกมันหนาวจะเป็นไข ใน
บ้านคงมีแต่ผู้หญิงข้างล่างมีคนทำสวนคนหนึ่ง อายุ
มากแล้วพอบ้านก็ยังไม้กลับ เมื่อเราอยู่กันตามลำพัง
ผู้หญิงความอบอุ่นก็มีน้อย อิจฉาสารภาพจากใจจริง
อิจฉากลับ แต่ก็ไม่ได้แสดงออกมาภายนอก และรู้สึก
เพื่อนก็อยู่ในสภาพไม่ผิดกว่าอฉัน รู้สึกเราปิดความ
เป็นจริงกันไว้ภายใน ท่านคงคิดว่าอฉันเป็นคนอ่อน
แอ เพียงแต่สุนัขหอนก็กลัวแล้ว ความจริงอฉัน
เป็นคนเข้มแข็งไม่กลัวอะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล
ครึ่งหนึ่งมีหลายอย่างประกอบกับเสียงที่เยือกเย็นจน
ขนลุก ทำให้อฉันคิดไปต่าง ๆ ในทางอกุศล เรา
คุหน้ำกันต่างก็ซัดอย่างไม่มีสติเลือก สำหรับเพื่อนผู้
เป็นเจ้าของบ้านนั้นทำท่าจะเป็นลม

พอเสียงหอนของสุนัขสงบลงแล้วก็ได้ยินเสียง
รถยนต์ อฉันมองคุหน้ำเจ้าของบ้านรู้สึกว่าจะมี
เล็ดขึ้นหน่อย พวกเรารู้สึกอุ่นใจขึ้นมาทันที เรา
เริ่มแสดงกิริยาร่าเริงต่อ เพื่อปกปิดความรู้สึกภายใน

ไม่ช้าเราก็มองเห็นไฟหน้ารถกรากเข้ามาในประตูบ้าน รถยนต์เลี้ยวเข้ามาแล้วก็จอดนิ่งดับเครื่องยนต์ไว้ คราวนี้มีชายแต่งกายเรียบร้อยเดินขึ้นมาบนบ้านเข้ามาในห้องรับแขกเมื่อเห็นพวกเรากำลังกินอาหารค้างอยู่ก็ซังก กล่าวคำขอโทษที่เข้ามาขัดจังหวะ

พวกเราต่างทำความเคารพสามีเจ้าของบ้าน และได้รับการเคารพตอบสีหน้าแสดงความยุ่งยาก มีความกังวลใจ เราก็ใจคอไม่ดีอยู่แล้วทำให้ไม่ค่อยสบายใจ แต่แล้วสามีของเจ้าของบ้านเปลี่ยนความรู้สึกทันที สีหน้าก็ยิ้มต้อนรับพวกเราเป็นอันดี กิริยารุกรนเมื่อครู่นี้หายไป แสดงเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น พวกเราก็ค่อยมีความสบายใจเกิดความรู้สึกยิ้มแย้มขึ้นมา แล้วเราก็ได้กินอาหารต่อพร้อมกันที่พ่อบ้านอยู่จนเวลาพอสมควร เราต่างก็ได้ลาเจ้าของบ้านกลับด้วยไม่ค่อยสบายใจนัก

เพื่อนคนหนึ่งจะอาสาขับรถมาส่งถึงบ้าน แต่อินันเห็นว่าบ้านเราอยู่กันคนละทิศละทางไม่ใช่ทาง

ทางผ่าน อีฉันจึงขอลงปากซอย ตกลงเพื่อนผู้ใจดี
 ก็ยอม อีฉันคว้ากระเป๋าดึงติดมือลงมาค้วยเมื่อลง
 จากระดแล้ว ทั้งใจจะคอยรถประจำทางเพราะยังไม่
 ดึกมากนัก แต่รู้สึกกระเป๋าทันมือที่อึดแน่นมันหนัก ๆ
 ผิดปกติ จึงหยิบขึ้นมาดูแล้วเปิดออก อีฉันต้อง
 ตกใจ ตายแล้วอีฉันเอากะเป๋าของใคร มีเงินอยู่
 ภายในมาก มันไม่ใช่ของอีฉันแต่รูปร่างภายนอก
 เหมือนกันทุกอย่าง แต่มันไม่ใช่ของเรา นึกได้ว่า
 มันต้องเป็นของเพื่อนผู้เป็นเจ้าของบ้าน อีฉันไม่รู้
 จะทำอย่างไรดี คิดตกลงใจว่าจะต้องนำเข้าไปคืนให้
 เพื่อนในบ้านให้เร็วที่สุด นึกตำหนิตัวเองที่ไม่
 สังเกตเมื่อแรกหยิบ มีกระเป๋ายู่ร่วมกันหลายใบ
 หากไม่ใช่ของเพื่อนก็เอาไว้บ้านเพื่อน เมื่อเป็นของ
 ใครหายเขาคงจะกลับมาตามเอาคืนไป เมื่อคิดได้
 เช่นนั้นก็รีบเรียกสามล้อที่ปากซอย เพราะจะเดิน
 เข้าไปคนเดียวทั้งในกระเป๋ามีเงินมากไม่เหมาะกับ

เวลากลางคืน และเห็นในกระเป๋ามีเศษเงินอยู่เพียงพอให้ค่าสามล้อแล้วใช้คืนก็คงไม่เป็นไร

หลังจากอิฉันขึ้นสามล้อไปลงหน้าบ้านเพื่อน ประตู่ใหญ่หน้าบ้านยังไม่มีใครมาปิดจึงเข้าไปได้อย่างสะดวก ทั้งสุนัขสามตัวที่อยู่ในบ้านก็ไม่ว่าหายไปในไหน อิฉันจึงมีโอกาสดิ้นเข้าไปถึงห้องรับแขกซึ่งยังเปิดไฟสว่างไสว แต่อิฉันยังไม่ทันพรวคพรวดเข้าไปในห้องรับแขกก็ได้ยินเสียงสามีภรรยาโต้ตอบกันอย่างชัดเจน จึงต้องยืนนิ่งอยู่นอกห้องข้างประตู่ โดยคนในห้องไม่มีใครรู้ แต่จะเสียกิริยาอยู่บ้างก็มีได้ตั้งใจ เป็นเพราะเหตุบังเอิญทั้งสองคงไม่นึกว่ามีผู้ไต่ยินในคำโต้เถียงกัน

เสียงภรรยาพูดว่า “เมื่อคุณกลับมาแสดงกิริยารุกรน แต่เมื่อเห็นเพื่อนอิฉันคุณก็กลับเปลี่ยนแสดงกิริยาปกติเหมือนไม่มีอะไร ฉันสงสัยจริง ๆ คุณมีเรื่องอะไรหรือ”

เสียงสามีตอบภรรยาไม่ตรงต่อคำถามว่า “นี่เธอสมมุติว่าเราได้ข่าวที่ไม่ดี เป็นข่าวร้ายเธอจะทำ

ใจให้เป็นปกติได้ไหม สมมุติว่าเหตุร้ายมันเกิดขึ้นแล้ว เราแก้ไขอะไรไม่ได้ ถึงเราจะเสียใจเพียงไรก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้น มีแต่จะเกิดโทษ แล้วเธอจะกับความเสียใจเป็นทางเกิดทุกข์ออกได้ไหม” เสียงภรรยาพูดว่า “มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นหรือ คุณพูดเป็นปริศนาฟังแล้วยังไม่รู้เรื่อง จะพูดตรงๆ ไม่ได้หรือ”

เสียงสามีพูดปลอบว่า “ทำใจเย็นๆ ไม่ใช่ปริศนาอะไรหรอก เป็นแต่เพียงข้อมความรู้สึก หากข่าวร้ายแรงเกิดขึ้นจะได้ควบคุมสติไว้ได้ เช่นตัวพี่ไปเกิดอุบัติเหตุปัจจุบันทันด่วน เมื่อเธอทราบข่าวจะได้คุมสติอยู่ ไม่เกิดเสียอกเสียใจเกินไป เพราะเหตุเกิดขึ้นแล้ว ก็ให้มันผ่านไป ไม่มีอะไรช่วยได้ พระท่านสอนให้ทำใจอยู่ในอุเบกขา เพราะทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่จะต้องจากทุกสิ่งทุกอย่างที่เรารักได้ตลอดเวลา ทุกคนจะต้องผจญความทุกข์ตามกฎแห่งกรรม หนีไม่พ้น”

เสียงภรรยาพูดซ้ำขึ้น “ทำไมคุณจึงพูดให้ร้าย

แก้ตัวเอง อีฉันไม่อยากฟัง พุดอะไรไม่เป็นมงคล
เหมือนคนเสียดสี พอที่อีฉันไม่ชอบฟัง”

เสียงสามีพุดขึ้นว่า “เธอจำเป็นต้องฟัง
เพราะเรื่องเช่นนั้นเป็นเรื่องของชีวิต อาจจะเกิดขึ้น
ได้ทุกเวลา และเกิดขึ้นได้แก่คนทุกชั้น ฉะนั้นควร
จะฝึกความรู้สึกให้เห็นเป็นของธรรมดาเกิดขึ้นได้
เสมอจำเป็นแก่ทุกคนจะศึกษาหลักอุเบกขาไว้ เมื่อ
ยามมีทุกข์ก็จะได้บัตเบาให้เบาบางลงได้ โดยเฉพาะ
เธอควรฝึกจิตไว้ หนักก็จะได้กลายเป็นเบา” เสียง
ภรรยาพุดขึ้นว่า “ฉันมีจิตใจความรู้สึกเข้มแข็งพอ
ทนต่อความทุกข์ได้ หากจะมีอะไรเกิดขึ้น ฉันจะ
ระงับได้ไม่เสียใจเกินไป” สามีแสดงว่าใช้ความคิด
ครุ่นหนึ่งแล้วตัดสินใจพุดขึ้นว่า “ถ้าเธอมีจิตใจ
เข้มแข็ง ฉันจะบอกให้เธอทราบ ว่า สมมุติว่า
บัดนี้ลูกชายของเราได้เกิดอุบัติเหตุตายเสียแล้ว เธอ
จะรู้สึกอย่างไร”

พอสิ้นเสียงสามีพุด เสียงของภรรยาก็ร้องโฮ
ออกมาด้วยความหักใจไม่ได้ “ฉันรู้แล้วนี่เป็นเรื่อง

จริงไม่ใช่สมมุติแล้ว เพราะเพื่อนนั้นได้เห็นลูกยืนร้องให้อยู่ริมรั้ว” อัจฉินยืนนิ่งฟังก็ยังใจสั่น มือเท้าเย็นหมด จึงได้ถือโอกาสเดินเข้าไปในห้อง พอเพื่อนเห็นอฉินเข้าก็โผล่เข้ามาเหมือนเด็กโผล่เข้าหาผู้ใหญ่ให้ช่วยเมื่อมีทุกข์ รู้สึกเธอมีความปวดร้าวในหัวใจอย่างแสนสาหัสอฉินโอบกอดไว้ในวงแขน ปากก็ปลอบกอดเท่าที่จะหาคำพูดที่จะเกิดประโยชน์ในเวลานั้นว่า “ทำใจดีๆ อย่าเป็นทาสของความทุกข์ ทุกสิ่งเกิดแล้วก็ผ่านไป เราต้องทำใจให้เข้มแข็งไว้ใช้อำนาจจิตเข้าต่อสู้อย่าให้ความทุกข์อยู่เหนือเรา” “อฉินได้เคยอ่านหนังสือจึงนำข้อความที่นึกได้มาใช้กับเพื่อนในยามทุกข์หนักส่วนสามีของเพื่อนเห็นอฉินเดินเข้าไปในเวลาที่เหมาะสมซึ่งกำลังต้องการผู้ปลอบใจภรรยาเพื่อระบายทุกข์ แต่ครั้งแรกสามีของเพื่อนเมื่อเห็นอฉินเดินเข้าไปก็แปลกใจ อฉินรีบอธิบายให้ทราบอย่างรีบร้อนว่า อฉินหยิบกระเป๋ามาได้ นามาคีน จึงทำให้กลายข้อสงสัยลง แกกงนึกดีใจ

ว่ามาทันเวลาอยู่เป็นเพื่อนช่วยปลอบใจภรรยาบรรยาย
กลายความทุกข์ลงได้บ้าง

เพื่อนอินันฟุ่มฟายน้ำตาปากก็พูดอย่างคน
ร้องไห้แกมสอঁว่า “ฉันไม่นึกเลยที่เธอพูดเมื่อ
หัวค่ำว่าจะเป็นเรื่องจริงคิดว่าเธอตาฝาด เพราะ
ฉันไม่เคยเชื่อเรื่องวิญญานหรืออะไรที่หาแก่นสารไม่
ได้ และฉันก็ไม่เคยนึกว่าลูกชายฉันจะอายุสั้นอย่าง
นี้ ไร่ลูกของแม่ฉันเป็นความผิดของแม่คนเดียวที่
ตามใจลูกทุกอย่างมิได้เฉลียวใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับ
ลูก แม่ทอดทิ้งลูกมิได้คอยดูแลอย่างใกล้ชิดอย่างแม่
คนอื่นเขาเลย ลูกสาวตายไปคนหนึ่งแล้วยังไม่เซ็ด
ลูกชายเหลือคนเดียวยังต้องจากไปอีก แม่รู้ตัวว่า
ชั่วช้าต่อลูกเพียงไหนที่ขาดการเอาใจใส่ต่อลูก “เธอ
ร้องไห้แล้วก็ตอกชกหัวคล้ายคนบ้า อินันเห็นแล้ว
ก็สงสาร เห็นใจเพื่อนแหละตัวเองก็น้ำตาไหลออก
มาอย่างไม่รู้สีกตัว นึกถึงอกเขาอกเราได้แต่ปลอบ
เท่าที่หาคำพูดเหมาะสมและนึกได้ สามีของเธอ
ยืนนิ่งใช้ความคิด อินันเห็นว่าแกมีความอดทน

มิได้แสดงความเสียใจออกมาให้เห็น แม้หน้าตา
 แสดงความยุ่งยาก อฉันต์เดวาคงจะคิดแก้ปัญหา
 เฉพาะหน้า คือคิดแต่ว่าจะทำอย่างไรจะให้ภรรยา
 ของเกหายคลายความโศกเศร้าได้ แล้วพูดออกมาว่า
 “ฉันเสียใจที่ไม่สามารถช่วยเธอให้หายทุกข์ได้
 เพราะเวลาฝึกใจให้เข้าถึงความรู้สึกนั้นน้อยมาก และ
 ขำร้ายติดตามมาอย่างกระหน่ำ ความรู้สึกยังไม่
 อยู่ตัวพอที่จะต้านทานทุกข์ไว้ได้ และฉันก็จะบอก
 ให้เธอทราบด้วยว่า ลูกชายของเธอมิได้ไปในงาน
 ทศนาจรหรือทอดกฐินตามที่เธอเข้าใจ แยกไปคบ
 กับพวกที่ชั่วช้ำจนทำให้ประพฤติดำไม่ดีและไปในทาง
 ชั่วพวกชั่วปรนเปรอให้แกมีความสุขสนุกสนานทุก
 อย่าง ฝึกความชั่วให้แกโดยไม่รู้ตัว ต้องการอะไร
 ก็จักให้แกจะได้มีความสุขความสบาย ให้แกลืมพ่อ
 ลืมแม่หวังจะเอาแกเป็นเครื่องมือประกอบกรรมชั่ว
 ต่อไปถ้าหากไม่ตายเราก็คือได้รับความเดือดร้อน อับ
 อายขายหน้า เสื่อมเสียชื่อเสียงตระกูลไม่มีที่สิ้นสุดพระ
 ไม่เข้าข้างคนผิดที่สุดรดที่พวกคิดทุจริตพาไปก็พลิก

กว่าตกถนนลง ลูกเราก็คอหักตายกำลังจะไปประกอบกรรมชั่ว เต็กในวัยนี้ความรู้สึกอ่อนไหว หากผู้ใหญ่ไม่คอยควบคุมสั่งสอน เมื่อคบเพื่อนชั่วห่มุมาก ก็มักจะพากันไปเสียคนได้ง่าย เช่นลูกของเราเป็นตัวอย่าง ฉันได้ไปคุศพีที่โรงพยาบาลแล้ว หลังจากทราบข่าวร้ายจากเพื่อน แต่ฉันระงับใจไว้ได้ไม่เกิดทุกข์เกินไป และฉันสั่งให้เขาช่วยจัดการให้เรียบร้อย ตลอดจนจัดการฝากทางวัด

เสียงภรรยาบ่นขึ้นทันท่าว่า “คุณนี่ใจเย็นจริงนะ ข่าวร้ายเรื่องลูกตายคุณอุปนิงไว้ได้ ฉันใจเย็นอย่างคุณไม่ได้ ลูกตายทั้งคนหัวเราะไม่ออก คุณมาพบเพื่อนของฉันเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นหน้าตายม๊มแอ้ม คุณใจเย็นเหมือนคนไม่มีหัวใจ คุณไม่ทุกข์ ไม่ร้อน คุณหัวเราะได้ทั้งที่ลูกเพิ่งตายสด ๆ ร้อน ๆ” สามีเห็นภรรยาบ่นตัดพ้อต่อว่าถ้าปล่อยก็จะไปกันใหญ่จึงพูดตัดบทขึ้นมาว่า “นี่เธอจงฟังฉันก่อนแล้วคิดดูเราอยู่ในศาสนาพุทธ หลักธรรมของพุทธศาสนานี้^๕ขอใหญ่สอนให้เราพิจารณาหาทาง

รักวัวให้ผูก

๕๗

ทำลายความทุกข์ ฉันเพิ่งได้ศึกษาธรรมะหลังจาก
เราต้องเสียลูกสาว ฉันเสียใจแทบจะเป็นบ้าหมด
อาลัยในชีวิตแต่ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย กลับ
เพิ่มทุกข์หนักมากขึ้น แทบจะเป็นบ้าคิดอยากจะ
ตาย เพราะเรามีลูกสาวคนเดียวฉันรักแกมากแต่
พอฉันได้ยิน พระท่านสอนธรรมะในทางวิทุ
กระจายเสียง ทำให้ฉันกลับมีสติจึงต้องเข้าฟังศาสนา
เพื่อหาหลักธรรมดับความทุกข์ ทำจิตให้เข้มแข็ง
อดทน หาทางดับความเสียใจ หาต้นเหตุทำให้
เกิดทุกข์ พิจารณาแล้วหาทางทำลายให้หมดสิ้น
ด้วยสติปัญญา จริงฉันตั้งใจจะบอกข่าวร้ายกับเธอ
ฉันนึกมา ตลอด ทางว่า กลับ ถึง บ้าน จะทำ อย่างไร
ดีที่จะไม่ให้เธอเศร้าโศกเสียใจได้ เพราะไหน ๆ
ลูกก็ได้ตายไปแล้ว ครั้นฉันกลับมาถึงบ้านก็พบ
เพื่อนฝูงของเธอมากหน้าหลายตา กำลังสนุกสนาน
กำลังสบายใจ แล้วฉันจะทำลายโดยเอาข่าวร้าย
ทุกข์เศร้า สลดใจมาแจกจ่ายให้เพื่อน ๆ ของเธอเขา
พลอยไม่สบายใจไปด้วยเรื่องอะไร ฉันต้องการให้

ทุกคนไม่มีทุกข์ แล้วทำไมฉันจะเอาทุกข์มาแจกใน
 เมื่อเรากำลังสนุกสนานสบายใจกันเช่นนี้ เพราะเรา
 ก็รู้ว่าทุกคนไม่ต้องการทุกข์ ไม่ต้องการเสียใจ
 ฉะนั้นฉันถึงต้องพลอยสนุกสนานไปด้วย นี่เป็น
 ความรู้สึกของฉัน จะผิดถูกอย่างไรสำหรับคนอื่น
 ฉันไม่ทราบ” เสียงสามีพูดต่อไปว่า “เรื่องนี้มี
 ตัวอย่างมาแต่โบราณแล้ว พระท่านได้นำมาเทศน์
 สั่งสอนเป็นตัวอย่างให้ญาติโยมฟัง เรื่องมีว่าใน
 สมัยนั้นมีชาวนาผู้หนึ่งกำลังไถนา มีคนมาบอกว่า
 ลูกชายเอาข้าวมาส่งถูกงูกัดตายอยู่ใต้ต้นไม้ ชายผู้
 กำลังไถนาบอกว่า “ไหน ๆ มันก็ตายแล้ว ขอไถนา
 ให้มันเสร็จเสียก่อน อย่าให้เสียเวลา เสียลูกชาย
 ไปแล้วก็อย่าให้งานไถนามันเสียไปอีก” อีนัน
 สังเกตดูกิจวิยาทำทางฝ่ายภรรยา รู้สึกจะเห็นด้วย
 เพราะแกล้งความเศร้าเสียใจลงไปมาก ทำให้
 อีนันคิดจดจำคำพูดของชายผู้เป็นสามีของเพื่อน เอา
 มาคิดแล้วก็เห็นใจและเห็นจริง คึนนั้นอีนันอยู่จน
 เห็นว่าเพื่อน ของอีนันได้คลายความเศร้าโศกเสียใจ

ลงแล้ว จึงได้ลากลับ มาระหว่างทางอดนึกอดคิด
ไม่ได้ว่าพูดไปก็เหมือนนินทาเพื่อน ถ้าการพูด
นินทาเรื่องของเพื่อน จะเป็นประโยชน์เป็นตัวอย่าง
เกิดเป็นคติต่อส่วนรวมแล้ว อฉันท์ยอมเสียให้คน
ตราหน้าว่าเป็นคนนินทาเพื่อนลับหลัง ทั้งที่อฉัน
ท์ไม่ชอบคนนินทา เพื่อนของอฉันท์และสามีของเธอ
เป็นคนมั่งคั่ง มีเงินทองเหลือใช้จ่าย จึงตามใจลูก
ในเรื่องเงินทอง เข้าใจว่าจะทำให้ลูกมีความสุข
การตามใจเช่นนี้ย่อมจะมีแต่โทษ และเงินก็เหมือน
ดาบสองคมมีทั้งคุณมีทั้งโทษ เมื่อปีกว่ามานับแต่
คืนวันนั้น บุตรสาวกำลังรุ่นกำลังงามก็ต้องจบ
ชีวิตลง เพราะดื่มยาพิษฆ่าตัวตาย นำส่งโรง-
พยาบาลช้าเกินไป นายแพทย์จึงไม่สามารถช่วยชีวิต
ไว้ได้ เพราะฝ่ายแม่ก็มัวแต่ออกสังคม ไม่ค่อยจะ
มีเวลาอยู่ติดบ้าน ส่วนพ่อก็มัวแต่หาเงิน ต่าง
อยู่ไม่ติดบ้านด้วยกันทั้งคู่ น่าเสียกายเด็กสาว
ต้องจบชีวิตลงในวัยรุ่น กำลังสวยกำลังงาม
ด้วยใจน้อยคิดสั้น สาเหตุที่อฉันท์ทราบแต่ก็ไม่แน่ชัด

รักวัวให้ผูก

นักเพราะเขาบืด เราก็ไม่กล้าถามเป็นธรรมดา เพราะ
เป็นเรื่องที่ไม่ค่อยงาม ทราบแต่เพียงว่าหญิงสาว
ถูกขี้ใจ ผิดหวังเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ เหตุเกิดขึ้น
ก็เพราะมีเพื่อนชายมาออกปากยืมเงิน หญิงสาวเป็น
คนใจใหญ่ก็รับปากเพราะเห็นโลกน้อยเกินไป จึง
ขาดสติยับยั้งอ่อนสังคม คิดว่าอย่างไรเสียเมื่อ
ขอร้องแล้วพ่อแม่ก็ต้องให้เพราะไม่เคยขัดใจมาก่อน
แต่ครั้งนั้นกลับตรงกันข้าม หญิงสาวต้องผิดหวังแต่
ก็น่าเห็นใจพ่อแม่ที่รักลูกสาวและตามใจจนเคยตัว
จึงคิดว่าเพียงแต่ตามใจแต่ลูกสาวก็หนักพออยู่แล้ว
นี่ยังจะต้องเผื่อแผ่ไปถึงเพื่อนชายของลูกด้วยนั้น
ยากที่พ่อแม่ของลูกคนใดจะปฏิบัติได้ ทั้งชายผู้เพื่อน
ของลูกสาวนั้นไม่รู้ห้วนอนปลายตีนมาจากไหน และ
ก็ไม่รู้ว่าจะมาไม่ไหน พ่อแม่ไม่โกรธกันนับว่าเป็น
บุญแล้ว

แต่ลูกสาวถูกตามใจไม่เคยผิดหวัง ตลอดมา
แต่ต้องมาผิดหวังถูกขี้ใจเพียงครั้งเดียวก็น้อยอก
น้อยใจ เอาแต่อารมณ์เพราะถูกตามใจจนเคยตัว

รักวัวให้ผูก

๖๑

ไม่ได้หาเหตุผลว่าผิดหรือถูก เพียงถูกขัดใจผิด
หวังครึ่งเดียวก็เสียอกเสียใจไม่อยากอยู่เป็นผู้เป็นคน
เห็นจะเป็นเพราะอ่อนวัยขาดสติคิดว่าจะเอาสิ่งใดก็
ต้องเอาให้ได้ เมื่อไม่ได้ก็น้อยใจ เพราะรับปากกับ
เพื่อนชายไว้เป็นมั่นเหมาะ เมื่อไม่สมตั้งใจก็เกิด
อับอายขายหน้าที่สุดก็คิดสั้นทำลายตัวเองจบชีวิตลง
มันเป็นความผิดของพ่อแม่ที่อนุญาตยอมตามใจจนเกินไป
ไป เมื่อถูกขัดใจไม่สามารถจะอดทนที่จะสู้กับความ
ผิดหวัง ต้องกระทบกระเทือนใจจนทนไม่ได้ ผิด
ตกอยู่กับพ่อแม่ไม่เคยอบรมสั่งสอนตามใจจนเกินไป
สิ่งใดไม่ควรก็ไม่ตามใจปล่อยให้รู้สึกผิดหวังเสียบ้าง
ให้ชีวิตเกิดความชิน และให้เหตุผลประกอบไปด้วย
เพราะฉะนั้นฉันไม่ยอมตามใจลูก ส่งเสริมในทาง
ที่ผิด ถ้าทำเช่นนั้นก็เหมือนเลี้ยงไม่รู้จักโต ไม่รู้
จักผจญชีวิตไม่มีความอดทนฉันสอนลูกให้แก ใช้
สติปัญญาให้รู้เท่าทันคน บางคนปรนปรี้อลูกลจน
จนไม่ลง ฉันเคยได้ยินว่าบางคนเขาให้รถยนต์ราคา
แพงส่งรับลูกไปโรงเรียนและกลับบ้าน วันไหนเอารถ

รักวัวให้ผูก

โอวาท อิฉันเริ่มจับลูกคนโตตลอดจนลูกคนเล็ก
พวกโต ๆ หลับสนิทไม่รู้เรื่องอะไรแต่เมื่ออิฉันก้มลง
จับลูกคนเล็กซึ่งแกกำลังหลับสนิท เมื่ออิฉันจับ
แกก็แกว่งสู้กว่าแกย้มและแกเอามือเล็ก ๆ มาโอบคอ
อิฉันทั้ง ๆ ที่แกหลับไม่รู้สีก้าว น่ารักน่าเอ็นดู
อย่างไม่เคยงสา อิฉันพูดพึมพำว่า “ทูนหัวของ
แม่ความสุขของแม่อยู่ที่แม่มีลูกดี”

พอบ้านเมื่อเห็นอิฉันแสดงกิริยาผิดแปลกเช่น
นั้น ก็ค่อย ๆ ย่องเดินตามหลังเข้ามาในห้องลูก
เมื่อเห็นอิฉันจับลูกอย่างซึ้นอกซึ้นใจก็กระซิบถามว่า
“คีน^๕ทำไมเธอไม่พูดไม่ว่าอะไรตรงเข้ามาในห้องลูก
แล้วจับเอาจับเอา ไปรบกว^๕นลูกซึ่งกำลังหลับสนิท
หลับสบายทำไม” อิฉันเอามือประสานกุมไว้ที่
หน้าอกแล้วส่ายหน้าพูดว่า “อิฉันสบายใจเหลือ
เกินที่ลูกของเราอยู่ในโอวาทเคารพนับถือพ่อแม่ครู
บาอาจารย์”

เสียงพ่อบ้านพูดว่า “ทำไมเธอเพิ่งจะรู้เดี๋ยว
นี้เองหรือว่าลูกเราเอาใจใส่ในการเรียน อยู่ใน

โอวาทของพ่อแม่” และฉันบอกว่ารู้มานานแล้ว
แต่ยังไม่มีอะไรเปรียบเทียบ เพิ่งจะนึกเปรียบเทียบ
กันนี้” แล้วฉันก็เล่าเรื่องเหตุการณ์เริ่มที่ได้เห็น
วิญญาณลูกของเพื่อนมายืนร้องให้อยู่ริมรั้วตลอดจน
สามของเพื่อน มาบอกเรื่องลูกชายรดคว่ำคอหัก
ตาย พ่อบ้านของฉันนั่งฟังด้วยความสนใจ แล้ว
ก็ออกความเห็นว่ “อันคนเราอยู่ที่ควบคุมจิตใจ
คนที่ไปไหนมาไหนนั่งรถราคาแพง มีเครื่องทำ
ความเย็นภายใน แล้วจะให้มาไหนรถประจำทาง
หรือเดินข้างถนน พวกนี้คงทนไม่ไหวเพราะเคย
ตัว แม้ไม่มีใครเขาสนใจว่าใครจะไหนรถประจำทาง
หรือรถเก๋งราคาแพง ตัวของตัวเองนั้นแหละที่ทำให้
ให้คิดไปต่าง ๆ รู้สึกไปเอง คนทั่วไปไม่มีใครสนใจ
เรื่องของใคร นอกจากคนที่เคยอิจฉาริษยาคนอื่นมา
ก่อนแล้ว เป็นพวกที่จ้องไม่ลง ก็ต้องกลั้วคนอื่นเขาจะ
กลับเอาเรื่องของตัวไปนินทาเช่นกัน” ฉันฟังแล้ว
จึงพูดว่า “ถึงฉันไม่มั่งมีฉันก็พอใจแล้ว เพราะเรา
ไม่เดือดร้อนอะไรไม่เป็นหนี้สินใครพอมีพอกิน เป็น

สุข มีผู้ถามว่า นั่งรถประจำทางไม่ลำบากแย่หรือ
 ฐานะก็พอมีรถใช้ได้แล้ว หากความสบายดีกว่า อฉัน
 บอกว่าความสบายก็คือความพอใจ รถส่วนตัวไม่อยู่
 ในสิ่งที่เราพอใจ อฉันห้อยโหนรถประจำทางจนเคย
 ไม่รู้สึกลำบากเพราะเคยชิน ทำให้แข็งแรงดี
 อฉันทราบว่าแต่ก่อนท่านเป็นขุนนางชั้นพระยา
 แลรัฐมนตรีบางท่านก็ยังนั่งรถประจำทาง ท่าน
 เหล่านี้ล้วนแต่มีผู้ยกย่องว่าเป็นคนดี อฉันพอใจ
 ในสภาพของตัวเอง พ่อบ้านและอฉันเราต่างก็เข้าใจ
 กันดีมีความเห็นตรงกัน เราต่างก็มุ่งหน้าช่วยกัน
 ฝึกฝนให้ลูกเรามีวิชาความรู้ มีศีลธรรม จะได้เป็น
 พลเมืองดีของชาติต่อไป ฉะนั้นเราจึงอยู่กันด้วย
 ความหวังอันสดใส มีความเป็นอยู่อย่างพอใจ จิตใจ
 เราจึงมีความสุขสงบตลอดมา

นี่เป็นคำบอกเล่าของสุภาพสตรีผู้หนึ่ง ได้มา
 เล่าให้ข้าพเจ้าผู้เขียนฟังในเช้าวันเสาร์ ในปลาย
 เดือนธันวาคม คำบอกเล่าของท่านสุภาพสตรีผู้นี้ คิด
 ว่าคง จะเกิด ประโยชน์ แก่คนในยุค ปัจจุบันนี้ บ้างไม่
 มากก็น้อย

สวัสดี

เรื่องที่ ๕๔

ทางโลกกับทางธรรม

เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ผ่านไปไม่นานยังอยู่ในเขตต้นเดือนของปีใหม่ ข้าพเจ้าก็ได้รับจดหมายพร้อมด้วยบันทึกฉบับหนึ่งส่งมาทางไปรษณีย์ จากพระมหารูปหนึ่งอยู่วัดที่มีชื่อเสียงทางจังหวัดธนบุรี

ความจริงเคยได้รับบันทึกจากพระภิกษุหลายรูปซึ่งท่านได้ส่งมาให้ข้าพเจ้าทางไปรษณีย์ปีก่อน ๆ หลายเรื่องด้วยกัน ยาวบ้างสั้นบ้างซึ่งยังไม่ได้เขียน เพราะยังขาดข้อความบางตอนขัดต่อเหตุผลยังไม่สมบูรณ์ ส่วนมากเป็นเรื่องของฆราวาสบางเรื่องก็มีข้อสงสัยได้เขียนจดหมายไปถาม ขอให้ช่วยชี้ข้อความให้แจ่มกระจ่างกว่านี้ก็ยังไม่ได้ตอบ จึงเป็นเรื่องที่ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะเขียนขึ้นได้

แต่เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านและพิจารณابันทึกของ
 พระมหารูปนี้แล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องที่มีสาระสำหรับ
 สงฆ์ และเป็นเรื่องของเพื่อนสงฆ์ของท่านผู้บันทึก
 จึงคิดว่าเป็นเรื่องทางธรรมกับทางโลก ผู้ที่อยู่ใน
 บรรพชิตเมื่อยังมีกิเลสแม้จะบวชตั้งแต่เป็นเณร จน
 ครบอายุบวชเป็นพระภิกษุก็ศึกษาหาความรู้ซึ่งทางธรรม
 ให้รู้ว่าเราบวชเพื่ออะไรแม้ร่างกายจะอยู่ในผ้าเหลือง
 แต่จิตใจยังมีโลภรักโกรธหลง ก็ยังอยากจะออกมา
 ผจญในทางโลกก็อยู่บ้าง เพราะมองเห็นโลกนี้เมื่ออยู่
 ห่าง ๆ เห็นมีแต่สิ่งสวยงามยียวนน่าถนุถนอมน่าจะมี
 ความสุขมีแต่สิ่งประเล้าประโลมบำรุงบำเรอทางจิตใจ
 เห็นเขามีความสุข สนุกสนาน จึงเกิด กิเลส ตัณหาขึ้น
 ทางจิตใจคิดว่า อยาก จะลอง ออกมาเป็นฆราวาสกิน
 ข้าวเย็นเป็นอิสระอยู่บ้าง คิดมากผ้าเหลืองร้อนก็ลา
 สิกขาบท ออกมาผจญชีวิตในทางโลก ซึ่งเห็นกงจักร
 เป็นดอกบัว อยากจะเปรียบเทียบธรรมชาติดกับวิทยา-
 ศาสตร์ในยุคปัจจุบันนี้เป็นชาวสำคัญของโลก เพราะ
 เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จรวดยานอะพอลโล ๘
 ได้นำมนุษย์นักบินอวกาศสามนาย ยานอะพอลโล ๘

แล่นจากโลกมนุษย์ขึ้นสู่โคจรรอบดวงจันทร์เป็นผลสำเร็จเป็นครั้งแรก และเป็นครั้งแรกที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก เพราะเป็นทางเริ่มต้นที่จะส่งมนุษย์ขึ้นไปบุกเบิกค้นคว้าบนดวงจันทร์ในขั้นต่อไป เป็นความพยายามของมนุษย์ต้องเสี่ยงภัย และเสียทรัพย์สินมากมายเพื่อสำรวจสิ่งลึกลับบนดวงจันทร์ มนุษย์ที่เกิดขึ้นในโลกทุกชาติทุกภาษา ตามป่าตามถ้ำตามเขาและตามเมืองที่เจริญรุ่งเรืองแล้วหรือทุกแห่งทุกมุมของโลก นับแต่ครั้งโบราณตลอดมาจนยุคปัจจุบัน ชีวิตกับดวงจันทร์บนท้องฟ้าเป็นของคู่กันตลอดมา เหมือนอาหารทางใจ อาหารทางตา ที่มนุษย์ทุกคนต้องการ ความแจ่มกระจ่างในคืนเพ็ญ ดวงจันทร์ส่องแสงที่นวลใยอยู่บนท้องฟ้า เป็นภาพที่เย็นตาเย็นใจเป็นที่เพลิดเพลินสุขใจสบายตาของมนุษยชาติทั่วไปในโลก ซึ่งมนุษย์ต่างก็นึกคิดใฝ่ฝันไปต่าง ๆ นา ๆ บางคนก็คิดว่า บนดวงจันทร์คงจะเป็นนิมานเมืองฟ้า เป็นที่อยู่ของเทพบุตรเทพธิดา เสวยสุขเป็นอมตะไม่รู้แก่ไม่รู้ตาย เป็นที่มนุษย์หวัง

จะขึ้นสู่บนจันทร์ตามความเพ้อฝันของมนุษย์แต่สมัย
โบราณที่จะคิดเห็นตามอารมณ์จะวาดภาพที่สวยงาม
ตามใจชอบแต่ละบุคคล ต่างก็ฝันถึงความสุขบน
ดวงจันทร์ จนนำมาตั้งชื่อหนุ่มสาวได้สมรสกันใน
เดือนแรกข่าวใหม่ปลามันเรียกว่า คิมนำผิงพระ
จันทร์ คงจะมีน้อยคนที่คิดว่าบนดวงจันทร์นั้นมีสิ่ง
ตรงกันข้ามกับความรู้สึกของมนุษย์เพื่อฝัน ที่เรา
เห็นที่อยู่ห่างไกลนั้น อาจเป็นนรกของมนุษย์ก็ได้
เมื่อเข้าไปใกล้ หรือขึ้นไปอยู่บนดวงจันทร์แล้วจึงจะรู้
สึกว่ามีความลำบากยากแค้น ไม่เหมือนเมื่อเรามอง
เห็นจากโลกมนุษย์อยู่ห่างไกล ที่นึกคิดว่าเป็นแดน
สวรรค์ชั้นวิมานเมืองแมน เช่นเดียวกับนักบิน
อวกาศชาติอเมริกัน ๓ นาย ได้ขึ้นไปโคจรรอบ
ดวงจันทร์มองเห็นโลกมนุษย์ เมื่อห่างออกไป
ประมาณสองแสนไมล์ ได้บรรยายถึงความสวยงาม
ของโลกมนุษย์อย่างชื่นชมยินดีว่าไม่สามารถจะ
พรรณนาถึงความสวยงามที่เห็นด้วยตา ความรู้สึก
ทางใจให้ใกล้ความจริงได้ และเป็นครั้งแรกนักบิน

อวกาศสามนายได้เห็นโลกมนุษย์ระยะห่างประมาณ
สองแสนไมล์ว่าสวยงามเพียงไร ข้าพเจ้ายกเว้นไม่
กล่าวถึงดวงจันทร์ตามที่นักบินอวกาศรายงาน ขอ
กล่าวเพียงโลกมนุษย์ทำให้ชาวโลกที่สนใจพากันตื่น
ตื่นถึงความงามของโลก แต่ข้าพเจ้าก็ไม่แปลกใจ
เพราะเคยคิดอยู่แล้วว่า อันโลกมนุษย์นี้เต็มไปด้วย
ภูเขาลำเนาไพรมีไม้ดอกไม้ใบต่าง ๆ สีสวยสดงดงาม
อยู่แล้ว และยังมีมหาสมุทรสี่ครามมีลำน้ำใหญ่น้อย
มากมาย และมีทั้งภูเขาไฟและภูเขาหิมะ เราอยู่ห่าง
ออกไปก็จะมองเห็น จุดกลม ล่องลอยอยู่บนกลาง
อากาศ เมื่อต้องแสงอาทิตย์รวมสี่ดวงเป็นจุดเดียว
ย่อมจะสวยงามสดงดงามตามธรรมชาติเป็นธรรมชาติ ทั้ง
ที่นักบินอวกาศบรรยายยกย่องอย่างหยดย้อยถึงความ
งามของโลกมนุษย์เมื่อเห็นแต่ไกล ย่อมตื่นตื่น
สำหรับผู้รักธรรมชาติทั่วไป แต่มีใครบ้างที่คิดว่า
โลกที่สวยงามลอยอยู่กลางอากาศนี้ เป็นที่น่าอยู่
น่าอาศัยน่าจะมีความสุขความสบายและเพลิดเพลิน
นั้น มีความสปรกโสมมแฝงอยู่ในจิตใจมนุษย์

เป็นพลโลกไม่น้อยมีทั้งความเห็นแก่ตัวความอิจฉา
 ริษยาพยาบาท ความมักใหญ่ใฝ่สูง กอปรช่วงชิง
 อำนาจล้วนแต่หนาแน่นด้วยกิเลส ตัณหา ล้วนแต่
 เป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น โชคมมนุษย์ยังดี
 ที่มีหลักธรรมของพระพุทธศาสนาชี้ให้เห็นทุกข์และ
 ชี้ให้เห็นทางกำจัดทุกข์ เพราะสอนให้รู้ว่าในโลกนี้
 ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอนมีการเกิดมีการดับอยู่ตลอด
 เวลา ฉะนั้นมนุษย์ที่ยังหลงใหลใฝ่ฝันมกมายว่าใน
 โลกนี้เป็นที่น่านอยู่น่าอภิรมย์ กิเลสคบบังมองไม่เห็น
 ทุกข์มองไม่เห็นธรรม ต่อมาผจญกับความทุกข์จึง
 มองเห็นธรรม แต่บางคนก็สายเกินไปที่จะแก้ไข
 บางคนก็ยังไม่สาย แล้วแต่ความเข้มแข็งและอดทน
 ของจิตใจแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เพราะบางคน
 แทนที่จะแก้ทุกข์ด้วยเหตุผลและธรรมะกลับแก้ทุกข์
 ด้วยการทำลายตัวเอง และตั้งเรื่องตัวอย่างชีวิต
 ซึ่งจากข้อความบันทึกของท่านมหา เล่าโดยพระ
 ภิกษุรูปหนึ่งว่า เรื่องได้เกิดขึ้นแก่ตัวผมเองแต่
 ครึ่งสัปดาห์ออกมาเข้าไปสู่ชีวิตเป็นพระวาสนเมื่ออยู่ใน

ทางโลกจริง ๆ เข้าแล้วก็เริ่มรู้สึกผิดหวังไม่เหมือน
ตามที่นึกที่คิดไว้เมื่อครั้งยังเป็นนักบวช เพราะ
มองเห็น ชาวโลกเขาครองเรือนกันมีความสุขสนุก
สบาย แต่เพียงภายนอกเห็น ๆ มิได้พิจารณาชีวิต
การครองเรือนให้ลึกซึ้งลงไป ฉะนั้นสิ่งที่มองเห็น
ภายนอกว่าเป็น สิ่งที่สวยงาม น่าจะมีความสุข
สนุกน่าสบายแล้ว ที่แท้แก่นของความจริงก็คือ
ทุกข์เข้าไปอยู่ในกองกิเลสตัณหา การที่เห็นเขา
มีความสุขสนุกสนานแต่ภายนอก ยากนักจะหาความ
สุขสบายทั้งภายนอกและภายใน ส่วนมากหน้าขึ้น
อกตรม หากความราบรื่นได้ยาก ได้กับตัวผมมา
แล้วแต่ก็เป็น ความรู้สึกแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน
เมื่อเข้ามาอยู่ทางโลกก็ต้องใช้ชีวิตต่อสู้เพื่ออยู่ต้องทำ
งาน เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องถ้าอยู่หนึ่ง ๆ ก็อดตาย
ผมไม่มีมรดกทรัพย์สินแม้จะมีเงินติดตัวอยู่บ้างก็ไม่มี
ความหมายอะไรมากนัก เกือบจะพูดได้ว่าสีกออก
มากมีแต่ตัวเพราะต้องใช้จ่ายประจำวัน ค่าอาหาร
และค่าที่พักพิงอาศัย จำเป็นจะต้องหางานเป็น

อาชีพเพื่ออยู่ต่อไป เป็นเรื่องใหญ่ จะหางานชนิด
 หนึ่งโตะขีดเขียนวิชาความรู้ก็ไม่พอ แม้แต่คนที่มีความ
 ความรู้สูง ๆ ก็ยังตกงาน จะหางานเบา ๆ ที่ไม่
 ต้องใช้วิชาความรู้และไม่ต้องใช้ กำลังแรงเข้าแลก
 เพื่อมีชีวิตอยู่ต่อไปก็หาไม่ได้ การครองเรือนอยู่
 ในโลกก็ต้องดิ้นรนต่อสู้กับความจน การสึกออกมา
 ใหม่ ๆ ก็เหมือนเป็นคนใหม่ต่อโลกมีตแปดด้าน ไม่
 รู้จะจับงานอาชีพอะไรเพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเพื่อ
 ไม่ต้องอดตาย ด้วยอาศัยที่ชาวบ้านที่ใจดีมีเมตตา
 จิตช่วยแนะนำหาทางช่วย ที่สุดผมก็มีอาชีพขับ
 สามล้อเครื่องมีรายได้พอสมควร จึงยึดเป็น อาชีพ
 ขับสามล้อต่อไป คิดว่าคงจะเป็นอิสระที่ไม่ต้องอยู่
 ใต้บังคับบัญชา ของใครขยันมากได้มากขยัน น้อยได้
 น้อย มีรายได้พอจะพาชีวิตผ่านไปโดยไม่คับแค้น
 นึก ไม่เคียดร้ออะไรพอกินพอใช้ เพราะผมถือ
 สันโดษเล็กน้อย จึงอยู่ได้อย่างสบาย คนเราย่อม
 มีปัญหาที่จะต้องขบคิดอยู่ตลอดเวลา แรกก็ปัญหา
 อาชีพพอผ่านพ้นไปในเรื่องอาชีพแล้ว ปัญหาต่อ

ไปในเรื่องคู่ครอง การมีชีวิตอยู่โดดเดี่ยวทาง
 โลกก็รู้สึกว่าจะเหวไม่สดชื่นไม่สนุกเหมือนมีคู่ครอง
 เรือน ที่สุดก็ได้พบหญิงที่ถูกอกถูกใจคนหนึ่งใน
 สายตาของผมนักก็เห็นว่าเธอเป็นคนดี เพราะผมรัก
 เธอ เมื่อรักกันอะไร ๆ ก็ดีทั้งนั้น ไม่ต้องเสียเวลา
 คอยดูกันนาน ๆ ที่สุดเราก็มีใจตรงกัน จึงได้ร่วม
 หัวจมท้ายด้วยวิธีง่าย ๆ เราครองเรือนด้วยความ
 เป็นอยู่อย่างสามัญธรรมดา ก็ราบรื่นตลอดมาจนเกิด
 พยานรักออกมา แต่ผมก็ต้องทำงานหนักขึ้นเป็น
 เกาตามตัว ฐานะอย่างผมก็ตรงกับโบราณว่า มีลูก
 คนจนไป ๓ ปีคงไม่ผิด เมื่อก่อนผมหาเลี้ยงตัวเอง
 คนเดียว อาหารไม่เป็นห่วงโรงครัวมีอยู่ทั่วไปหัว
 ที่ไหนกินที่นั่น มีเงินหาอาหารได้เพียงข้าวแกง
 จานเดียวสองจานก็อิ่ม แต่เมื่อมีครอบครัวแล้ว
 ทุกอย่างต้องขยายการใช้จ่ายต้องเพิ่มขึ้น ค่าเช่าบ้าน
 ค่าข้าวสาร ค่ากับข้าว ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าถ่าน
 ความเหน็ดเหนื่อยเวลาทำงานมากขึ้น เพราะต้อง
 ตื่นแต่เช้ามีตลับสามล้อเครื่องออกจากบ้านตระเวน

หารับคนโดยสาร กว่าจะกลับถึงบ้านก็มีค้ำ เวลา
 พักผ่อนมีน้อยเพื่อให้รายรับพอกับรายจ่าย จะทำ
 เหมือนอยู่เป็นโสเภณีไม่ได้เพราะต้องเลี้ยงหลายปาก
 หลายท้อง วันไหนได้เงินมากกว่าธรรมดาก็ซื้อ
 อาหารพิเศษและขนมมาฝากเมียฝากลูก เพื่อความ
 สุขในครอบครัวที่สุดเราก็เกิดพยานรักขึ้นมาอีกหนึ่ง
 คน การใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้นเพียงไร ผมก็
 ต้องเพิ่มเวลาหาเงินมากขึ้น บางคืนก็ต้องกลับ
 บ้านถึง ๒ ยาม ที่ ๑ สายตัวแทบจะขาด แต่ไม่เคย
 บ่น คิดว่าต้องกัดฟันทนเหมือนเรานี้เสียลงไปไม่ได้
 แล้วให้มันวิ่งต่อไป เพราะเป็นความประสงค์ของ
 เราอยากหาความสุขในทางโลกเองไม่มีใครเขาใช้
 จะบ่นอะไรกับใครไม่มีใครชักจูง หลอกหลวงให้เรา
 มาผจญทุกข์ก็ต้องมีความอดทนต่อไปใช้กรรมที่หลง
 ผิดเป็นชอบจนกว่าจะถึงที่สุด เพราะหัตถ์ที่ทรง
 เมื่อบวชเรียน ผมได้ธรรมะของพระพุทธเจ้ายึดถือ
 เป็นหลักไว้ คอยเตือนใจให้มีความอดทนให้ละ
 ความโกรธ และแผ่เมตตาธรรมให้อยู่ในศีล ๕

ฉะนั้นผม จึง ต้อง ผจญชีวิตต่อไปโดยไม่ย่อท้อและไม่
 เสียใจไม่ดีใจมีจิตใจหนักแน่น นี่กว่าคนเราอยู่ได้
 ด้วยทำงาน ความยากลำบาก ความผิดหวัง ความสม
 หวัง ความเสียใจความดีใจนั้นเป็น มรดกที่มนุษย์แต่ละ
 บุคคลเกิดมาในโลกนี้ไม่พ้น จิตใจก็ปรกติ
 เมื่อเอาธรรมะเข้า ช่วยความยากจนไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่า
 อับอาย เมื่อจิตใจเราบริสุทธิ์และไม่ได้เกียจคร้าน
 ไม่งอติ่งงอมือ หากินในทางสุจริตหาเงินมาเลี้ยง
 ครอบครัวด้วยกำลังแรงงาน และความอดทน
 พยายามได้เงินมาด้วยความบริสุทธิ์ ผมต้องตื่นแต่
 มีดยังไม่สว่างดีก็ออกขับสามล้อเครื่องกว่าจะกลับเข้า
 บ้านก็เวลาค่ำคืน ชีวิตของมนุษย์ยังมีกิเลสตัณหา
 อยู่ในเวียนว่ายตายเกิด ย่อมจะมีเหตุการณ์อย่าง
 ไม่นึกไม่ฝันเกิดขึ้นได้เสมอทุกเวลา ผมก็ได้ประสบ
 มากับตนเองในวันหนึ่ง เมื่อขับสามล้อกลับเข้า
 บ้านแต่วันเพื่อจะเห็นหน้าลูกหน้าเมีย เพราะได้รับ
 เงินรางวัลเนื่องจากได้นำกระเป๋าสารที่คนโดย
 สารลี้มั่ว้นรถ นำกลับไปคืนให้ผู้โดยสารที่บ้าน

เจ้าของกระเป๋าสารตีใจมอบเงินให้เป็นรางวัล เมื่อได้รับเงินรางวัลจำนวนหนึ่งมากสำหรับกรรมกร ขี้สามล้อเครื่องอย่างผมจะหาได้เป็นเดือน ๆ วันนั้นจึงกลับเข้าบ้านเร็วกว่าวันธรรมดา เพราะตีใจที่ได้ลาอย่างไม่เคยคิดมาก่อน และไม่ลืมที่จะหาซื้ออาหารและขนมและผลไม้ที่ลูกและเมียชอบไปฝากเมียและลูกพร้อมกับจะไปแจ้งให้ทราบว่าได้ รับเงินรางวัล เมื่อผมโผล่เข้าไปในห้องบนบ้าน ได้ยินแต่ลูกร้องไห้หาแม่ทั้งสองคนต่าง อยู่กันแต่ลำพัง ไม่พบแม่ของเด็ก ผมถามเด็กว่าแม่ไปไหนก็ไม่ได้เรื่องถามชาวบ้านใกล้เคียงก็ไม่มีใครรู้ โชคดีที่ผมได้กลับบ้านแต่วันนี้นั้นลูกจะต้องถูกทิ้งไว้ให้อดข้าวอดน้ำกว่าจะถึงค่าคืน ผมปลอบตัวเองว่าแม่เด็กคงจะไปธุระไม่ช้าไม่นานคงจะกลับมา แต่แล้วเวลาผ่านไปรุ่งขึ้นก็ยังไม่กลับจึงนึกแน่ใจว่าเธอคงจะหนีไปกับชายชู้ นึกว่าดีเหมือนกันจะได้สุดสิ้นชีวิตผัวเมียเสียที เรามีเงินให้ความสุขเขาไม่เพียงพอ เขาจึงต้องหนีไปคงจะไม่มีวันกลับมาอีกผมก็

คิดว่าหญิงที่หนีัวไปกับชู้ เราก็ไม่ควรอาลัย
 อารมณ์ เพราะหญิงที่ไม่รักชู้เมื่อจะอยู่กันต่อไป
 ก็เป็นภัย ผมก็ตัดความอาลัยลงได้เป็นห่วงแต่ลูก
 ยังเล็กไหนจะห่วงการอาชีพ ที่สุดก็ต้องฝากลูกไว้
 กับเพื่อนบ้านที่ใจดี รักเด็กช่วยดูแลเวลากลางวัน
 เมื่อผมออกไปขับสามล้อเครื่อง ให้ค่าเลี้ยงดูเล็ก ๆ
 น้อย ๆ เท่าที่จะให้ได้เพื่อสนองน้ำใจอันดี เวลา
 ผ่านไปประมาณ ๖ เดือน แม่ของเต็กก็กลับมาหา
 ผมที่บ้านอย่างคนโซ่ไม่มีอะไรติดมา นอกจากมีทอง
 อ่อน ๆ ประมาณ ๓—๔ เดือน ติดมาด้วย แม้ผม
 จะได้รับความชื่นชมผัดผอมเพียงไรแต่เมื่อเห็นเขา
 หนีร้อนมาพึ่งเย็นก็ไม่พูดอะไรให้กระทบกระเทือนใจ
 เพราะคิดว่าชู้มันคงไม่เลี้ยงจึงได้ปากหน้าซมซานมา
 หาลูกมาหาชู้เท่าที่เธอทิ้งไปอย่างไม่ใยดีคิดว่าเราให้
 ความสุขเขาไม่พอเขาก็หนีไป หากไปอยู่ที่ใดเกิด
 รับทุกข์ไม่สบายยิ่งกว่าชู้เท่าก็ต้องชมซานกลับมา
 เป็นธรรมดาของหญิงหลายใจ ตกลงไม่ว่าผมจะพอ
 ใจหรือไม่ผมก็ต้องรับเธอไว้เพื่อเห็นแก่เด็กซึ่งยังไม่

รู้เพียงสาไม่อยากจะให้ขาดแม่ไปเมื่อยังเล็ก เมื่อเธอคลอดบุตรแล้วผมก็ต้องรับเลี้ยงเด็กไว้อีกหนึ่งคน แม้จะไม่ใช่ลูกผมแต่ก็สงสารเด็กที่ไม่มีส่วนรับผิดชอบอะไร มันเป็นการทำของผู้ใหญ่ เมื่อคิดว่าเราจะต้องอยู่ร่วมกัน ต่อไปแล้วผมก็ไม่พูดอะไรให้เป็นทีที่แสดงสะท้อนความรู้สึก ความทำผิดของเธอก็ประจานความรู้สึกอับอายชาวบ้าน ทรมานจิตใจเธอพอแล้ว การที่เธอกลับมาหาผมก็แสดงถึงความหมกหมนทางยอมทน ความอายบากหน้ากลับมาหาผมอีก ผมไม่ซ้ำเติมด้วยคำพูดและกิริยาให้เธอซ้ำใจอีกเราจึงอยู่กันเป็นปรกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ชาวบ้านเขาจะว่าผมโง่เป็นควายเหมือนเป็นคนไม่มีหัวใจผมก็ไม่สนใจ เพราะมันเป็นเรื่องของผมชาวบ้านไม่ต้องเดือดร้อน มนุษย์เรามีนิสัยแปลกๆ ไม่เหมือนกัน เช่นแม่ของเด็กนั้น ครั้งแรกทำผิดไปแล้วเมื่อกลับมาทีเล่าทั้งหน้าตาถึงความยากลำบากได้รับความขมขื่นทารุณจากชายชู้ จนไม่สามารถทนอยู่ต่อไปได้ที่สุดท้ายก็หนีกลับมาหาผม รับ

ว่าคราวนี้เช็ดจนตายไม่ขอประพาศชั่วเช่นนี้แลไม่ขอ
จากลูกจากหัวไปอีก ผมเองไม่คิดอะไรมากขอ
เพียงให้ลูกอย่าฆ่าแม่เพราะเด็กขาดแม่แล้วก็ว่าเหว
น่าสงสารและเห็นใจ และเป็นปมด้อยของเด็กที่
จะมีชีวิตต่อไป เพราะเป็นประวัติที่ไม่งามน่าอั
บอาย มนุษย์ในโลกนี้มีหลายจำพวกที่ชั่วก็มีที่ดีก็มาก
ความรู้สึกความประพาศย่อมไม่เหมือนกัน บาง
คนทำชั่วแล้วก็กลับตัวได้เช็ดไม่ยอมกลับทำชั่วซ้ำ
สองอีก บางคนทำชั่วครั้งหนึ่งแล้วได้รับความยาก
ลำบาก พอสบายนานเข้าก็ลืมความยากลำบาก
กลับประพาศตนซ้ำอีก เห็นการทำชั่วเป็นธรรมดา
เมื่อเคยทำมาแล้ว แต่สำหรับแม่ของเด็กเธอเช็ด
แต่เพียงแรกๆ ต่อมานานๆ ก็ลืมตัว ผมเองการ
หาเลี้ยงชีพด้วยการขบขี้สามล้ออาชีพตามเดิม ไม่
ได้มีฐานะดีกว่าเดิม ต้องออกหากินแต่เช้ามีดกลับ
บ้านค่ำมืด เพราะค่าครองชีพสูงขึ้นงานก็ต้อง
หนักขึ้น สมาชิกในครอบครัวก็เพิ่มขึ้น นี่เป็นชีวิต

ในทางโลกที่ผมมองเห็นเห็น ๆ ห่าง ๆ ว่ามีความสุข
 สนุกสนานตามความนึกคิด แต่เมื่อเข้ามาเผชิญชีวิต
 จริง ๆ แล้วก็เหมือนกระโจนเข้าสู่ในกองทุกข์ยาก
 ลำบากไม่สิ้นสุด หลังจากนั้นเราอยู่กับเป็นปรกติ
 แรมปี อยู่มาคืนหนึ่ง ผมกลับจากขับสามล้อกลับบ้าน
 พอเข้าไปในบ้านทุกอย่างเงิบเฉิบเหมือน
 ป่าช้า มีแต่ไม่มีแสงไฟ ไม่มีเสียงเด็กร้องเด็กเล่นกัน
 สนุกสนานเหมือนทุกคืน ผมใจคอหายหมดเพราะ
 ในบ้านนั้นว่างเปล่า หัวใจผมแทบจะหยุด ผมง
 หมดเห็น สภาพของบ้านก็นึกว่าคราวนี้เธอไม่ได้ไป
 คนเดียว ขนเอาเด็กทั้งสามไปด้วย ทำให้ผมหมด
 ความอดทน เลือดของความแค้นใจ ความเจ็บใจ
 เกิดโทสะอันแรงฟุ้งขึ้นมาผมระบับไม่อยู่ โกรธมาก
 ที่มันพรากเอาเด็กไป ผมโกรธจนตัวสั่น ถ้าพบ
 หญิงใจร้ายผมสามารถจะขยี้ให้ตายคามือผมได้เพราะ
 ความแค้น หลักธรรมที่ผมเคยปฏิบัติได้ผลอยู่นั้น
 แท้น ความรู้สึกโกรธแค้นของผมได้ไม่ไหวได้ ถูก

ทำลายหมดแล้ว คิดว่าคราวนี้ก็จะล้างแค้นอีหึง
ใจชั่วให้มันตายคามือถึงจะสมแค้น ผมลืมหลัก
ศีลธรรมหมดแล้วเพราะผมกำลังจะเป็นบ้า ผมเที่ยว
ถามชาวบ้านแถวนี้ก็ไม่มีใครรู้ว่ามัน พาเอาเด็กไป
ทางไหน ผมได้ขับสามล้อออกติดตามไม่เป็นอัน
จะหาเงิน ถ้าผมพบมัน นางหึงใจชั่วผมคงจะ
ต้องเป็นผู้ต้องหาฆ่าคนตายแน่ ผมพยายามค้นหา
ในกรุงเทพ ฯ แทบจะพลิกแผ่นดิน ก็ไม่มีข่าวไม่มี
วี่แววจะพบ ความคิดผมตันหมดมืดแปดด้าน ชีวิต
ผมหมดความหมาย ผมเริ่มดื่มเหล้าแก้กลุ้มแก้ความ
เสียใจ ผมกำลังจะเป็นคนดูร้ายจิตใจกำลังจะเหี้ยม
โหด ตันเหตุเพราะหึงชั่วมันทำลายผมหมดทุกสิ่ง
ทุกอย่าง ผมพยายามตามหาทุกตรอกทุกซอกทุกมุม
แต่ก็ไม่มีร่องรอยว่าจะพบ เย็นกลับมาก็ดื่มเหล้า
ตามปรกติผมไม่เคยดื่มเมื่อดื่มแล้วก็เมานอนสลบไสล
เช้าก็ต้องออกขับรถไปเที่ยวค้นหาใหม่ จนมีคุณ
บ้าผู้ใจบุญอยู่ไม่ไกลจากบ้านเช่าของผมมากนัก ไม่

สามารถจะทนดูผมที่เคยเป็นคนดี กำลังจะกลายเป็นคนชั่ว เกิดความสงสารจนทนไม่ไหว จึงแอบมากระซิบแกลมสั่งสอนว่า “พ่อทิดเคยบวชเคยเรียนมาแล้ว ทำไมไม่ทำจิตใจให้เป็นสมาธิเสียบ้าง พิจารณาถึงสิ่งดีสิ่งชั่ว ทำไมมาดื่มเหล้าเมายาย้อมใจด้วยของชั่ว กำลังจะเสียผู้เสียคนอย่างนี้ผิดหลักธรรม นึกถึงธรรมะคำสอนให้ยึดไว้ปฏิบัติก็จะพ้นความชั่ว ลูก ๆ เท่าที่บ่าทราบแม่เขานำเอาไปยกให้นายทหารที่เขารักเด็กหมดแล้ว ไม่ต้องเป็นห่วงเด็กคงอยู่สุขสบายดี คงได้รับการศึกษาเล่าเรียน เพราะทราบว่าเป็นคนรักเด็กและไม่มีลูก เมื่อผมทราบข่าวเช่นนั้นก็ตั้งใจสอบถามว่านายทหารคนนั้นเขาอยู่ที่ไหน คุณบ่าก็ไม่รู้เหมือนกันแต่บ่อยากจะขออะไรพ่อทิดสักอย่างหนึ่งได้ไหม ผมก็รับปากว่า “ถ้าผมสามารถก็ยินดีให้คุณบ่” คุณบ่แสดงความยินดีแล้วพูดว่า “บ่ขอให้พ่อทิดเลิกดื่มเหล้าเด็ดขาดเสียที รับปากกับบ่สิ ให้บ่ชื่นใจ

สักหน่อย” ผมได้ยินเช่นนั้นก็ตกใจเด็ดขาด
แล้วตอบไปว่า “ครับผมจะเลิกดื่มเหล้าตั้งแต่วันนี้
เป็นต้นไป” คุณบ๊วยด้วยความดีใจแล้วพูดว่า
“บ๊ายใจเหลือเกินที่พ่อทิดเลิกดื่มเหล้าได้บ้างได้บุญ
กุศลด้วยที่พ่อทิดเชื่อบ๊าย” ผมกล่าวกับคุณบ๊ายพร้อม
ทั้งพนมมือน้ำตาคลอแล้วพูดว่า “คุณบ๊ายให้สติผม
อยากให้เป็นคนดีผมหลงผิดคุณบ๊ายจงเข้าหาทางถูก
เหมือนงูผมออกจากที่มืดมาสู่แสงสว่าง ผมไม่มี
ญาติผู้ใหญ่ที่ไหน ผมขอยึดคุณบ๊ายเป็นที่เคารพนับ
ถือ” ผมกราบคุณบ๊ายด้วยหัวใจจริงของผม เพราะ
นับถือว่าเป็นผู้หวังดีต่อผมคุณบ๊ายเองก็พูดเสียง
สั่น ๆ ว่า “พ่อคุณของบ๊ายขอให้พ่อเจริญ ๆ เถิด”
บ๊ายอยากจะให้ ข้อคิดเพื่อเตือนให้พ่อทิดเคยศึกษา
เล่าเรียนมาแล้วคงจะลืมเสียก็ได้ จึงท่องจำไว้เป็น
คาถาย่ำลึ้มว่า เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร
ความดีย่อมชนะความชั่ว” อโหสิกรรมย่อมจะ
เปลี่ยนทุกข์ทางจิตใจ ผมกราบคุณบ๊ายด้วยความ

การพ้ออีกครั้งหนึ่ง แล้วพูดว่า “คุณป้าเตือนผม
 เหมาะกับเวลาเพราะผมหมดทางจะแก้ปัญหิตัวเอง
 ผมหมดสติเพราะประมาท ทั้งศีลธรรมความดีที่เคย
 ปฏิบัติมาแล้ว ผมกำลังจะเป็นบ้าคิดว่าหากผมพบ
 แม่ของเต็กแล้วผม จะฆ่ามันล้างแค้น แล้วผมจะฆ่าตัว
 เองให้ตายให้สุดสิ้น ก้นที่ในชีวิตนี้แต่บัดนี้ผมได้สติ
 แล้วเพราะคำเตือน ของคุณป้า หูตาของผมสว่างขึ้น
 เห็นความทุกข์ได้แจ่มแจ้ง ความสุขทางโลกที่เมา
 มัวหลงใหลนั้นคือความทุกข์ ความสุขเกิดจากความ
 สงบเป็นความสุข อันแท้จริงสูงกว่าความสุขใด ๆ ใน
 โลกจะหาได้ในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

แต่ชีวิตของผมต้องผจญ ต่อความทุกข์ทาง
 โลกเสียก่อนจึงรู้คุณค่าของธรรมะว่าเป็นสิ่งประเสริฐ
 สุด ลาแล้วความสุข ทางโลกก็ย่ำมนุษย์ หลงใหล
 หลังจากนั้นผม ก็รวบรวม ของเท่าที่มีอยู่แจกจ่ายให้
 เพื่อนบ้านตามที่ควร กราบลาคุณป้าผู้ใจดีมีพระคุณ
 เตือน สติและขอร้องให้คุณป้าช่วยสืบหาเด็ก ๆ ที่

นายทหารรับไปเลี้ยงดูว่าอยู่ที่ไหน มีความสุขสบายดีหรือไม่ ใช้สติปัญญาพิจารณาคุณสมบัติเราทุกคนมีกรรมเป็น มรดกต้องชดใช้ หนี้กรรม จนกว่าจะสุกสิ้น บัดนี้ผมได้สุกสิ้นหนี้กรรมแล้วจิตใจผ่องใส แล้วผมก็เดินทางจากพระนคร ซึ่งบัดนี้ผ่านไปเป็นอดีตแห่งความหลังที่เคยหวานสดชื่นและขมขื่นพร้อมทุกข์ยากลำบากอย่างแสนสาหัสไปสู่ต่างจังหวัด หาวัดที่เงียบสงบแล้วขอให้ท่าน สมภารที่ผมเคยเคารพนับถือมาก่อนช่วยให้ผมมีโอกาสดำเนินเป็นสาวกขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกครั้งหนึ่ง บัดนี้ผมได้สละจากทางโลกกลับเข้าไปอยู่ทางธรรมแล้ว คราวนี้ผมมีจิตใจผ่องใส เพราะได้รู้ซึ่งถึงความทุกข์ทางโลก ไม่มีอะไรสงสัยอีกแล้ว ผมจึงเกิดเลื่อมใสศรัทธาด้วยใจจริง บัดนี้ผมบวชทั้งกายและทั้งใจ ผิดกับบวชครั้งแรก เพราะมองเห็นแล้วว่าความสุขใจจะเทียบเท่าความสุขทางสงบในธรรมะนั้นไม่มี คำใดจะประเสริฐล้ำเลิศกว่าคำสอนใน

พระธรรมนั้นหาไม่ได้ ถ้าผู้ใดเรียนรู้แล้วปฏิบัติ
ก็จะเกิดผลสงบสุขทางจิตใจ และหลุดพ้นจากเวียน
ว่ายตายเกิดได้อย่างไม่มีข้อสงสัย บัดนี้อาตมาได้
กลับเข้าไปสู่ในร่มโพธิ์ของพระศาสนาแล้วอีกครั้ง
หนึ่ง อาตมาได้ผ่านทั้งทางโลกและทางธรรมมา
แล้ว และจะไม่ยอมเห็นผิดเป็นชอบอีกต่อไป

สวัสดิ์

เรื่องที่ ๕๕

ชีวิตผ่าน

เมื่อข้าพเจ้าได้เขียนเรื่อง “ทางโลกกับทางธรรม” เสร็จเรียบร้อยเป็นเรื่องที่ ๔๔ หลังจากนั้นก็จะหาเรื่องให้เหมาะสมในวันสำคัญคือ วันวิสาขบูชา เป็นเรื่องที่ ๔๕ สำหรับปีนี้ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะเขียนสัก ๕ เรื่อง ยังไม่ทันลงมือเขียนเรื่องที่ ๔๕ ก็มีเพื่อนฝูงหลายท่านได้พากันมาชักชวนให้เดินทางไปพักผ่อนทางภาคอีสาน รู้สึกเพื่อนมีความหวังดีอยากให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพักผ่อน และให้คลายความเคร่งเครียดในการทำงาน จะได้ปล่อยอารมณ์ให้พลัดพลิน หากความสนุกสนาน และเพื่อนได้จองที่พักตามระยะทางไว้เรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้ากลัวจะตอบตกลงเพราะอยากพบหน้าเพื่อนฝูงเก่า ๆ ทาง

ภาคอีสาน ซึ่งเมื่อสมัยวัยหนุ่มเรากันเคยและรักนับ
ถือกันมาก แต่เราไม่ได้พบกันนานเป็นเวลาสามสิบ
กว่าปีแล้ว เมื่อได้เวลาการเดินทางโดยรถยนต์ก็
ออกจากกรุงเทพ เวล่าย่ำรุ่งวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ.
๒๕๑๒

ก่อนหน้าเมื่อปลายเดือนมีนาคม มีหลายท่าน
ได้มาทักท้วงขอให้เลิกคิดการเดินทางไปภาคอีสาน
ด้วยความหวังที่ว่า “ภาคอีสานในเดือนเมษายนนั้น
ร้อนมาก มีผู้เดินทางกลับจากภาคอีสานบอกว่า
อีสานกำลังร้อนจัด คนที่ไม่คุ้นเคยกับอากาศร้อน
ก็แทบจะเป็นบ้า เกรงว่าจะหาความสบายคงใจไม่
ได้” ข้าพเจ้ากล่าวขอบคุณในความหวังดีและบอก
ว่า “เมื่อพี่น้องชาวภาคอีสานทนได้ พวกเราก็น
ทนได้ เราได้ตั้งใจไว้แล้ว ความร้อนไม่สามารถเปลี่ยน
ใจเราได้” บังเอิญข้าพเจ้าเคยคิดอยู่ในใจว่าอยากจะ
ไปภาคอีสานเพื่อเยี่ยมเพื่อนเก่า ๆ สักครั้งหนึ่ง แต่

ยังไม่บอกให้ใครรู้ พอดีเพื่อนมาชวนจึงเหมาะกับความตั้งใจ

กรันเมื่อออกเดินทางจากกรุงเทพฯ อากาศตอนเช้าเย็นสบาย รถเราอ้อมไปทางปราจีนเส้นทางสายใหม่ เมื่อเข้าเขตเมืองนครราชสีมา ก่อนเที่ยง อากาศเหมือนย่ำรุ่ง มองไม่เห็นแสงแดดก็รู้สึกว่อากาศเยือกเย็นผิดปกติ เพราะประชาชนต่างก็สวมเสื้อกันหนาว ช้ายังเห็นนักขี่จักรยานยนต์มีไม่น้อยที่สวมหมวกถุงปิดหูปิดตา โผล่แต่ตากับจมูก และใส่ถุงมือ แสดงว่อากาศหนาวจัด พวกเราไม่ได้เตรียมตัวมารับลมหนาวจึงมีแต่เสื้อบาง ๆ แต่ก็คิดว่าอากาศหนาวดีกว่าอากาศร้อน พวกเราทุกคนก็สบาย สนุกสนานดีเพราะทนได้

เมื่อผ่านโคราช บ้านไผ่ ร้อยเอ็จ ยโสธร เราหยุดเป็นระยะก็มาถึงอุบล ข้าพเจ้าก็ตั้งใจไว้แล้วว่าอยากจะมาเยี่ยมเพื่อนฝูงเก่า ๆ เมื่อสมัย ๔๐ กว่าปี แต่ก็เศร้าใจเพราะได้ทราบว่าคนเก่า ๆ ที่รักนับถือต่างก็จากโลกนี้ไปเป็น ส่วนมากมีอยู่ ท่านหนึ่งเพิ่งจะ

ถึงแก่กรรมลงก่อนหน้าที่ข้าพเจ้ากำหนดจะเดินทาง
มาภาคอีสานไม่นาน ท่านผู้^๕ตั้งโรงแรมเก่าแก่เมื่อ
สมัยข้าพเจ้ายังหนุ่ม ๆ และเป็นพ่อครัวมือดีในทาง
ปรุงอาหารจีนและฝรั่งในเมืองอุบลสมัยนั้น ข้าพเจ้า
รู้จักท่านผู้^๕ครั้งสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นเวลาที่ข้าพเจ้า
ยังอยู่ในวัยฉกรรจ์ ทุกครั้งที่เดินทางมาถึงอุบล
ราชธานีก็จะพักโรงแรม^๕นี้เป็นประจำ เมื่อได้สนทนา
แล้วก็ถูกนิยัยกัน รู้จิตใจกันดีท่านผู้^๕เป็นคนซื่อ
มีจิตใจโอบอ้อมอารี ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง
กับข้าพเจ้าเป็นพิเศษทุกครั้งเมื่อได้เห็นข้าพเจ้ามาถึง
เมืองอุบลเข้าไปในที่พัก แสดงความดีใจที่ได้พบ
และข้าพเจ้าก็มีความปีติยินดีเมื่อได้เห็นท่าทางของ
ท่านผู้^๕แสดงออกมาจากความจริงใจ

ครั้งหนึ่งท่านผู้^๕ได้เดินทางมากรุงเทพฯ บังเอิญ
เงินไม่พอซื้อของ จึงได้ไปหาข้าพเจ้าจะเป็นการลง
ใจหรือไม่ข้าพเจ้าก็ไม่แน่ใจจนบัดนี้ เพราะจำนวน
เงินไม่เกินความสามารถ ข้าพเจ้ามอบให้ด้วยความ
ยินดี เมื่อท่านผู้^๕กลับมาถึงจังหวัดอุบลก็รีบจัดส่ง
เงินคืนไปให้ทันที

หลังจากนั้นเมื่อข้าพเจ้าไปจังหวัดอุบลราชธานี
ท่านผู้นี้ก็ได้บริการให้ความสะดวกสบายทุกอย่าง แม้
บางครั้งข้าพเจ้าสั่งจกอาหารโต๊ะเลี้ยงเพื่อนฝูงจำนวน
สิบเก้า ท่านก็จัดให้ด้วยความยินดีและเต็มใจ แสดง
ฝีมือปรุงด้วยตนเอง ที่สุดเมื่อวันจะกลับท่านก็ไม่
ยอมคิดทั้งค่าที่พักและค่าสุราอาหารบอกว่าขอให้ท่าน
ได้มีโอกาสต้อนรับข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจ
ข้าพเจ้าไม่ชอบการเบียดเบียน การเอาเปรียบแม้จะ
เป็นความตั้งใจของท่าน ข้าพเจ้าก็ยอมให้ผ่านไปไม่
ได้ จึงยื่นคำขาดว่าหากทำเช่นนั้นแล้วเท่ากับไล่ข้าพเจ้า
ไม่ให้มาพักที่นี่อีก เพราะถ้าข้าพเจ้าไม่ได้จ่ายเงิน
จำนวนนี้ ข้าพเจ้าก็ไม่มีความสุขความสบายใจ มัน
เป็นการทรمان ทั้งเกรงใจและละอายใจ ฝ่ายหนึ่ง
ต้องการจ่าย ฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับ ที่สุดตัดปัญหาจ่าย
เพียงครึ่งราคา บัดนี้ผู้นี้ได้จากโลกนี้ไปแล้วคงเหลือ
ความดีไว้เป็นอนุสรณ์ นี่ก็ขอเราพบคนดีต่างก็มีมิตร
จิตมิตรใจ ต่อมาเรามีความสนิทสนมยิ่งขึ้น แม้
จะมีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าต้องการท่านผู้นี้จะยินดีช่วยเหลือ

ไม่ว่ายากหรือง่ายไม่คิดถึงความลำบาก นับว่าเป็นพระคุณยิ่งนี้ เป็นเรื่องเก่า ๆ คุณงามความดีของท่านข้าพเจ้าไม่เคยลืมและจะไม่ลืมตลอดไป

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าก็ไม่มีโอกาสเดินทางไปจังหวัดอุบล เราจึงไม่ได้พบกันประมาณสามสิบกว่าปี ก่อนหน้านั้นข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณประทีน ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าแก่ในจังหวัดอุบลที่ยังเหลืออยู่ ว่าท่านผู้นี้ป่วย เมื่อคุณประทีนไปเยี่ยมครั้งใดก็พูดถึงบ่นถึงข้าพเจ้าให้คุณประทีนฟังเสมอ ข้าพเจ้าได้ฟังก็เศร้า คิดจะหาเวลาเดินทางมา แต่เหตุบังเอิญเพื่อน ๆ ชวนให้พักผ่อนทางภาคอีสาน มีอุบลราชธานีจังหวัดหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงจดหมายถึงคุณประทีนพูดถึงเราจะเดินทางขึ้นมาในเดือนเมษายนนี้ และตั้งใจจะมาเยี่ยมท่านผู้นี้ด้วย แต่ข้าพเจ้าก็สลดใจยิ่งเพราะได้รับจดหมายตอบจากคุณประทีนว่า ท่านผู้นี้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว และทางเจ้าภาพได้จัดงานศพเป็นที่เรียบร้อย นี่ก็เห็นจะตรงกับคำขององค์พระศาสดาว่า มนุษย์เราเกิดมา

หนีไม่พ้นทุกข์ ความทุกข์ความเศร้าโศกเกิดได้ทุกเวลา วันนั้นหัวเราะ พรุ่งนี้ร้องไห้ วันหนึ่งดีใจ พรุ่งนี้เสียใจ ไม่มีอะไรแน่นอน แม้ข้าพเจ้าจะเดินทางมาเมืองอุบลแต่ก็ไม่มีโอกาสได้เห็นท่านผู้หนึ่งอีก ทั้งไม่มีโอกาสได้ช่วยอะไร จึงอยากเขียนไว้อาลัยในคุณธรรมความดีของท่านผู้หนึ่งไว้เป็นอนุสรณ์ เพื่อระลึกถึงวันเก่า ๆ ที่ชีวิตได้ผ่านพ้นไปหลังจากสามสิบกว่าปีที่ข้าพเจ้าไม่ได้มาจังหวัดอุบล แม้บ้านเมืองจะเปลี่ยนแปลงไปจนข้าพเจ้าจำไม่ได้ก็ดี แต่ความดีของผู้ที่ได้สร้างไว้วันนั้นข้าพเจ้าไม่มีวันลืม มนุษย์เราทุกวันนี้หากเกรงอกเกรงใจกันด้วยคุณงามความดีแล้ว โลกก็จะสดใสน่าอยู่กว่านี้อีกมาก

เริ่มเมื่อเราได้มาถึงเมืองอุบลแล้ว คุณเทียมได้บริการทั้งอาหารสามเวลาและการนำเที่ยวทุกแห่ง เราได้รับความสะดวกสบายทุกอย่าง ทำให้เราไม่สามารถจะลืมได้

ในวันที่ ๖ เมษายน เวลาบ่ายหลังจากไปเที่ยวเกาะแก่ง แล้วคุณเทียมได้พาพวกเราเข้าไปใน

สำนักวัดหนองป่าพงที่อำเภอวารินทรข่าราบ วัดนี้
 อยู่ในป่าเป็นที่สงบเงียบ ห่างไกลจากหมู่บ้านคนมาก
 มีความวิเวกวังเวงเหมาะสมกับผู้ที่ตั้งใจจะสละกิเลส-
 ตัณหาในทางโลก ฝึกทำสมาธิจำศีลภาวนา เพื่อ
 ความหลุดพ้นจากทุกข์ที่โลกมนุษย์ต้องผจญความ
 วุ่นวายมัวเมา หลงใหล เห็นความชั่วเป็นความดีอยู่
 ทุกวันนี่ เมื่อรถเราเข้าไปในเขตวัดก็รู้สึกว่ามี ความ
 ร่มเย็นเกิดความรู้สึกอบอุ่นขึ้นทางจิตใจ แม้อากาศภายนอก
 จะหนาวเย็น แต่ใจสบาย วัดนี้แวดล้อมไป
 ด้วยป่าธรรมชาติ มีทางเข้าไปสู่ลานกว้างใหญ่ มี
 ศาลาหลังใหญ่อยู่กลาง มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขนาด
 กลางชั้นระยะห่างๆ มองดูปลูกปลูกไปรั้ว มีลมพัดเย็น
 สบาย ทำให้จิตเกิดปีติตลอดเวลาเมื่ออยู่ในเขตวัด
 ข้างๆ ลานเห็นพระภิกษุแลสามเณร และยังเห็น
 ชายในวัยฉกรรจ์โกนหัวนุ่งผ้าขาว กำลังช่วยกัน
 ทำงาน ออกกำลังหล่อเสาคอนกรีตทั้งพระทั้งเณร
 และผู้นุ่งหม้อขาว ช่วยกันทำอย่างกตัญญู ทำให้
 ข้าพเจ้านึกคิดเอาเองว่าท่านผู้นุ่งหม้อขาวชายฉกรรจ์

เหล่านี้ ถ้าไม่ใช่ทิดสีกใหม่ ก็คงเป็นผู้เตรียมการ
 ศึกษาให้เข้าใจรู้แจ้งทางศาสนา และธรรมะให้ลึกซึ้ง
 จนเกิดเลื่อมใสศรัทธาขึ้นเอง รู้ว่าเราบวชเพื่ออะไร
 และปฏิบัติอย่างไรถึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ยากลำบากที่
 มนุษย์ต้องผจญอยู่ทุกวันนี้ พอกจิตใจให้สะอาดเห็น
 บุญบาปเสียก่อน เป็นการบวชใจให้เป็นพระก่อนที่จะ
 จะบวชตัวห่มผ้าเหลืองเป็นองค์พระสงฆ์ภายหลัง เมื่อ
 มาเห็นสำนักศึกษารธรรมอยู่กลางป่ากลางดงเช่นนั้น ทำ
 ให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกเลื่อมใสปิติขึ้นภายในจิตใจ
 นึกว่าเราได้มาถึงสำนักที่ปริจาครธรรมเป็นทาน คิด
 ว่าท่านอาจารย์เจ้าสำนักคงเป็นผู้มีความรู้แก่กล้าและ
 มีคุณธรรมสูง จึงได้แสวงหาที่ตั้งสำนักได้เหมาะสม
 มีความสงบตามธรรมชาติ แม้ปุณฺณธรรมคาก็
 สามารถจะหาความสงบได้ อย่างน้อยก็ห่างไกลจาก
 กิเลสที่เกิดจากทางหูทางตา เพราะสถานที่นี้ไม่มี
 ไทรทศน์จะดู ไม่มีวิทยุจะฟัง ไม่มีการซื้อขาย
 เราถามคุณเทียมในสิ่งที่เราอยากรู้อยากทราบ คุณ

เทียมก็กรุณาเล่าให้ฟังเท่าที่รู้ จึงได้ทราบว่าคุณ
 อาจารย์เจ้าสำนักนี้ เป็นที่เคารพนับถือของชาวเมือง
 และชาวจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนในพระนครและ
 ทั่วไป มีนามว่า อาจารย์ชา สุภัทโท บางท่านก็
 จะได้นิพนธ์คุณเล่าลือว่า ท่านเป็นนักปฏิบัติ
 วิปัสสนากรรมฐานชั้นสูงองค์หนึ่ง ซึ่งในยุคปัจจุบัน
 นี้ไม่มีมากองค์นัก ข้าพเจ้าจะไม่ขอพูดถึงปาฏิหารย์
 และอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ตามที่ชาวบ้านเล่าลือเกี่ยวกับ
 ท่านอาจารย์เท่าที่คุณเคยรับรู้ได้เห็นมา ในที่นี้จะ
 ขอกล่าวแต่เนื้อแท้แก่นของหลักธรรมที่ท่านปฏิบัติ
 นับว่าเป็นสงฆ์ที่ควรแก่การเคารพบูชา . ก่อนจะ
 กล่าวต่อไป ข้าพเจ้าจะพาท่านไปชมบริเวณวัดอัน
 รามรื่นร่มเย็น เมื่อเราเข้าไปถึงลานกว้างใหญ่ก็เห็น
 รถเก๋งจอดอยู่ในบริเวณนั้นหลายคัน ดูเลขทะเบียน
 แล้วส่วนมากเป็นรถไปจากกรุงเทพ ฯ เมื่อรถเรา
 หยุดข้างลานเรียบร้อยแล้ว เราต่างก็ลงจากรถเพื่อ
 ชมบริเวณวัดอันกว้างใหญ่ มีศาลาหลังใหญ่ตั้งอยู่
 เราพากันเข้าไปในศาลา สิ่งแรกที่เราพบก็คือ โกรง

ร่างกระดูกมนุษย์คู่อึ่งอยู่ห่างกันพอควร มีครบทุก
ส่วนของกระดูก ที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์เมื่อยังมีชีวิต
อยู่ ข้าพเจ้ามีความสนใจเข้าไปพิจารณาโครงกระดูก
มนุษย์อย่างถี่ถ้วน ทราบว่าร่างหนึ่งเป็นหญิงอีกร่าง
หนึ่งเป็นชาย พิจารณาแล้วโครงร่างนี้เมื่อตายต่างก็
อยู่ในวัยหนุ่มสาว เสียตายที่ไม่สามารถที่จะสืบถาม
ประวัติของโครงกระดูกทั้งสองร่างว่า เมื่อมีชีวิตอยู่
ได้มีอะไรที่น่าศึกษาบ้าง คิดว่าคงไม่มีใครทราบและ
ไม่มีใครบอก นอกจากท่านอาจารย์ แต่เวลาของ
เราจำกัด จึงจำเป็นที่จะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ให้
มาก ข้าพเจ้าจึงเฝ้าจากโครงกระดูกเท่าที่เห็นและได้
พิจารณา ก็รู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่างที่เป็นหญิงนั้น
เริ่มพิจารณาจากหัวกระโหลก ก็เห็นฟันทุกซี่อยู่ใน
สภาพเรียบร้อย ฟันเป็นระเบียบไม่ใหญ่ไม่เล็กเรียง
รายเป็นระดับอยู่ครบทุกซี่ หากไม่ใช่คนแต่งกาย
หลังตายก็นับว่าหญิงสาวผู้นี้มีเรือนร่างที่สวยงาม
คนหนึ่งเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ส่วนกระดูกนิ้วทุกนิ้วสม
ส่วน คิดว่าเมื่อมีชีวิตคงเป็นผู้ที่มีนิ้วและมือที่เรียว

งาม ส่วนสูงต่ำนับว่าเป็นคนมีร่างสันทัก นับว่า
 เป็นหญิงสาวที่มีร่างสวยผู้หนึ่ง และเขาไม่ผิดคงเป็น
 ชาวเมืองหลวง คงอุทิศร่างให้แก่สถาบันหนึ่ง หาก
 เขาผิดก็ขออภัยเพราะข้าพเจ้าไม่รู้ เพียงแต่เป็นการ
 เดาอาจผิดตรงกันข้ามก็ได้ เพราะการเดาไม่ผิดก็คง
 ถูก ส่วนโครงร่างทุกส่วนของชายนั้นเมื่อพิจารณา
 แล้ว เป็นร่างที่เข้มแข็ง พันมีครบทุกชิ้นเช่นกันและ
 คิดว่าเมื่อยังมีชีวิต อยู่คงเป็นชายหนุ่ม ในวัยฉกรรจ์
 โครงกระดูก ๒ ร่างนี้แม้จะดับจากโลกนี้ไปแล้ว แต่
 ก็ยังได้ทำประโยชน์แก่ผู้ใดพบได้เห็น ทำให้นึกถึงตัว
 เราก็นั่นกัน เกิดมาเป็นมนุษย์ความตายเป็นของ
 แน่นนอน ต้องพบด้วยกันทุกคน ใครอยากตายหรือ
 ไม่อยากตายก็หนีไม่พ้น เมื่อถึงเวลาไม่มีอะไรช่วย
 ไม่ให้ตายได้ ทรัพย์สินเงินสมบัตินานาเป็นของกลาง
 เมื่อมีชีวิตอยู่ก็เป็นของเรา เมื่อตายไปแล้วก็เป็น
 ของคนอื่นต่อไป ถ้าได้มาไม่สุจริตก็ต้องไปใช้หนี้
 กรรม โครงกระดูกสองร่างนั้นสอนให้เราอย่าหลง
 โหลมัวเมาจนเกินไป ไม่ว่าหญิงหรือชายอย่าคิดว่า

ทรัพย์สินเงินทองมันเป็นเครื่องรับใช้ บำรุงบำเรอ
ความสุขให้มนุษย์อย่างซื่อสัตย์ อย่างนี้กว่าความสุข
อยู่ที่เงิน จะทำให้มนุษย์หลงผิด ทุกวันนี้นั้นปล้น
ฆ่ากันตายก็เพราะเงิน มันพยายามจONGL้างทำลาย
ชีวิตกันก็เพราะเงิน เพราะความโลภความหลงบูชา
เงินเป็นพระเจ้า ต่างก็เห็นแก่ตัวเพื่อเงิน ไม่
นึกว่าหามาในทางผิดหรือถูก ไม่สนใจว่าจะทำลาย
ศีลธรรม นำความเดือดร้อนมาให้ผู้อื่น เป็นการ
ประหารทำลายตัวเอง ทรัพย์สินเงินทองจะไม่ให้
ความสุขสบายแก่ผู้ใดมาในทางชั่ว มนุษย์อยู่ในความ
โลภหลง มีความรู้สึกแตกต่างกัน บางคนรู้จักหา
เงินแต่ไม่รู้จักใช้เงิน บางคนรู้จักใช้แต่ไม่รู้จักหา
มีเงินก็ทุกข์ ไม่มีเงินก็ทุกข์ โกงกันทำลายกันก็เพราะ
เงิน ถ้าพิจารณาดูแล้วก็จะเห็นได้ว่า ความสุขไม่ได้
อยู่ที่เงิน ความสุขอยู่ที่ใจของเรา เงินถ้าเราใช้ให้
มันเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เกิดบุญกุศล เราก็
สบายใจ เงินจะให้ความสุขและประโยชน์แก่ผู้รู้จักใช้
หากใช้ไปในทางผิดเราก็ทุกข์ใจ คนที่หาเงินในทาง

ผิดใช้เงินในทางผิด ตลอดชีวิตก็ไม่มีความสุข ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ยังเป็นเจ้าชาย พระองค์มีพร้อมทุกอย่าง เห็นความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป แต่พระองค์ก็ทรงเห็นว่า ไม่มีอะไรในโลกเป็นความสุขอันแท้จริง พระองค์จึงสละทุกอย่างออกแสวงหาสัจธรรม ถ้าเราจะพิจารณาร่างโครงกระดูกนั้น แล้วคิดก็จะรู้ว่า ร่างนั้นไ้เตือนเราว่า อย่าได้ทะนงตนว่าเรายังหนุ่ม ยังสาว ยังแข็งแรง ยังไม่ตายง่าย แต่ความตายไม่เลือกเวลา ไม่เลือกวัย หากว่าเกิดความประมาท ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นเด็ก หรือหนุ่มสาว หรือคนแก่ คนเฒ่า คนมีอำนาจสูงศักดิ์หรือไพร่ผู้ต้อย คนมั่งมี หรือยากจน ทุกคนก็ต้องตายเช่นเดียวกัน หากประมาทยอมตายก่อนอายุขัย ทรัพย์สมบัติมหาศาล บางท่านมีเงิน มากมายใช้ไม่รู้จัก หมดแต่กลับไม่มีความสบายใจ ต้องนอนเอามือก่ายหน้าผาก เพราะเป็นทุกข์ใจ หากความสุขไม่ได้ มีตัวอย่างไม่น้อย ทรัพย์สินเงินทองอำนาจวาสนาไม่ใช่เป็นของเที่ยงแท้แน่นอน มีเวลารุ่งเรืองมีเวลาเสื่อม มีเวลา

มันก็มีเวลายากจนได้เช่นกัน ความตายไม่เลือกคน
 จนคนมี สูงศักดิ์ต่ำศักดิ์ โพร่ผู้ดี สิ่งที่เห็นว่าเลิศ
 ประเสริฐสุดเหนือทรัพย์สินเงินทอง ข้าพเจ้าคิดว่า
 สิ่งนั้นคือ “ทำความดี สร้างความดีจะทำให้ใจเรา
 เป็นสุข เพราะความสุขอยู่ที่ใจ เราทุกคนรู้ถึงความ
 ตายที่รอเวลาคอยอยู่ในวันหนึ่งข้างหน้าแล้ว จะมัว
 เมาทำความชั่วให้เกิดทุกข์ทางใจเพื่ออะไร หากความ
 ดีใส่ตัวละทิ้งความชั่วให้ห่างไกล ถ้าทุกคนเห็นร่าง
 โกรงกระดูกแล้วคิดได้ ความโลภความหลงความ
 เห็นแก่ตัว ความอยากได้เป็นโน่นเป็นนี่ อยากมี
 อำนาจวาสนา อยากกอบโกยทรัพย์สินเงินทองใน
 ทางไม่สุจริตอย่างไม่รู้จักอึดไม่รู้จักพอ ก็คงจะยับยั้ง
 ลงได้ การฆ่าฟันด้วยความอาฆาตพยาบาท ความ
 หวาดกลัวของผู้สุจริตก็จะสุดสิ้นลง

ร่างโครงกระดูกนี้คงจะทำประโยชน์ให้แก่ท่าน
 ผู้ได้พบได้เห็น มีความสนใจแล้วคิดพิจารณาก็จะเกิด
 ผลทางธรรมะ บางท่านเมื่อได้ดูได้เห็นเป็นธรรมดา
 แล้วผ่านไปอย่างไม่สนใจ ไม่คิดก็คงมีไม่น้อย บาง

ท่านกลัวผีเมื่อเห็นก็กลัวหากกลัวไม่ยากมองไม่ยาก
 เข้าใกล้ เคนอยู่ห่าง ๆ เพราะไม่อยากรู้เห็น จิตไม่
 สงบสั่นกลัว ท่านเหล่านี้คงยังมีกลัวในชีวิต ยัง
 ไม่เห็นแสงธรรม เพราะไม่ยอมพิจารณาเรือนร่าง
 สังขารให้รู้ถึงแก่นของความจริง พระพุทธองค์ทรง
 ค้นคว้าสัจธรรม ก็ค้นได้ภายในสังขารของตนเอง
 พระอรหันต์หรือนิพพานก็อยู่ในตัวเรา ถ้ารู้ถึงแก่น
 ของความจริงทุกคนเหมือนกัน หนีไม่พ้นความตาย
 เราก็จะมีความสบายใจไม่มีความสั่นหวาดกลัวต่อไป
 แล้วใช้สติปัญญาปฏิบัติให้เห็นแสงธรรม

เราไม่มีเวลามากนัก เพื่อน ๆ ได้ผ่านขึ้นไป
 นมัสการพระพุทธรูป ข้าพเจ้าไม่ลืมที่จะแผ่ส่วนกุศล
 เป็นการแผ่เมตตาธรรม กุศลใดที่ข้าพเจ้าเคยมีทั้ง
 อดีตชาติและปัจจุบันนี้มาน้อยเท่าใดก็ดี ขออำนาจ
 ของบุญกุศลนั้น จงคลบบันดาลให้ดวงวิญญาณของ
 โอรสภรรยาทั้งสองจงไปสู่สุคติ เสวยความสุขใน
 สัมปรายภพ จนกว่าจะหลุดพ้นทุกข์ พ้นภพ พ้น
 ชาติต่อไป เมื่อข้าพเจ้าอธิษฐานจิตแผ่ส่วนกุศลแล้ว

ก็ตามเพื่อน ๆ ขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูป ซึ่งอยู่
 ห่างไปอีกมุมหนึ่ง การนมัสการพระพุทธรูปเมื่อก่อน
 เห็นเขากราบ เราก็กraub้างเป็นพิธี เป็นเพียง
 กิริยาภายนอก ภายในจิตใจก็รู้สึกเฉย ๆ เพียงแต่
 มองดูพระพุทธรูปนึกแต่ว่าองค์เล็กหรือองค์โต เป็น
 พระพุทธรูปปางไหน สวยไหม คิดติชมอยู่ในใจ และ
 คิดว่ามีไม่น้อยที่มีความรู้สึกเช่นเดียวกับข้าพเจ้า แต่
 ต่อมาข้าพเจ้าคิดว่า เรายังนมัสการพระพุทธรูปยังไม่
 ครบ เพียงแต่กราบไหว้ด้วยกิริยาภายนอกเท่านั้นยัง
 ไม่ถูกต้อง เหตุเพราะครั้งหนึ่งข้าพเจ้าได้ไปพบเห็น
 ท่านผู้หนึ่งซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยรู้จักเข้าไปในโบสถ์นมัส-
 การพระพุทธรูปพร้อมกัน ท่านผู้นี้ได้กล่าวคำนมัสการ
 ระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วย เพราะ
 ข้าพเจ้าอยู่ใกล้จับหางเตียงที่ท่านกล่าวเบา ๆ แต่ได้
 ยินซึ้งเห็นว่า ข้าพระพุทธเจ้าขอนมัสการองค์พระ
 ศาสตราสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระคุณอันล้นโลก ทรง
 พระปรีชาสามารถเป็นยอดบุรุษ อันเหนือสัตว์โลก
 และมนุษย์เทวดาทิ้งปวง ทรงแสดงสัจธรรมเพื่อ

โปรตสัตว์ทั้งหลายให้พ้นความเกิดแก่เจ็บตาย หลุด
พ้นเวียนว่ายตายเกิดไม่รู้สิ้นสุด ข้าพเจ้าขอนมัสการ
ถวายใจจากกาย ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าได้ปฏิบัติ
สังฆกรรมของพระองค์จนหลุดพ้นจากเวียน ว่าย ตาย
เกิดให้สมดังข้าพระพุทธเจ้าตั้งใจไว้

ข้าพเจ้าเมื่อได้ยินได้ฟังก็เกิดปีติโศกจفاไว้ได้
เพราะเป็นคำไทยสามัญทั่ว ๆ ไป ทั้งที่ข้าพเจ้าอยาก
เข้าไปสนทนากับท่านแต่ก็ไม่กล้า เพราะไม่รู้จักท่าน
มาก่อน ทั้งท่านก็มีวัยสูงกว่า ข้าพเจ้าก็ได้แต่จفا
เอาไว้ปฏิบัติ ฉะนั้นต่อมาเมื่อข้าพเจ้านมัสการกราบ
พระพุทธรูป ก็ตั้งสมาธิพร้อมทั้งจิตใจจากกาย จึง
เกิดผลคือ เกิดความปีติขึ้นทางใจทุกครั้งไป เมื่อออก
จากนมัสการพระพุทธรูปในศาลาใหญ่แล้ว ก็ตั้งใจ
จะเข้าไปนมัสการหลวงพ่อ เราเดินไปตามลานกว้าง
ใหญ่ ซึ่งเรามองดูต้นไม้เบญจพรรณขึ้นในลานวัด
เราชมว่าท่านปลูกเป็นระยะทำให้เป็นลานโปร่ง และ
กว้างใหญ่ เรามองดูขอบริมลานเป็นป่าที่รอบด้าน
เสียงไก่ป่าขันทั่วไป ขอบลานที่กว้างใหญ่เรามอง

เห็นกุฏิหลวงพ่อยู่ห่างจากศาลาใหญ่ทางหลังไม้ไผ่ไกล
นัก เราเดินออกจากศาลาใหญ่ครู่หนึ่งก็ถึงกุฏิของ
หลวงพ่อ หรือเป็นที่สำหรับรับแขกของท่าน ข้าพเจ้า
ไม่แน่ใจนัก เพราะไม่มีโอกาสได้ถามใคร เห็น
มีอุบาสกและอุบาสิการวมทั้งแขกที่มาหาหลวงพ่อนั่ง
กันแน่น หลวงพ่อกำลังนั่งสนทนากับแขก เราก็ก
ต้องรอรู้อยู่ข้างนอกให้หมดธุระของท่านเหล่านั้นก่อน
แล้ว เราจึงจะเข้าไปนมัสการ เราอยู่รอดินตุเดิน
ชมหมู่บ้านอยู่ที่ลานกว้าง ไม่ทราบว่าเป็นป่าทึบข้างลาน
นั้นมีกุฏิพระอยู่ภายใน ซึ่งมองจากภายนอกไม่เห็น
ได้ทราบว่ามิมีกุฏิเล็กๆ ประมาณห้าสิบกว่าหลังอยู่ภายใน
กองทึบ เป็นธรรมชาติแวดล้อมไปด้วยเสียงจ๊กจั่น
เรไรและพวกไก่ป่าเป็นฝูงๆ เหมาะสำหรับเป็นที่
ปฏิบัติธรรมเพราะห่างไกลจากสิ่งรบกวนและกังวล
ปรากฏว่ามีหญิงชาย ทะยอยกันเข้ามาหาหลวงพ่อไม่
ขาดสาย พวกเรามีเวลาน้อยตั้งใจจะนมัสการหลวง
พ่อ แสดงความเคารพนับถือท่านเท่านั้น คุณเทียม
ได้ให้เราอยู่ข้างนอก แล้วก็ตรงเข้าไปนมัสการ

บอกว่าพวกเรามาจากกรุงเทพฯ อยากรับมัสการ
ท่าน หลวงพ่อท่านได้กรุณาให้พวกเราเข้าหาได้
ข้าพเจ้าก็ได้เข้าไปนมัสการท่านด้วยความเคารพ ท่าน
ก็ได้บอกว่า ท่านรู้จากหนังสือที่ข้าพเจ้าเขียนมานาน
แล้ว แต่ยังไม่เคยรู้จักตัว ที่รู้จักตัววันนี้ท่านก็มี
ความยินดี ข้าพเจ้าก็กราบนมัสการขอพระคุณท่าน
และแนะนำเพื่อน ๆ ให้รู้จักท่านทั่วทุกคนท่านก็ได้
หักท่ายปราชัยด้วยกัน ทั้งที่มีแขกผู้ที่มาหาหลวงพ่
อยู่อุปาสกอุปาสิกานั่งอยู่ในบริเวณนั้นมากมาย ข้าพ
เจ้าเสียตายเป็นที่ไม่มีเวลาและโอกาสที่จะสนทนากับ หลวง
พ่อพอที่จะได้รับความรู้มากกว่านี้ ใช้เวลาสนทนากับ
ท่านเพียงสิบนาที เพราะมีหลายท่านยังสนทนากัน
อยู่ ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสกราบนมัสการลาหลวงพ่
เพราะเวลาเริ่มเย็นลงแล้ว เราจะเดินทางกลับในเมือง
อุบล เพื่อไม่ให้เสียเวลาติดกันผู้อื่นที่มาก่อนข้าพเจ้า
จึงเข้าไปกราบนมัสการลาท่าน ท่านได้พูดกับข้าพเจ้า
อย่างยิ้มแย้มด้วยความเมตตา ท่านให้พรขอให้พวก
เราเดินทางกลับกรุงเทพฯ ด้วยความปลอดภัย ให้มี

ความเจริญสุข แล้วท่านก็บอกกับข้าพเจ้าว่า “คราวหน้ามาใหม่” ซึ่งข้าพเจ้ายังจำได้เพราะเป็นเวลาที่ข้าพเจ้ากำลังคิดว่ามีเวลาน้อยเกินไปสำหรับพิจารณาให้ทั่วถึง หากข้าพเจ้ามีโอกาสนะอยู่ให้นาน ๆ อย่างไม่รู้จักเบื่อ เพราะข้าพเจ้าชอบธรรมชาติป่าเขาอยู่แล้ว เมื่อเข้าไปในเขตรักก็เกิดความรู้สึกยินดีขึ้นทางจิตใจ ทำให้เกิดความสุขขึ้นอย่างประหลาด หากข้าพเจ้ามีโอกาสนะที่จะศึกษาธรรมะในบ้นปลายของชีวิต ข้าพเจ้าก็จะเลือกสถานที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติป่าทึบเช่นนี้ เป็นสถานที่สงบทำสมาธิได้ง่าย เป็นที่วิเวกว่างแวงเหมาะแก่การศึกษาปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้น เมื่อข้าพเจ้าเดินออกจากกุฏิของหลวงพ่อแล้ว พวกเพื่อน ๆ อยากเห็นไก่อ่ป่าเพราะมีหลายคนไม่เคยเห็นไก่อ่ป่าตัวจริงเห็นแต่ไก่อ่บ้านหลวงพ่อก่อนอนุญาตให้ผ่านเข้าไปดู และก็ไก่อ่เห็นฝูงไก่อ่ป่า เมื่อเห็นคนแปลกหน้าก็บินหนีและวิ่งหนีหัวซุกหัวซุนไปแอบซ่อนตัว ต่างก็มีความพอใจที่ได้เห็นไก่อ่ป่าอยู่ตามธรรมชาติ ส่วนข้าพเจ้านั้น

ยืนอยู่ในที่แจ้งจึงไม่ได้เห็นไก่อ่าอยู่ในกองไม้ทึบตาม
 ธรรมชาติ ทำให้ข้าพเจ้าสันนิฐานว่าหลวงพ่อก่าน
 คงใช้อำนาจจิตแผ่เมตตาธรรมแก่ฝูงไก่อ่าและสัตว์ป่า
 ทั้งหลายหากมี พวกไก่อ่าพวกนั้นมีสัญชาติญาณคอย
 ระแวงระวังภัยอยู่ตลอดเวลา แต่พวกนั้นมีสัญชาติ-
 ญาณรับรู้ในการแผ่เมตตาธรรมของหลวงพ่อ ฉะนั้น
 ฝูงไก่อ่าจึงพากันออกมาหาหลวงพ่อ เพราะรู้ว่าท่าน
 เป็นมิตรไม่เป็นภัยที่ ไหนมีศีลบริสุทธิ์ที่นั่นมีแต่
 ความกรุณาปราณี ไม่มีภัยไม่มีศัตรู มีแต่เมตตาเอ็นดู
 ฉะนั้นฝูงไก่อ่าจึงได้บารมีธรรมของหลวงพ่อกุ่มครอง
 ได้อยู่ขอบเขตรับความร่มเย็นเป็นสุขตามสภาพของ
 สัตว์นั้นจะมีได้

อำนาจแห่งเมตตาธรรมนั้นหากได้แผ่ไปแห่งใด
 แห่งนั้นจะต้องได้รับความร่มเย็นเป็นสุข เป็นหลัก
 ธรรมสูง หากผู้ใดสนใจอยากพิสูจน์การแผ่เมตตา
 ธรรมจงศึกษาปฏิบัติ จะได้เห็นผลพบความจริงทุก
 สิ่ง การพิจารณาศึกษาค้นคว้าอยู่ภายในตัวของเรา

เอง อานิสงส์ในการแผ่เมตตาธรรมนั้นสูงกว่าที่เรา
 เคยคิดไว้ ผู้ใดปฏิบัติได้ ผู้นั้นไม่มีศัตรูมีแต่มิตร
 กุศลจะเกิดขึ้นแก่ตัวเราเอง ข้าพเจ้ากับพวกออก
 จากสถานที่อบรมสั่งสอนปฏิบัติธรรมแห่งวัดหนอง
 ป่าพงด้วยความเสียสละที่เราใช้เวลาอันน้อยไม่ได้ใช้เวลา
 ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เราได้มาถึงสถานที่แห่ง
 นี้โดยไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะเกิดเลื่อมใสในศรัทธา
 เห็นจะเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมของธรรมชาติและความ
 เจียมสังคของป่าดงเป็นเครื่องจูงใจผู้รักธรรมชาติอยู่
 แล้ว เกิดกุศลจิตความร่มเย็น เหมือนเราอยู่อีก
 โลกหนึ่งที่ห่างไกลจากแสงสี ห่างจากความเจริญ
 รุ่งเรืองทางวิทยาศาสตร์ ห่างจากภัยที่เกิดจากความ
 เจริญของเมืองหลวงห่างจากภัยของสังคมมนุษย์ที่
 เห็นแก่ตัว ห่างจากภัยของมนุษย์ใจหายบไม่มี
 ศีลธรรม ฆ่ากันง่าย ๆ สำนักวัดหนองป่าพงเป็น
 ดินแดนที่สงบ เป็นดินแดนที่มีแต่ความกรุณาปราณี
 ในร่มโพธิของพระพุทธศาสนา เหมือนห่างไกลจาก
 โลกภายนอกเป็นดินแดนที่มีแต่ความเมตตากรุณาเป็น

สถานที่ปลดปล่อยกิเลสตัณหาที่ก่อให้เกิดทุกข์ หวัง
จะหาทางปฏิบัติเพื่อหลุดพ้น ซึ่งมีหลวงพ่อบุญมี
คุณธรรมสั่งสอนอบรมให้ปฏิบัติไปในทางถูก

ข้าพเจ้ามองดูสถานที่นี้ที่น่าเสียดาย ที่
ต้องจากไปมองดูรอบด้านเพื่อจดจำไว้ว่าข้าพเจ้าได้มา
สถานที่นี้มีผู้นำเพื่อบุธรรมเพื่อหลุดพ้น ข้าพเจ้าต้อง
จากมาอย่างแสนอาลัย ไม่รู้ว่าเมื่อไรข้าพเจ้าจะได้มี
โอกาสมาในสถานที่นี้เพื่อนมัสการหลวงพ่อบุญ เพื่อได้
รับการอบรมศึกษาธรรมปฏิบัติให้หลุดพ้น จากเวร-
วายตายเกิดในบั้นปลายของชีวิต

เมื่อข้าพเจ้ากลับถึงบ้านในพระนครก็ได้พบเอา
ความรู้สึกสดชื่นร่มเย็นสงบเบญจบมาชบคิด นึกแล้ว
เศร้าใจ ที่ในเมืองหลวง บางวัดประชาชน รุกเขต
วัดเข้าไปปลุกบ้านติดกับกุฏิพระ มองดูแล้วแยกไม่
ออกว่าที่อยู่ของพระหรือชาวบ้าน ย่อมหาความสงบ
ได้ยากใน บัจจุบัน นี้ มนุษย์เราต่างก็มี ปัญหา ยุ่งยาก
ไม่ว่าคนมีหรือคนจน ส่วนมากมีความเดือดร้อนทาง
ผิดแต่ปัญหาที่หนักเบาแตกต่างกันตามฐานะ

ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ชีวิตนี้หนีไม่พ้นความทุกข์ ต่างก็ดิ้นรนต่อสู้เพื่อยู่ หากปัญหาหนักเกินทางโลกจะแก้ไขได้ก็ต้องพยายามหาทางเข้าหาผู้ทรงศีลบริสุทธิ์ ระบายความทุกข์ความเดือดร้อนให้ท่านทราบ ท่านก็ให้หลักธรรมะไปปฏิบัติเพื่อแก้ทุกข์ กำจัดความฟุ้งซ่านให้สงบ ซึ่งที่ฟังสุดท้ายไม่มีสิ่งใดดีเลิศ ประเสริฐเท่ากับเข้าหาธรรมะอบรมจิตใจ บำบัดความทุกข์ร้อนเพื่อช่วยให้ผ่อนคลายลงเป็นความร่มเย็น ฉะนั้นเราจึงพบผู้คน ฐานะต่างกันไปฟังหลวงพ่อก่อน เพื่อให้ท่านอบรมชี้ช่องหลักธรรมะ ให้คลายความทุกข์ลงได้ นี่ก็มีได้หมายความว่าทุกคนจะต้องมีปัญหาชีวิตไปหาหลวงพ่อก่อน ผู้ที่ไปหาท่านเพื่อแสดงความเคารพท่านอย่างธรรมดาก็มีไม่น้อย หากข้าพเจ้าเฝ้าผิดก็ขออภัยด้วย บัดนี้ข้าพเจ้ากลับเข้าสู่ความวุ่นวายของสังคมเมืองหลวงที่เจริญรุ่งเรืองแต่หาความสงบได้ยาก และจะต้องใช้ชีวิตอย่างจำเจจืดจางไม่รู้สิ้นสุด เมื่อเปรียบเทียบ

กับธรรมชาติกลางป่ากลางดงของสถานที่อบรม
เพื่อปฏิบัติธรรมแล้ว เหมือนเราอยู่กับคนละโลก
ความเจริญทางโลกส่วนมากพวกมีกิเลสตัณหา ยิ่ง
หนักขึ้นทุกวัน ผิดกับทางธรรมที่อยู่กันด้วยความ
สุขสงบ มีแต่แผ่เมตตาธรรมมีความร่มเย็น ทั้ง
มนุษย์และสัตว์ต่างก็ได้ฟังบารมีธรรมะ ไม่มีภัย
อันตรายใดๆ ตรงข้ามกับทางโลกที่ต้องคอยระวังภัย
ระวังตัว ประมาทไม่ได้ ภัยเมืองหลวงมีมากมาย
ภัยเกิดจากเพลิงไหม้ ภัยจากโจรกรรม ภัยจาก
ยวดยาน และอื่นๆ เพราะเมืองหลวงเป็นศูนย์
กลางรวมทั้งคนดีและคนชั่ว มีทั้งคนหลอกลวงหา
ประโยชน์ใส่ตน มีอันธพาลคอยก่อความสงบ
สุข และมีทั้งวัยรุ่นที่กำลังจะมีจิตใจต่ำลงเป็นปัญหา
หนักใจของผู้ปกครองประเทศ ที่มนุษย์ทุกวันนี้
โดยเฉพาะเยาวชนชอบเอาอย่างความชั่วตื้นเสียง่าย
ลืมนึกถึงความเคารพพ่อแม่ ศิษย์ขาดการเคารพ
ครูบาอาจารย์ เยาวชนขาดความสามัคคี คนชั่ว
ทำให้คนดีพลอยเสียไปด้วย การยับยั้งความรู้สึก

ของเขาวนคนชั่วเหล่านั้นที่เห็นผิดเป็นชอบ ให้
จิตใจกลับมีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี ไม่มีอะไรจะดี
กว่าอบรมด้วยหลักธรรมของพระพุทธเจ้า พอจะ
ชี้ให้เห็นแสงสว่างที่จะกำจัดความรู้สึกลึกในทางที่จะ
เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมและประเทศชาติ

เมื่อข้าพเจ้านึกถึงสำนักท่านอาจารย์ชา สุภัทโท
นึกถึงบริเวณที่เงียบสงัด นึกถึงพระสงฆ์ปฏิบัติธรรม
ฉันอาหารวันละครึ่ง และให้ธรรมทานโดยอบรม
อุบาสกอุบาสิกาให้เกิดปัญญาปฏิบัติธรรมจนมีผู้เลื่อม
ใสจนเล่าลือกันออกไปไกล

ข้าพเจ้าหวนนึกถึงเวลาอยู่ในบริเวณวัดนั้นไม่
เกินหนึ่งชั่วโมง และข้าพเจ้าได้สนทนากับท่าน
อาจารย์เพียงสิบนาทีเท่านั้น ย่อมจะน้อยเกินไป
สำหรับผู้สนใจในธรรมะ ฉะนั้นจึงไม่สามารถจะนำ
เอาธรรมะที่ท่านอบรมอุบาสกอุบาสิกามาเผยแพร่ได้
นี่เป็นเรื่องของเวลาที่เรายังไม่ได้กำหนดล่วงหน้าไว้
ก่อน แม้จะรู้ว่าเราต้องเดินทางไกลมาถึงสถานที่นั้น
และไม่รู้ว่าเมื่อไรจะได้มาอีก แต่เราก็ต้องปล่อย

โอกาสอันดีให้ผ่านไป เพราะผู้ที่มีความจำเป็นหา
 ท่าน และมาก่อนยังมีอีกมาก ฉะนั้นข้าพเจ้าจึง
 ได้แต่ นำความรู้สึกใน สิ่งแวดล้อม ของสถานที่ ได้
 ประกอบขึ้นจากความนึกคิด สันนิษฐาน มาเล่าให้ท่าน
 ฟัง หากมีท่านผู้สนใจมีโอกาสดำเนินทางไปนมัสการ
 ขอศึกษากับท่าน ข้าพเจ้าคิดว่าคงได้ความรู้ นำมา
 ปฏิบัติให้เกิดผลได้

เมื่อได้พบเห็นในสิ่งที่ควรนึก ควรคิด บวก
 เข้ากับเรื่อง “ทางโลกกับทางธรรม” ของพระภิกษุ
 แล้ว ทำให้ข้าพเจ้าคิดมากเลยคิดถึงตัวเอง คิดถึง
 ชีวิต ได้ผ่านประสบการณ์มามากทั้งทางดีและทาง
 ชั่วและไม่ดีไม่ชั่ว หากจะนำความรู้สึกในทางผิด
 พลาดของชีวิต ชี้ให้เห็นว่าสิ่งใดที่ปฏิบัติไปแล้ว
 เกิดคุณหรือเกิดโทษ ความผิดพลาดในอดีตอาจ
 เป็นบทเรียน เกิดประโยชน์ เป็นตัวอย่างต่อไป
 เป็นแนวทางชีวิตของผู้เคยผ่านมาแล้ว พอจะชี้
 ให้เห็นสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ยิ่งอยู่ในวัยรุ่นหากไม่มี
 หลักคอยยับยั้งจิตใจแล้วก็มีทางเสียคนง่าย แบบ
 เพื่อนมากลากไป ถ้าคบเพื่อนดีก็จะนำไปสู่ทางดี

หากคบเพื่อนซำก็จะนำไปสู่ทางต่ำลง อาศัยประสบการณ์
 การณ์ของผู้ใหญ่ที่เคยเป็นเด็กผ่านวัยรุ่นและวัย
 ฉกรรจ์มาแล้ว ราวเป็นแผนที่ชีวิตเป็นระยะ เรา
 ควรจะรู้เมื่อชีวิตเราไม่เคยผ่านมาก่อน จะให้
 บทเรียนนำทางเรา คอยเตือนให้เรารู้ไม่ประมาท
 เตรียมตัวรับเหตุการณ์ถ้าหากจะเกิดขึ้น จึงขอใช้
 ชีวิตผ่านในอดีตที่ผิดพลาดมาเป็นบทเรียนเล่าสู่กัน
 ฟัง

สมัยก่อนพวกเราชาวพุทธ หรือเราผู้อือพุทธ
 ศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ^๕ เมื่ออย่างเข้าวัยรุ่นผ่าน
 จะเข้าวัยที่บวชเรียนศึกษาธรรมนั้น มีข้าพเจ้าผู้หนึ่ง
 ไม่เคยสนใจมาก่อน จึงไม่ซึ้งถึงหลักธรรม ปฏิบัติ
 อย่างไร เพื่ออะไร คำว่าศาสนาพุทธหมายความว่า
 อย่างไร และธรรมะคืออะไร ข้าพเจ้าขอสารภาพ
 ว่ายังไม่รู้ ฉะนั้นเมื่อมีอายุไฉวัยปลาย ได้เรียน
 ธรรมจากตำรา จึงรู้ว่าศาสนาพุทธมีคุณประโยชน์
 ใหญ่หลวงแก่ชาวโลก นึกเสียดายเวลาที่ผ่านไป
 พุทธศาสนาควรเริ่มเรียนแต่เด็ก ๆ อย่างน้อยก็ควร

ให้รู้ว่าพุทธศาสนามีความหมายอย่างไร ธรรมะคืออะไร การบวชเพื่ออะไรเมื่อข้าพเจ้าได้บันทึกเรื่อง “ทางโลกกับทางธรรม” และได้ไปท่องอีสานได้ประสบการณ์ ทำให้ข้าพเจ้าคิดถึงชีวิตผ่านที่ได้ผิดพลาดมาแล้วในอดีต จึงไม่อยากจะให้ผู้อื่นรู้หลังจากที่กำลังอยู่ในวัยเดียวกับที่ข้าพเจ้าได้เคยผ่านมาแล้วต้องผิดพลาดเช่นกัน ครึ่งแรกอยากจะเห็นท่านที่จะบวชในพระพุทธศาสนา ให้ท่านได้บวชใจของท่านเสียก่อน ให้เกิดความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธามองเห็นธรรมะเกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติ เมื่อนั้นท่านก็บวชกายของท่านเข้าปฏิบัติ ธรรมะด้วยทั้งใจและกาย จะเป็นพระภิกษุที่ผุดผ่องบริสุทธิ์

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะอุปสมบทปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้ามีงานทำประจำเป็นหลักมีเงินเดือน ๆ ละ ๕๐ บาท แรกเริ่มเข้าฝึกงานได้รับค่ารถเดือนละ ๑๕ บาท สมัยนั้นเงินมีค่าสูง ค่าครองชีพต่ำ จึงไม่รู้สึกเดือดร้อนอะไร อาหารธรรมดา ข้าวราดแกง ขนมจีน หรือ ข้าวแกงกวางหรือซื้อได้

ตามหาปานละ ๓ สตางค์ ๒ จานอ้อม ข้าพเจ้าเป็นคนกินจุก็แทบไม่หมด ส่วนอาหารเช้าเย็นไม่ต้องเสียกินที่บ้าน ฉะนั้นเพียงค่ารถเดือนละ ๑๕ บาท ก็ไม่เดือดร้อนอะไรในเมื่อเรารู้จักใช้ในสิ่งที่ควรทำให้เรานึกว่าหากได้เงินเดือนเพียง ๓๐ บาท เราก็คงเหลือใช้เหลือจ่าย และก็มีเงินเก็บสะสมเป็นก้อนเป็นกำ แต่แล้วเมื่อถึงเวลาได้เงินเดือนเพิ่มตามลำดับ ก็กลับจ่ายเพิ่มขึ้น กลายเป็นเงาตามตัว ใช้น้อยใช้น้อย ใ้ต่มากใ้ต่มาก ไม่รู้ประหยัด ได้เท่าใดก็พอจ่ายเท่านั้น ความอยากมากขึ้น อยากโน่นอยากนี่ไม่รู้พอ

เมื่อได้เงินเดือน ๓๐ ถึง ๘๐ เป็นลำดับ หัวก็ชักจะสูงขึ้น มองเห็นข้าวราดแกงเป็นของต่ำ จะกินข้าวแกงข้างถนนไม่ได้ ชักอาย จะดูหนังชั้นละสลึงก็ไม่ได้ ชักจะสิวไลซ์เสียแล้วต้องนั่งชั้นละสองสลึงหรือหนึ่งบาท มันก็นั่งเรื่องเดียวกัน แต่ใจเราคิดว่าที่นั่งมันก็น้อย ต้องออกสังคม ต้องมีเพื่อนไปกินตามร้าน กินคนเดียวไม่ได้

เพื่อนฝูงมากมาย พอได้เงินเดือน ๕๐ บาทก็ต้อง
 ชนเหล่า ตามร้านมันซักจะเลิกไม่สมเกียรติไปแล้ว
 กลางวันกินอาหารฝรั่งมื้อละ ๑ บาท ที่สูงหน่อย
 ก็บาทห้าสิบสตางค์ ลิ้มกลิ่นของข้าวแกงจานละ ๓
 สตางค์ที่เคยกินให้ความอึดเท่านั้น มื้อละ ๑ บาท
 หรือหกสลึงก็อึดท้องเหมือนกัน แต่ความรู้สึก
 ข้าวแกงจะอึดท้องมากกว่า เงินเพิ่ม การใช้จ่ายเพิ่ม
 ก็เป็นเงาตามตัว ฟูมเฟื่อยอย่างไม่จำเป็น แต่เวลา
 นั้นไม่มีความคิด อยากแสดงเด่น คราวนี้รู้จัก
 เพื่อนฝูงมากขึ้น มีขี้ติ่งไม่ติพากันชักชวนไปดื่ม
 เหล้าดื่มเบียร์ เห็นเป็นของโก้เก๋ เหล้าฝรั่งตราขาว
 ตราคำขวดละ ๓.๕๐ - ๔.๐๐ บาท ความรู้สึกของ
 คนในวัยหนุ่มว่าตัวมันซักจะพองขึ้นตามฐานะเงิน
 เดือน ไม่ตัวลีบเหมือนกินข้าวแกงจานละ ๓ สตางค์
 ความสนุกสนานตามความพอใจหลงตัวเองมัน ก็เกิด
 ขึ้นตามวัยตามทุนทรัพย์ที่พอมีจะจ่ายได้ เหล้าเข้า
 ปากความอายก็หายไป เข้าไหนเข้าได้ พวกมาก
 ลากไปเฮฮาภาษาคนเมื่องานไหนงานนั้น บางครั้ง

ก็นั่งรถคอปคอปออกกลับบ้าน สิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ก็คือ วันเสาร์วันอาทิตย์ต้องดื่มเหล้ากับเพื่อน ๆ ในสโมสรและตามบ้านเรือนมาเป็นประจำ เพราะหัดดื่มหน่อยที่สมัยนั้นนักเลงอันตรายหายาก เห็นจะเป็นเพราะไม่มีใครเดือดร้อนค่าครองชีพ แม้แต่ขอทานก็อยู่ดีกินดี ไม่ต้องกลัวอดตาย เดือดร้อนก็เห็นจะมีแต่พวกสุบี่ฝิ่นกับนักการพนันเท่านั้น การยกพวกเข้าชกต่อยทำร้ายร่างกายหรือยิงแทงกันถึงชีวิตด้วยเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ เหมือนพวกอันตรายวัยรุ่นเช่นทุกวันนี้ไม่มี เพราะคนดื่มคนเที่ยวราตรีต่างเห็นใจ เมื่อเห็นคนเมามักจะอภัยให้กัน บางครั้งเมื่อเห็นคนอื่นเมาเราไม่เมาก็รับพาขึ้นรถไปส่งบ้าน คนกินเหล้ารู้จักกันง่าย เราได้เพื่อนรู้จักกันตามสถานที่หาความสำราญตามบาร์เหล้า บางคนยังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่เมื่อถูกอภัยภัยก็ชอบพอนับถือกันตลอดมาจนถึงปัจจุบัน สาเหตุเมื่อเห็นเราเมาจึงช่วยพาไปส่งถึงบ้าน นี่เป็นชีวิตเก่า ๆ และพวกนักเลงเก่า ๆ เขามีใจคอหนัก

แน่น กว้างขวาง อารมณ์เย็น อดทน เห็นอก
เห็นใจ แม้ต่อมาภายหลัง ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒
ไม่นานนัก หากไปพบคุณหลวงชาไม้ใจดีกว้างขวาง
เป็นที่รู้กันว่าพี่หลวงชอบพาไปเลี้ยงดูปู่เสื่ออาหาร
เหล้ายาฟรี เวลานั้นจะไปเที่ยวไหนมาปะปะจน
สว่างเงินทองไม่เคยหาย

เมื่อแม่เห็นข้าพเจ้าชักจะลุ่มหลง รูป รส กลิ่น
เสียง ขึ้นปล่อยก็จะเสียผู้เสียคนเพราะทำตัวให้ต่ำ
ลงทุกวัน จึงขอร้องให้ข้าพเจ้าลงงานบวช เพื่อ
จะให้พ่อแม่ได้ชื่นชมยินดีที่ได้เห็นชายผ้าเหลืองของ
ลูก จะได้เป็นกุศลของลูกด้วยที่ได้บวชแทนคุณ
พ่อแม่ ความจริงเวลานั้นข้าพเจ้าไม่เคยนึกถึงเรื่อง
ศาสนา ยังไม่อยากบวชเพราะกำลังอยู่ในวัยสนุก
สนาน มีงานมีเพื่อนฝูงมาก เป็นวัยที่ไม่สนใจ
อะไรมากกว่าดื่มเที่ยวหาความสำราญ ถ้าเราพูดถึง
เรื่องศาสนาเข้าวัดเข้าวา รู้สึกว่าตัวเราแกล้งไป
ถนัดใจ เพราะเราคิดว่าเรื่องศาสนาเป็นเรื่องของ
คนแก่คร่ำคร่า คนหนุ่มยังพูดถึงเรื่องดื่มเที่ยว

หาความสนุก สุภาวดีชี้เมาให้ว่า วันนี้เป็นของเรา
 กินให้มันเมาอึ่มหน้าสำราญ พรุ่งนี้ หมดกระเป่า
 อยู่บ้านกอดเข้ากินข้าวกับเกลือ แต่เมื่อแม่มีความ
 ประสงค์เช่นนั้น แม่จะไม่ชอบข้าพเจ้าก็ไม่ขัดใจ
 แม่ เพื่อความกตัญญูนี้ถึงพระคุณที่เลี้ยงดูมาก็
 ตกลงรับว่าจะบวช และลางาน ข้าพเจ้าไม่เคย
 สนใจศาสนามาก่อน จึงไม่รู้อะไรมากนัก เมื่อ
 กำหนดจะบวชใกล้เข้ามาก็ยังไม่ได้ปรับปรุงจิตใจให้
 เข้ากับเหตุการณ์ รับเวลาเป็นพระ กลับปล่อยเวลา
 ให้ผ่านไปด้วยความสนุกสนานตามเคย ขานนาค
 ไม่ได้ท่อง สวคมนต์ ๗ ทำนาน ๑๒ ทำนานไม่เคย
 หยิบขึ้นมาดูการบวชโดยมีดแปดด้าน ตามปรกติ
 คนที่จะบวช สมัยก่อนเขาต้องไปอยู่วัดเป็นเดือน ๆ
 หัดขานนาค หัดกราบพระ ท่องหนังสือสวคมนต์
 ให้คล่อง เข้าฝึกปฏิบัติพระให้ท่านสอน พอบวช
 เป็นองค์พระทุกสิ่งก็ปฏิบัติได้เพราะเรียนรู้หมดแล้ว
 ก่อนวันรุ่งขึ้นจะบวชคืนนั้น แม่จะไม่ออกไปไหน
 ข้าพเจ้ากับเพื่อนก็ยังดื่มฉลองในบ้านอย่างสนุกสนาน

ผู้ใหญ่ได้ตักเตือนว่าเพื่อนาคอย่าดื่มให้มากนักเดี๋ยวจะเสียการ ข้าพเจ้าก็ตอบแต่เพียงว่า ขอให้ผมดื่มฉลองในวันสุดท้ายก่อนจะบวช แล้วออกไปอีกหลายเดือนข้างหน้า ผมไม่ยอมให้เสียงงานเป็นอันขาด มาคิดได้เวลานี้ก็ยังนึกละเอียดใจไม่หาย นึกดูหมิ่นตัวเองว่านี่หรือชาวพุทธแมื่กำลังจะบวชก็ยังผิดศีล ๕

รุ่งขึ้นเป็นวันบวช เมื่อโกนผมอาบน้ำสั้มบ๊วย ขัดสีร่างกายให้สะอาดบริสุทธิ์ทาขมิ้นแล้วก็แต่งเครื่องของนาค มีแห่กันตามสมควร กำหนดเวลาบวชบ่ายโมง ที่สุดก็จุ่งญาติโยมเข้าไปในโบสถ์เป็นทิวแถว ญาติทุกคนทั้งที่มาจากบ้านนอกและใน พระนคร ต่างก็ขึ้นชมนินทียากให้เพื่อนาคจุ่งเข้าโบสถ์ หรือหมายถึงจุ่งขึ้นสวรรค์ เพราะบุญบารมีของเพื่อนาคที่จะบวชเป็นองค์พระนั้นเป็นบุญกุศลสูงยิ่งนัก ทุกคนพอใจที่เพื่อนาคได้จุ่งเข้าไปนั่งในโบสถ์เพื่อรอเวลาคอยโมทนาจะได้รับส่วนบุญ เมื่อได้เห็นผ้าเหลืองที่จะครองเป็นองค์พระสำหรับตัวเอง ทั้งตื่นเต้นและไม่สบายใจพร้อมกัน เพราะไม่รู้ว่าจะต้องทำ

พิธีทำไหน เวลาทำพิธีบวชนานเท่าใดจะต้องมี
 อะไรบ้าง ใครบอกให้ทำอะไรก็ทำตามเหมือนคน
 คาบอด เพราะก่อนไม่เคยสนใจ ทั้งก่อนหน้าทาง
 วัดก็มีการบวชนาคหลายองค์ นึกเสียใจว่าเราควร
 จะหาเวลามาดูพิธีบวชแล้วก็จำไว้เป็นตัวอย่าง ก็
 ไม่ลำบากใจเหมือนเวลานี้ เมื่อถึงเวลาเราบ้างก็
 จะทำตามได้อย่างถูกต้องไม่ต้องมาเป็นทุกข์เป็นร้อน
 แต่บังเอิญเคราะห์ดีที่ท่านใหญ่หรือเจ้าอาวาสวัดคอน
 ทวายหรือพระอธิการจันผู้เป็นพระอุปัชฌา ท่าน
 ใจดีท่านรู้ว่าข้าพเจ้าไม่เคยท่องบ่น หัดซ้อม ขานนาค
 มาก่อน ท่านก็สอนหมดทุกคำ เริ่มต้นตั้งแต่เข้า
 ไปขอบรรพชา กล่าวเป็นคำมคร ถวายเครื่อง
 สักการะแก่องค์อุปัชฌาแล้วนั่งคุกเข่าสองข้างพนม
 มือ ก้มลงกราบ ก้ม ๆ เงย ๆ กราบลง ๓ ครั้ง
 แล้วกล่าวเป็นคำมครตามที่ท่านใหญ่ได้บอกนำ จาก
 นั้นก็ก้ม ๆ กลาน ๆ ถอยหลัง เดินหน้า กรองผ้า
 แล้วเข้า ๆ ออก ๆ มานอกประตูโบสถ์ตามพระคู่สวด
 จะสอนนำและแนะให้ยืนให้ก้ม สพายบาตรไว้ข้าง

หลังยื่นพนมมือแล้วก็กลับเข้าไปในโบสถ์ ในท่ามกลางประชุมสงฆ์เป็นลำดับ ยี่สิบห้ารูป จะมีพิธีอะไรต่อไปข้าพเจ้าก็ไม่ได้จดจำ ความรู้สึกเหมือนครึ่งหลับครึ่งตื่น

ขออย่าว่าเมื่อเป็นองค์พระแล้ว หลังจากรับของที่ญาติโยมนำมาถวายแล้ว ข้าพเจ้าก็ตรวจนับแล้วขึ้นอยู่บนกุฏิที่จัดไว้ มีพวกศิษย์ยกของขึ้นมาเป็นแถว

พอขึ้นถึงกุฏิด้วยความอ่อนเพลียเพราะกลางคืนนอนนอน พอได้ก้มดูเสื้ออ่อนลงเสร็จข้าพเจ้าก็เอนหลังเลยม่อยหลับไป แม้เพื่อนฝูงญาติโยมจะมาภายหลังนั่งรอคอยถวายของอยู่หน้ากุฏิ เพราะบางท่านมาถวายของในโบสถ์ไม่ทัน ก็ตามขึ้นมาบนกุฏิเมื่อมาเห็นข้าพเจ้าหลับก็นั่งคอย จนมีภิกษุอาวสุโสรูปหนึ่ง เห็นว่าหากปล่อยให้จำวัดต่อไป ก็จะทำให้ญาติโยมคอยนานเกินไปไม่รู้ว่าข้าพเจ้าจะตื่นเองเมื่อใด ท่านจึงเข้ามาสกิดตัวให้รู้สึกว่ “คุณ ตื่นเถิด ญาติโยมเขามาคอยถวายของ” ข้าพเจ้าพอรู้สึกตัวก็ยังง่วงงืดลืมตาไม่ขึ้น ใจนั้นยังนึกว่าเป็น

ฆราวาสอยู่ คิดว่าใครจะบังอาจมารบกวนคนกำลัง
 นอนหลับสบาย เมื่อลุกขึ้นคลำดูหัวโล้น ก็ตกใจ
 ลืมตามองดูเครื่องนุ่งห่มเป็นสี่เหลี่ยม เห็นญาติโยม
 มากอยุ่อยู่นอกกุฏิ มีธาคใส่ซอง เพื่อกล่าวายพระ
 บวชใหม่ ความรู้สึกกลับคืนมาว่าเวลานี้เราได้บวช
 เป็นภิกษุแล้ว จึงรีบลุกขึ้นนั่งสำรวจตัวให้เหมาะสม
 กับเป็นผู้ทรงศีล เวลานี้ไม่ได้นึกอะไร แม้เหตุ
 การนั้นผ่านพ้นไปแล้วนานปี แต่ปัจจุบันนี้เมื่อ
 นึกถึงครั้งใดก็ทำให้เกิดความละอายใจรู้ว่าในครั้ง
 นั้นเราบวชแต่ตัวส่วนใจนั้นยังมัวเมาด้วยกิเลสตัณหา
 เมื่อหลับจิตใจจึงกลับเข้าสู่ในสภาพของฆราวาส
 สิ่งที่ข้าพเจ้าไม่มีความสบายใจเวลานั้นคือกลัวเขาจะ
 นิมนต์ไปสวดมนต์ฉันอาหารตามบ้าน หรือไปใน
 งานพิธีต่าง ๆ เช่น ให้อุญ งานมงคล หรืองานศพ
 ชาวบ้านชอบนิมนต์พระบวชใหม่ เพราะความเข้าใจว่า
 พระบวชใหม่ยังมีศีลบริสุทธิ์เคร่งต่อการปฏิบัติ
 แต่สำหรับข้าพเจ้านั้นเดือดร้อนเพราะยังสวดมนต์
 ไม่ได้ แม้จะหิบบ ๗ ทำนาน ๑๒ ทำนานขึ้นมา

ทองบ่น ในเวลาเป็นพระทองเท่าไรรู้ก็จำไม่ค่อยได้
 รู้สึกว่าขาดความอดทนไม่พยายาม แต่ก็ยังมีเพื่อน
 พระที่บวชในพรรษาเดียวกัน หลายองค์เป็น นักดื่ม
 นักเที่ยวลาบวชเช่นเดียวกัน มีความเป็นอยู่ไม่ผิด
 กับข้าพเจ้า คือสวคมนต์ไม่ได้ แต่ส่วนมากพระ
 บวชใหม่ที่ท่านเป็นชาวสวนชาวนานั่น ท่านคล่อง
 ในทางสวคมนต์และปฏิบัติ เพราะท่านมาอยู่วัด
 ก่อนบวชเป็นเดือน เพื่อศึกษาท่องบ่นสวคมนต์
 จนได้คล่อง เมื่อบวชท่านจึงไม่รู้สึกเค็ดร้อน
 เหมือนพวกเรา การบวชครั้งนั้นไม่เคยทำให้
 ข้าพเจ้าสบายใจเลย การบิณฑบาตรพระแถวประจำ
 วัดมีท่านใหญ่หรือท่านสมภารเดินนำหน้า ตามติด
 ค่ายพระลูกวัด ตามลำดับอาวุโส ท้ายแถวเป็น
 สามเณร เรียกว่าพระแถว ท่านใหญ่เดินนำออกจาก
 วัดเป็นระเบียบนำดู เข้าตรอกโรงบ่อนเก่าออกถนน
 เจริญกรุง เลี้ยวเข้าตรอกบ้านแบบ อ้อมกลับวัดทาง
 ตรอกยายกับตา พระแถวเดินผ่านหมู่บ้านชาวทวาย
 ส่วนมากเป็นผู้ศรัทธาใส่บาตรเป็นประจำวัน ส่วน

ข้าพเจ้าต้องไปโปรตญาติ ซึ่งไม่อยู่ในแนวผ่านของ
พระแถว ฉะนั้นจึงออกบิณฑบาตรเดี่ยว เวลาออก
บิณฑบาตร เมื่อได้ครองผ้าตามที่พระอาวุโสได้สอน
และทำให้ดูก็ไม่ยากอะไรนัก แต่พอเวลาเดินไป
ตามถนนเราเอามือจับชายจีวรที่ม้วนกลม ๆ ให้แน่น
ผ้าจีวรที่ห่มคอยแต่จะหลุดลงจากบ่าให้ได้ จึงต้อง
คอยระวัง ทั้งเวลาออกบิณฑบาตรต้องถอดรองเท้า
เราใส่รองเท้าจีนจีนจนเคยแล้ว เมื่อต้องมาถอด
รองเท้าเดินเท้าเปล่ารู้สึกไม่มีความสุข ถ้าต้องไป
เดินบนก้อนหินเล็ก ๆ ที่เขาโรยถนน และพวก
อิฐหักที่เขาทุบซ่อมถนนก็ต้องเดินกระต๋วมกระเต๋ยม
เดินที่ละก้าวกระย่อ่งกระแย้ง อิฐหักส่วนแหลมมัน
ตำฝ่าเท้าแทบน้ำตาตก เวลานั้นทางถนนเจริญกรุง
หรือถนนทั่ว ๆ ไปไม่สะอาดเรียบร้อย เป็นหลุม
เป็นบ่อต้องซ่อมกันตลอดเวลา ใช้หินบั้งอิฐหัก
บั้งถมลงหลุมกลางถนนข้างถนน เมื่อมีทางหลีก
ก็เดิน หลีกไปเมื่อไม่มีทาง หลีกก็ต้องเดินผ่านย่ำบน

กองอิฐกองหินที่ถมใหม่ ๆ มันทรมาน บางครั้ง
ก็เดินบนถนนดินตามซอยที่ราบเดินไม่ค่อยระวังก็ไม่
ได้ เพราะทางเดินสะทกนั้นสุนัขมักจะชอบถ่ายไว้
ตามถนน ถ้าวันไหนไปเหยียบชนิดสังขยาเข้าก็
กรรมอีก บางเวลามัวแต่มองอย่างอื่นไปเหยียบเอา
กากอ้อยมีพวกมดคันไฟเข้า มันรุมกันเล่นงานกัด
เท้าและตามซอกนิ้วมัน ปวดแสบปวดร้อนเหลือทน
ถ้าเป็นฆราวาสก็เดินระบ่ำชอยเท้า แต่เป็นพระทำ
เช่นนั้นไม่ได้ ส่วนมากพวกจีนชอบกินอ้อยทั้งท่อน
ทั้งเปลือก ชอบเอาฟันกัดฉีกท่อนอ้อยออกเป็น
ชิ้นติดทั้งเปลือกทั้งเนื้อ แล้วก็กัตุตุน้ำหวานเมื่อ
หมดหวานก็คายทิ้งตามถนนตลอดทาง เพราะพวก
นี้ชอบเดิน กินเดินแตะทั้งชานอ้อยตามระยะทางที่
ผ่านไป ไม่ว่าตามถนนหรือตรอกซอกจะต้องพบ
ชานอ้อยเคลื่อนไปหมด เป็นที่ชอบของพวกมด
คันไฟ เมื่อไปเหยียบถูกเข้ามันก็จะรุมกัด พวกนี้
กัดตามนิ้วติดเนื้อไม่ยอมปล่อย เมื่อคิดว่าเราเป็น
พระออกจะยุ่งมากสักหน่อย เพราะมันกัดเจ็บและ

กัน เมื่อตอนที่จับออกทีละตัวไม่ทันก็ต้องยกเท้าขึ้นมาลูบหนเอาจะเป็นตายบ้างไว้ไปปลงอาบัติที่วัดถนนซอยสมัยก่อนเขาเรียงด้วยอิฐมอญเอาสั้นขึ้นบางอันมันสูงกว่าธรรมดาไม่เรียบร้อยเราเดินไปสลุตเข้าก็ไต่เลือด ส่วนมากหัวแม่เท้า

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงวัดแล้วได้เล่าเรื่องลำบากให้พระผู้มีพระชวาอาวุธโสฟัง แล้วถามว่าหากข้าพเจ้าจะไม่ออกบิณฑบาตรเท่าที่ญาติโยมส่งสำหรับก็พอฉันแล้ว พระอาวุธโสท่านก็เห็นใจบอกว่า การบิณฑบาตรถือว่าเป็นกิจของสงฆ์โดยตรงที่ควรแก่การปฏิบัติ แม้องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็ยังทรงออกไปโปรดสัตว์ทุกเช้า คุณออกไปโปรดสัตว์เพียงวันสองวันก็เบื่อเสียแล้ว เป็นพระต้องมีความอดทนปฏิบัติให้ถูกต้อง การออกไปโปรดสัตว์เช้า ๆ นั้นก็ได้ประโยชน์มากเพราะได้ออกกำลังกายทุกเช้าเป็นประจำตามปกติพระไม่ค่อยมีเวลาออกกำลังทั้งได้ไปโปรดญาติโยมที่เลื่อมใสศรัทธาจะทำบุญใส่บาตรเช้า ๆ ด้วย หากพระทุกองค์ไม่ออกไปโปรด

สัตว์แล้วศาสนาจะได้รับความเสียหายเพียงใด เมื่อ
ญาติโยมคอยใส่บาตรแต่ไม่มีพระ

อีกครั้ง ยังไม่เข้าพรรษา พอถึงวันพระข้าพเจ้า
ก็จำไม่ได้ว่าวันสำคัญอะไร เราต้องลงศาลาฉัน
อาหารเช้า ข้าพเจ้าไม่สบายใจนักเพราะเมื่อลงศาลา
จะต้อง สวดมนต์ต่อหน้าอุบาสกอุบาสิกาผู้มาทำบุญ
เราก็หนักใจเพราะยังสวดมนต์ตามไม่ได้ และก็
หลายองค์ก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกัน เมื่อลงศาลาจะ
ไปนั่งหนึ่งปีตปากไม่ได้ จะสวดก็สวดไม่ได้ เพราะ
ในศาลาผู้มาทำบุญมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ หญิงชาย
หนุ่มสาว ผู้เฒ่าผู้แก่มากมาย มองจากกุฏิลงไปเห็น
พวกสีกาแต่งกายสีเขี้ยว ๆ แดง ๆ ก็ทำให้ประหม่า
เมื่อเดินลงไปนั่งศาลาที่เขาจัดไว้สำหรับ พระสงฆ์นั่ง
ตามลำดับด้วยใจไม่สบายนัก เพราะหัดที่น้อยที่ไม่
ได้เป็นองค์สุดท้าย ถัดจากข้าพเจ้าลงไปก็ยังมีพระ
ที่บวชหลังข้าพเจ้าอยู่ ๒ องค์ ถัดเหนือข้าพเจ้า
ขึ้นไปก็มีหลวงพี่ดำ ซึ่ง ท่าน บวช ก่อนหน้าข้าพเจ้า
หนึ่งวัน การที่เราเรียกหลวงพี่ดำเพราะท่านมีร่าง

ภายกำยำ ผิวดำ ตาเหล่ แข็งแรง เสียอย่างเดียว
 หลวงพี่ดำถนัดมือซ้าย เมื่อเวลานั้นอาหาร มือซ้าย
 ของหลวงพี่ดำกับมือขวาของข้าพเจ้าจะต้องขวิดกัน
 เสมอๆ เพราะเรานั่งใกล้ชิดกัน บางครั้งเผลอๆ
 เวลายก ช้อน ชื่นชดน้ำแกงหรือเปิดข้าวในบาตรเข้า
 ปาก ข้าวหรือน้ำแกงก็จะเลยปากเข้าจมูกพอดี
 เพราะโดนแรง ข้อศอกของ หลวงพี่ดำแหยกขึ้น ยกลง
 มันเป็นธรรมชาติของผู้ถนัดมือซ้ายและมือขวา ครั่ง
 โดที่ช้อนน้ำแกงหรือข้าวเกือบเข้าจมูก หลวงพี่ดำ
 ก็จะหันมาข้ม เพราะหลวงพี่ดำเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน
 ข้าพเจ้าก็ข้มตอบอย่างแห้งๆ เพราะตัวเล็กกว่า
 นึกแข่งชกอยู่ในใจ เพราะทำให้เป็นเป้าสายตาของ
 ผู้ที่มาทำบุญในวันนั้น คนที่เห็นก็รีบหันหน้าหนี
 เพราะกลัวจะอดกลืนไม่ไหวปล่อยหัวเราะออกมาต่อ
 หน้าคน หัวเราะพระหัวเราะเจ้ากลัวจะบาป นอก
 จากนั้น ถึงเวลานั้นเสร็จแล้วก็เริ่ม สวดมนต์ข้าพเจ้า
 สวดไม่ได้ไม่รู้จะอย่างไร ก็ต้องนั่งเฉยๆ แต่รู้
 สึกว่ามั่นคงตามเนื้อตามตัวไม่เป็นสุข พยายามไม่

มองดูชาวบ้าน แต่เขื่อนั้นก็ยังเห็นพวกเด็กที่ตาม
พ่อแม่พี่น้องมาทำบุญก็พากันขึ้นมายังข้าพเจ้าให้พวก
เพื่อนเด็ก ๆ ดู แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ยินว่าเด็กพูดอะไร
เพราะเสียงพระสวดมนต์กลบหมด แต่นึกซึ้งน่าหน้า
อยู่ในใจ ที่มาเอาใจใส่กับข้าพเจ้า คงรู้แล้วพูดว่า
เฮ้ย ดูพระองค์นั้นนั่งอยู่เฉย ๆ ไม่สวดมนต์ไฉน
แล้วก็ชักให้ดูข้าพเจ้า แต่แล้วก็ได้ยินเสียงผู้ใหญ่
ดูขึ้นว่า “อ้ายเด็กเปรต พระท่านบวชใหม่ก็ยัง
สวดไม่ได้ แล้วเอ็งจะให้ท่านทำอะไรล่ะ ไม่อยู่
เฉย ๆ อ้ายพวกนี้ปากไม่อยู่สุข ไปว่าพระว่าเจ้า
นรกจะกินกะบาล”

ข้าพเจ้าคิดว่าทำไมข้าพเจ้าจึงเป็นเป้าสายตา
ของเด็ก ๆ พวกนั้นผู้เดียว เพราะหลวงพี่ดำก็
สวดมนต์ไม่ได้เช่นกัน นึกสงสัยมีเสียงข้าง ๆ เอียง
หูฟังก็ได้ยินเสียง ออกจากปากหลวงพี่ดำแต่ฟังไม่
ถนัด รู้ว่าไม่ใช่สวดมนต์เพราะหลวงพี่ดำก็สวดมนต์
ไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงขำเลิ่องดูก็เห็นหลวงพี่ดำทำปาก
งับ ๆ คล้ายจะสวดมนต์ยิ่งนึกสงสัยได้พยายามตั้งใจ

ฟังดูให้ชัดแล้วก็แทบจะกลืนหัวเราะไม่ไหว เพราะ
 หลวงพี่ดำท่อนใช้เสียงเป็น จังหวะ กระทุ้ง สนับ สนุน
 เสียงสวทมนต์พอได้ยิน สวดพ่อ สวดพ่อ สวดเข้าไป
 สวดเข้าไป สวดพ่อ สวดพ่อ สวดเข้าไป ปากก็
 หมุบหมิบซ้ำพเจ้าพยายามกัตรีมีผีปากบน กับริมฝีปาก
 ล่างเม้มแน่นเข้า กลัวจะกลืนหัวเราะไม่ได้ พวก
 เด็กอยู่ไกลไม่ได้ยินเสียงเห็นแต่ปากคงจะนึกว่าท่าน
 สวทมนต์ เมื่อข้าเลื่องคูดุทางซ้ายก็เห็นพระบวชใหม่
 นั่งใต้ซ้ำพเจ้าเพราะอ่อนอาวสุโส ทำปากงับ ๆ แต่
 ไม่มีเสียง รู้สึกว่าพระสององค์พยายามจะอำปาก
 หุบปากให้ได้ระยะกับเสียงสวทมนต์ พยายามใช้
 ริมฝีปากให้ได้จังหวะ แม้จะไม่ตรงเสียงที่เคียวก็ตี
 ท่านก็เอาตัวรอดจากพวกเด็ก จอมแก่น จอมชนไปได้
 เมื่อเวลาผ่านไปสวทมนต์จบ ซ้ำพเจ้ากลับขึ้นบนกุฏิ
 แล้วก็เหมือนนกยูงเขาออกจากอก ครึ่งเปิดประตูกุฏิ
 เข้าไปในห้อง ก็ได้กลิ่นสุราฟุ้งเห็นขวดเหล้าแตก
 บนพื้นห้อง เห็นนักเลงสุราและนักท่องราตรีเอา
 ผ้าเช็ดเหล้าที่หกตามพื้นห้อง เพื่อนได้นำเอาสุรา

เข้ามาไว้ในกุฏิในวันพระเตรียมไว้ต้มตอนบ่าย พวก
 นี้ถือวิสาสะความสนิทสนมชิดชอบกันเมื่อครั้งยังเป็น
 ฆราวาส เคยเที่ยวเคยดื่มด้วยกัน ถือเป็นกันเอง
 กับพระนำเหล่าเข้ามาไว้ในกุฏิ ข้าพเจ้าไม่พอใจ
 เพราะเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเอามาในสถานที่เช่นนี้ แต่
 ข้าพเจ้าก็ได้พูดว่าอะไรนึกสงเวชตัวเอง แม้การ
 บวชหรือไม่บวชก็ได้เปลี่ยนแปลงจิตใจของข้าพเจ้า
 ได้มากนักก็จริง แต่ข้าพเจ้าก็คอยเตือนตัวเองอยู่เสมอ
 ว่า เราเป็นนักบวชจะทำอะไรอย่าให้เกินจากขอบ
 เขตของสงฆ์ ควรจะสำรวมจิตใจให้สมกับเราอยู่
 ในผ้าเหลือง สมกับที่ผู้คนเคารพกราบไหว้ ฉะนั้น
 ข้าพเจ้าก็พยายามรักษาศีลไว้ไม่ให้มีจุดตำหนิ จึง
 ดำเนินเพื่อนอยู่ในใจ หากจะพูดตำหนิออกไปก็
 เกรงจะขัดใจกันเปล่า ๆ เมื่อสึกออกมาก็ต้องเที่ยว
 กันอีก จะพูดรุนแรงก็จะขาดเพื่อน จึงใช้ไม้หนึ่ง
 กุฏิที่ข้าพเจ้าอยู่ก็กลายเป็นที่ประชุมของเพื่อน ๆ
 สำหรับดื่มเหล้าเวลาเย็น ๆ สนุกเฮฮาไม่แพ้ตำบับาร์
 จากนั้นบางวันยังพากันมากินข้าวที่วัด เพราะอาหาร

การกินสมัยนั้นตามวัดอุทุมสมบุรณ์ พวกผลไม้และ
ขนมวันพระได้ตั้งกระบุง พระเณรลูกศิษย์เหลือนั้น
เหลือกิน

การทำบุญให้ทานประชาชนมีความศรัทธามาก
ฉะนั้นตามวัดจึงเป็นที่อุทุมสมบุรณ์ไม่ต้องกลัวอด
วัดคอนสมัยนั้นมีหมู่วัด หมาวัด ไก่วัดมากมาย
ล้วนแต่อ้วน ๆ ยังมีลิงเลี้ยงไว้ตามกอไผ่ เพราะ
บริบูรณ์ด้วยอาหาร และไม่มีใครทำอันตราย ทั้ง
พวกแขกยังนำเอาวัวมาปล่อยให้เป็นวัววัด ในสระ
หน้าหน้าโบสถ์ก็มีเตาปลามากมาย ปลาขนาดใหญ่
ขนมปังปอนด์มันชุบคำเดียว จึงพูดได้ว่าวัดสมัยก่อน
เป็นที่พึ่งของคนและของสัตว์เพราะมีอาหารอุดมและ
ไม่มีใครรังแก พวกสัตว์ก็อยู่ด้วยความร่มเย็น

แม้ข้าพเจ้าจะไม่พอใจที่เพื่อนฝูงทั้งแก่นและ
ไม่แก่น ทั้งดีและชั่วใช้กฎเป็นที่ประชุม แต่ข้าพเจ้า
ก็ไม่ห้าม เมื่อแม่รู้เห็นเมื่อเอาของไปถวายก็คิดว่า
หากปล่อยให้อยู่ใกล้เพื่อนฝูงเช่นนี้ต่อไป ข้าพเจ้า
คงทนไม่ไหวต้องแหกพรรษาถ้าไม่มีพระยอมให้สึกก็
คงสึกกับตันโพธิ์แน่ เพราะเพื่อนฝูงคอยเล่าเรื่อง

กวนอารมณ์ในทางโลกมีแต่สิ่งที่ยียวนให้ฟังไม่มีความ
 สงบวชเพียงไม่กี่วันเพื่อนฝูงมาคุยเฮฮาเต็มกุฏิ คิด
 ว่าควรขยับขยายให้ห่างไกลจากเพื่อน ที่สุดแม่ก็
 นิมนต์ให้ไปอยู่จำพรรษาที่วัดสุธารามฝั่งธนบุรี สมัย
 นั้นวัดนี้เป็นวัดอยู่กลางสวนห่างไกลจากคนนาคม
 ต้องลงเรือข้ามฟากขึ้นบกเดินผ่าน วัดบางลำภูล่องไป
 ตามสวน บางครั้งก็หลงทางเพราะทางในสวนมัน
 คล้าย ๆ กัน และไม่ทันได้มีโอกาสบอกเพื่อนฝูง
 ข้าพเจ้าตกลงตามใจแม่ เพื่อให้แม่สบายใจไม่ต้อง
 วิตกกังวลว่าข้าพเจ้าจะอยู่ไม่ครบพรรษา วัดสุธาราม
 สมัยนั้นท่านสมภารเป็นหลานของแม่ เพราะเป็น
 ลูกของบ้านฐานะเป็นพี่ข้าพเจ้าชื่อ สมภารโพธิ์ บวช
 เณรตั้งแต่เด็ก แล้วบวชพระจนได้เป็นสมภาร วัดนี้
 เขาลือกันว่าผิดๆแต่ข้าพเจ้าก็ไม่เคยเห็น การมาอยู่วัด
 นั้นก่อนเข้าพรรษาหนึ่งวันห่างไกลจากเพื่อนฝูง เพราะ
 การไปมาลำบากนานๆ เพื่อนจะมาสักครั้งหนึ่งก็ต้อง
 สืบหาทางเข้าวัดกันแทบแย่ ถ้าเดินผิดทางเข้าไปใน
 บ้านก็มักถูกหมาไล่กัด การที่จะมานอนค้างอ้างแรม

อย่างอยู่วัดในกรุงไม่มี เพราะต้องผจญภัยลำบาก
ที่จะไป กลับนั้นเสียเวลามากข้าพเจ้าก็อยู่ด้วยความ
สงบตามที่แม่คิดไว้ นาน ๆ เสาร์อาทิตย์จะมีเพื่อน
มาหาสักครั้งหนึ่ง แต่แล้วก็รีบกลับ

การบิดบาตรตามสวนในสมัยนั้นก็ลำบากมาก
ยิ่งกว่าในกรุง ยิ่งเข้าพรรษาฝนตก ถนนดินลื่นไม่
เคยเดินก็ต้องคอยยั้งตัวคอยระวังไม่ให้หกล้ม ถนน
ลื่นทำให้เดินตัวไม่ตรงเฉไปเฉมาเหมือนคนเมาเหล้า
บางครั้งก็จำเผลอลงไป กับพื้นดินเพราะลื่นยังตัวไม่
ทัน และเคยมีพระบางองค์ไถลลื่นลงไปนอนแอ้ง
แม้งอยู่ในท้องร่องสวน แต่เคราะห์ดีที่อยู่ในสวนตาม
ทางเดินนั้นไม่ค่อยมีผู้คน เพราะอยู่ตามบ้านกันหมด
จึงไม่ค่อยขยหาน้ำมากนัก เมื่อฝนตกหนักถนนก็เป็น
โคลน ก็ต้องเข้าไปบนโคลนจืดที่ครองนั้นหนีไม่พ้น
เปื้อนโคลน พระอาวุโสท่านเตือนว่า “คุณระวัง
ให้ตื่นถ้าไปทำบาตรตก ที่หน้าบ้านใครแล้วเจ้าของ
บ้านเขาจะให้คุณยืนตื่นเดียวสวดมนต์ให้เขากว่าจะจบ
ข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ว่าจะต้องสวดมนต์บทไหน และ

สวดสัณทิกัจบ เพราะข้าพเจ้าไม่เคยทำบาตรตก ชีวิต
 เป็นนักบวชของข้าพเจ้าก็ผ่านถึงเวลาออกพรรษา
 เมื่อออกพรรษาศาพเจ้าตกลงใจว่าจะลาสิก ความ
 จริงเราอุปัชฌาย์กำหนดวันเอาไว้แล้วก่อนบวช ว่า
 หลังออกพรรษา ๓ วันก็จะสึก ไม่สนใจว่าจะรับกฐิน
 หรืออุกฤษฏ์กฐิน เพราะอุกฤษฏ์กฐินอยู่ในตัวเราเอง
 ฉะนั้น ข้าพเจ้าใช้เวลา ๓ วัน ไปลาอุปัชฌาย์ ฌา
 อจารย์ให้เรียบร้อยแล้วตกลงสึก แต่ข้าพเจ้าก็จำ
 นามของพระภิกษุอาจารย์ที่สึกให้ข้าพเจ้าไม่ได้ เพราะ
 เวลาผ่านนานมาแล้วจำได้ว่าเป็นเวลาเช้าอากาศ
 ปลอดโปร่งเยือกเย็น ก่อนเข้าโบสถ์พระสงฆ์ที่นิมนต์
 มาประชุมเป็นพยานในครั้งนั้น ๕ รูป เราต่างก็นั่ง
 ยONGๆ ปลงอาบัติเพื่อศีลบริสุทธิ์หมดจด ก่อนจะประ
 กอบพิธีลาสิกขาข้าพเจ้าครองผ้าพาตผ้าสังฆาฏิ เมื่อ
 เข้าไปในโบสถ์แล้วก็เข้ากราบพระพุทธรูป ๓ หน แล้ว
 พนมมือนว นะโม ๓ จบ พระอาจารย์ก็สอนให้ว่า
 เมื่อจบแล้วให้หันหน้าไปทางสงฆ์ที่ร่วมพิธีเป็นพยาน
 ในการลาสิกขาล้วนแต่พระผู้มีอาวโส ข้าพเจ้าก็

กราบท่าน ๓ ครั้ง แล้วอาจารย์ก็สอนให้ว่าแล้ว
 แปลว่า ข้าพเจ้าผู้ได้บวชเป็นภิกษุ บัดนี้ข้าพเจ้าจะ
 ขอลาสิกขาละจากเพศภิกษุออกเป็นคฤหัสถ์ ก็ให้
 ท่านจำข้าพเจ้าไว้ จากนั้นพระอาจารย์ก็สอนให้ทำ
 จิตสงบนิ่งทำให้เที่ยง เป็นเวลาสำคัญที่ต้องทำ
 จิตให้หนึ่งจนเกิดความรู้สึกว่าเรากำลัง จะข้ามเส้นเขต
 หลุดพ้นจากพระภิกษุ เข้าสู่เขตการเป็นคฤหัสถ์
 ท่านให้ว่าคำมครสนัน ๆ เพื่อให้จิตสงบ เมื่อรู้ว่าจิต
 เราเข้าสู่ฆราวาสหลุดพ้นจากเป็นพระภิกษุแล้วยกมือ
 พนมขึ้นสูงเหนือศีรษะ พระอาจารย์ก็จะกะตักส่งมาฏิ
 ออกจากบ่า เป็นอันสุดสิ้นหลุดพ้นจากข้อผูกพัน
 เป็นอิสระจากนักบวชมาเป็นคฤหัสถ์โดยสมบูรณ์
 แต่การสิกขมัยน์จะเป็นอย่างไร จะถือว่าเป็นเรื่อง
 สำคัญหรือไม่ข้าพเจ้าไม่ทราบ แต่คนสมัยก่อนเขา
 ถือว่าการสิกขเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตเท่ากับเกิดใหม่
 ฉะนั้นคน สมัยก่อน ต้องหาฤกษ์ล่างฤกษ์บน ดูนามดู
 ยามดูเวลา แต่ข้าพเจ้าถือว่าฤกษ์ที่อยู่ทีใจ ถ้าขึ้นถือ
 ตามกึ่งจะยุ่งใหญ่ รถไฟเร็วบินออกตามเวลาไม่

สนใจฤกษ์ยามของใคร พุทธศาสนาไม่ให้ถือลางถือ
 ฤกษ์ทันสมัยตลอดมา ความปลอดโปร่งทางใจนั้น
 เป็นฤกษ์ดีอาจเป็นแต่ความรู้สึกเฉพาะบุคคล เมื่อ
 สังฆาฏิหลุดจากบ่าแล้ว ก็ก้มลงกราบพระสงฆ์ ๓
 ครั้งแล้วก็ถอยออกมาผลัดผ้าเหลืองออก นุ่งขาวห่ม
 ขาวที่เตรียมไว้ก่อนแล้ว กลับมากราบพระสงฆ์ ๓
 หน พระอาจารย์ผู้เป็นประธานก็สอนให้ว่าเป็นคำ
 มครแล้ว ให้รับศีล ๕ เมื่อเสร็จพิธีก็ออกมาอาบ
 น้ำมนต์ซึ่งเตรียมอยู่ในบาตรไว้แล้ว เมื่อพระ
 อาจารย์ได้หลั่งน้ำพระพุทธมนต์พระสงฆ์ก็สวดชัยม
 กลคาถา เสร็จแล้วก็ผลัดผ้าขาวอีกครั้งหนึ่ง ครัง
 นี้เรานุ่งจูงกระเบนเสร็จแล้วก็ถวายอาหารเข้าพระ
 ตามที่คนทางบ้านจัดหาไว้แล้ว เป็นเรื่องสั้นการ
 ลาสิกขา

จากนั้นคนส่วนมากก็นุ่งขาวห่มขาวถือศีลอยู่ใน
 วัด ๓ วันหรือ ๗ วัน ล้างฐานและกวาดลานวัด
 ปฏิบัติพระตามแต่จะศรัทธาหรือคอยดู ฤกษ์ยามเวลา
 เข้าบ้านตามแต่ความรู้สึกแต่ละบุคคล แต่ข้าพเจ้า

ไม่ค่อยถูกข่มขืนหรือล้างฐานวงศ์ เพราะต้องการเข้าบ้านในวันนั้น ส่วนล้างฐานและกวาดลานวัดทำความสะอาดนั้น จำได้ลูกศิษย์วัดช่วยล้างกวาดแทน การสีกมาราวนี้ไม่ทำให้ความประพฤติกินเหล้าเมายาเที่ยวเตร่หาความสำราญลดน้อยลงเลยกลับยิ่งมากขึ้น

ครั้งนั้นข้าพเจ้าไม่ได้ทำอะไรมาปฏิบัติเมื่อเป็นฆราวาสเลย แม้แต่เพียงว่าพระพุทธศาสนา และสังฆกรรมหมายถึงอะไร ข้าพเจ้าก็ยังไม่รู้แต่ผ่านการบวชมาพรรษาหนึ่งแล้ว และก็มีหลายคนที่บวชเพราะตามความประสงค์ของพ่อแม่เอาความกตัญญูเข้าตั้ง และมีไม่น้อยบวชเพราะหวังจะได้ลาภหรือจะพูดให้ถูกรับจ้างบวช

ในสมัยนั้นเท่าที่ข้าพเจ้ารู้ว่ามีบิดามารดาบางคนมีศรัทธา แม้ลูกยังไม่อยากบวชไม่ยอมบวชก็จ้างให้ลูกบวช สัญญาว่าเมื่อสึกออกมาจะให้เงินเท่านั้น ชั่ง บางรายก็จะแต่งเมียให้ บางคนก็จะยกสวนยกนาให้ เมื่อลูกบวชหวังสินจ้างไม่ได้บวชโดยศรัทธา

เมื่อบวชแล้วก็ตั้งหน้าคอยเวลาผ่านไปให้ออกพรรษา
 คอยวันเวลาที่จะสึกออกมา การจำศีลภาวนาศึกษา
 ในทางธรรมนั้นเกือบจะพูดได้ว่าไม่มีสนใจเลย ร่าง
 กายเป็นพระเพราะห่มผ้าเหลือง แต่ภายในจิตใจ
 เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา บางคนก็เพียงแค่พยายาม
 รักษาศีลไว้ไม่ให้ผิด แต่บางคนก็ประพฤตินอนผิด
 ศีลธรรมในเวลาเป็นพระและผิดพระวินัย

หลังจากข้าพเจ้าสึกออกมาแล้วก็ไม่มีอะไรติด
 ตัวมาประพฤติ เมื่อครองเรือนเป็นฆราวาสกลับทำ
 ให้เพิ่มความเป็นเจ้าสำราญ เทียวเตร็ดเตร่จัดชั้นและ
 ออกต่างจังหวัดมีเพื่อนฝูงมากมาย ที่สุดข้าพเจ้าก็
 บัวยหนักเพราะดื่มจัดแทบเอาชีวิตไม่รอด ที่สุดก็
 ผ่านพ้นอันตรายมาได้อย่างมหัศจรรย์ข้าพเจ้าก็ได้ตั้งใจ
 เลิกดื่มตั้งแต่นั้นมา ตั้งที่ข้าพเจ้าได้เขียนขึ้นใน
 เรื่อง “ครึ่งหนึ่งในชีวิต” และได้เข้าบวชในพระ
 พุทธศาสนาอีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่ ๒ ที่วัดดอนบ้าน
 ทวายซึ่งเป็นวัดที่เคยบวชครั้งแรกมาแล้ว การบวช
 ครั้งนี้ท่านอธิการจันอุปัชฌา ได้มรณะภาพไปแล้ว

ครึ่งบวชแถมเพียง ๗ วัน หลังจากนั้นก็ห่างจากสังคมบ้าง เพราะเมื่อไม่เต็มเพื่อนก็น้อยลง การบวชทำให้เห็นบุญเห็นบาปนึกถึงตัวคิดได้ว่ายังหวังไกลจากทางศาสนาและศีลธรรมมากควรหาความรู้จึงค่อยๆ หารับตำราศึกษาใช้เวลาพิจารณาหาเหตุผลศึกษารวมเมื่อแก่ ที่สุดก็มองเห็นชีวิตในอดีตที่ผ่านมาแล้ว มีความผิดพลาดที่น่าละอายใจ แม้เราไม่สามารถจะระลึกชาติก่อนหรืออดีตชาติได้ แต่เราก็ยังระลึกชีวิตผ่านในชาติปัจจุบันได้ ก็นึกละอายตัวเอง ไม่อยากจะนึกไม่อยากจะพูดให้ใครฟัง คิดว่าบวชก็เหมือนไม่บวช

ศาสนาพุทธคืออะไรมีความหมายอย่างไร มีผู้ถามมาส่วนมากรู้สึกจะเป็นปัญหาเริ่มต้น คำที่สองธรรมะสอนหลักอะไร ข้าพเจ้าก็เพิ่งจะสนใจศึกษาในชั้นปลายของชีวิต เมื่อได้พิจารณาว่า “ศาสนาพุทธ” และคำว่า “ธรรมะ” นั้นหมายถึงอะไร คิดว่าเราทุกคนผู้ถือ “ศาสนาพุทธ” ควรจะรู้เพราะเป็นความรู้เบื้องต้นรู้หลักศาสนาพอที่จะนำทางให้เรา

เกิดมีความศรัทธาเลื่อมใสเข้าศึกษา ฉะนั้นข้าพเจ้า
จึงพยายามหาตำรับตำราที่นักปราชญ์ทั้งหลายท่านได้
ค้นคว้าจากหลักฐาน เขียนขึ้นเป็นธรรมทาน
ข้าพเจ้านำมารวบรวมพอใกล้เคียง แม้ยังไม่เข้าถึง
จุดตรงเป้าหมายก็ดี และคิดว่าอาจมีปราชญ์ที่ท่าน
สามารถจะชี้แจงขยายข้อความและย่อลงเพื่อให้เข้าถึง
หลักพุทธศาสนาตรงตามความหมายเพื่อเป็นรากฐาน
อันหนักแน่นแน่นอน เพื่ออนุชนรุ่นหลังเข้าใจพุทธ
ศาสนาเบื้องต้นให้ถูกต้องไม่หลงผิดพลาดเช่นข้าพเจ้า
ได้ผ่านมาแล้ว เมื่อรู้หลักศาสนามีสาระอันแท้จริง
เมื่อปฏิบัติก็จะได้ผล เป็นทางสร้างสรรความเจริญ
ทางจิตใจด้วยคุณ ธรรมเป็น ประโยชน์ใน ปัจจุบัน เริ่ม
ค้นทำก็อยู่ภายในครอบครัว และต่อไปในหมู่สังคม
ขยายออกไปถึงประเทศชาติและโลกเพื่อจะอยู่กันด้วย
ความร่มเย็นเป็นสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งดีซึ่งแตกต่าง
ให้ความเห็นอกเห็นใจคอยช่วยเหลือซึ่งกันไม่คอยคิด
ทำลายกันเช่นในปัจจุบันนี้ ให้สมคำว่าธรรมย่อมคุ้ม
ครองโลกให้อยู่ในความสงบสันติ นี่อาจเป็นความ

คิดและนึกเพื่อฝันของข้าพเจ้า และอยากจะภาวนา
ให้เป็นความจริงเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ เมื่อ
ข้าพเจ้าอยากจะศึกษาความหมายของพุทธศาสนาและ
ธรรมะได้เคยอ่านพบหลายแห่งนักปราชญ์และผู้ทรง
ความรู้สูงหลายท่านได้เขียนขึ้นไว้เป็นธรรมทานว่า
องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ผู้ใดเห็น
ธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต” เมื่อได้พิจารณาตุแล้ว
ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นพุทธพจน์อันหาค่ามิได้ ควรที่ชาว
พุทธให้ความสนใจ พิจารณาเพราะคำสั้น ๆ นี้ มี
ความหมายอันกว้างขวางลึกซึ้งแฝงไว้ซึ่งความลึก
มหัศจรรย์ เหมือนกุญแจไขเข้าไปสู่แสงสว่างนำไป
สู่ทางที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงผ่านมาแล้ว
หากได้ปฏิบัติถูกต้องก็จะเดินตามทางซึ่งพระองค์ทรง
บรรลุมุคธรรมด้วยอาศัยทางที่พระองค์ทรงชี้ทางใน
“ธรรม” ให้ปฏิบัติสิ่งลึกลับลึกซึ้งมหัศจรรย์มีพร้อม
ใน “ธรรม” อยู่แล้ว บัญหาอยู่ที่เราจะใช้สติปัญญา
อดทนอย่าให้หลงทางเสียก่อนเราก็จะมองเห็น ธรรม

เมื่อนั้นก็จะเห็นแสงสว่างทางบรรลุเช่นเดียวกับพระองค์เห็นคือนิพพานเบื้องปลายสันนิษฐานว่าจะเป็นเช่นนั้น

เมื่อได้พิจารณาดูแล้วจะเห็นได้ว่าทางวิทยาศาสตร์ทางโลกยิ่งเจริญก้าวหน้าขึ้นเพียงไร พระพุทธศาสนาก็ยิ่งเด่นขึ้นเพียงนั้น เพราะพุทธศาสนาเป็นแก่นแท้ของความจริง มีหลักสอนที่บริสุทธิ์ไม่เอียงเอนไม่อ่อนไหวเข้มแข็งเป็นหลักธรรมของโลก เป็นบ่อเกิดที่สอาดสามารถปรับปรุงสร้าง ความเจริญทางจิตใจ ให้เกิดมนุษยธรรมโดยแท้ จำเป็นที่ชาวโลกจะหันเข้าศึกษาพิจารณา กันคว้าหาความจริงมาพิสูจน์ให้เห็น เมื่อใดวิทยาศาสตร์กับพุทธศาสนาหันเข้าหากัน วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าทางวัตถุ พุทธศาสนาเจริญก้าวหน้าทางจิตใจ เกินคู่กันไปแล้ว เมื่อนั้นชาวโลกก็จะถึงซึ่งความร่มเย็นสันติสุข ความหวาดกลัวชั่วร้ายอย่างปัจจุบันนี้ก็หมดสิ้นไป แก่นแท้ของพุทธศาสนานี้บริสุทธิ์สอาดดี เลิศประเสริฐ เป็นศาสนาหนึ่งในโลก ในปัจจุบันนี้ปราชญ์ต่างประเทศตะวันตกของโลกก็ได้ยกย่องพุทธศาสนาว่า

เป็นยอดศาสนาของโลกเดินนำหน้าวิทยาศาสตร์
ตลอดเวลาเหมือนเงาตามตัว

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นยอดศาสนา
แห่งโลก พระองค์ตรัสรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในพิภพ
จักรวาลไม่ว่าในที่ลับใด ๆ ไม่มีสิ่งใดที่พระองค์จะ
ไม่ตรัสรู้ แต่พระองค์ก็ทรงเลือกสิ่งที่จำเป็น
ของมนุษย์ ตามสติ ปัญญาพอจะ ศึกษาสามารถเข้าถึง
ได้ และปฏิบัติให้ได้ผล ส่วนสิ่งใดลึกเกินสติปัญญา
มนุษย์ธรรมดาที่จะเข้าถึง พระองค์ก็ไม่ทรง
นำมาสอน ไม่จำเป็นเพราะไม่เกิดประโยชน์
อันใดแก่มนุษย์ พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำ
ชาติไทย มิได้สอนให้เชื่ออย่างมงาย พระองค์ไม่
ให้เชื่อก่อนที่จะพิสูจน์ให้เห็นความจริงเสียก่อน หลัก
คำสอนของพระองค์มีความบริสุทธิ์สะอาดอย่าง
สมบูรณ์ไม่มีหลอกลวงเป็นหลักธรรมชาติ แก่นแท้
คำสอนของพระองค์จะไม่มีอิทธิปาฏิหารย์ใด ๆ เกี่ยว
ข้องด้วยหลักใหญ่ก็คือเรื่อง “กรรม” ผู้ใดทำกรรมดี
หรือกรรมชั่วก็หนีไม่พ้นกรรมที่จะใช้หนี้ กรรมของ

พระองค์สอนให้คนปฏิบัติ ในเรื่องชีวิตในปัจจุบัน
 ผู้เป็นนักบวชก็ปฏิบัติไปอีกแนวทางหนึ่ง ผู้ครองเรือน
 ก็ปฏิบัติอีกแนวทางหนึ่งสามารถจะแก้ไขปัญหาชีวิตและ
 ความวุ่นวายของสังคม นอกจากความทุกข์จากภัย
 ของมนุษย์ ก่อกันขึ้นเองแล้ว ยังมีภัยอันใหญ่หลวง
 ไม่รู้ว่าจะเกิดเมื่อใด มีอยู่ทุกแห่ง เช่นภัยธรรมชาติ
 อันเกิดจากพายุใหญ่ ฝนตกหนัก พายุคนอง พายุ
 แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิดอุทกภัยน้ำท่วม โรค
 ระบาดภัยนา ๆ ประการ ภัยเกิดจากธรรมชาติ ดิน
 พายุอากาศก็ แต่ยังไม่ร้ายแรงเท่าภัยเกิดจากใจ
 มนุษย์ชั่วจิตทรามบ้าवासนาบัลลัทธิ มุ่งหวังสร้าง
 เสริมอำนาจเพื่อครองความยิ่งใหญ่เป็นภัยร้ายแรงน่า
 สพึงกลัวจากการทำลายชีวิตใช้ อำนาจกัน คว่ำทาง
 วิทยาศาสตร์ คำนึกอาวูธมหาประลัย เครื่องประ
 หัศ ประหารที่คอยมุ่ง จะทำลายล้างมนุษย์ด้วยกันไม่มี
 สิ้นสุด พวกบ้าครองการเมือง บ้าครองสงคราม ตัว
 ตายตัวแทน บ้าอำนาจชาติ ไม่สนใจประชาชาติ
 ของโลกจะได้ความทุกข์ยากเดือดร้อนเพียงใด เพราะ

ต่างหวาดกลัวเกรงภัยมนุษย์บ้างอำนาจจะก่อภยันอันตรายขึ้น
 เป็นทุกข์หนักแก่ประชาชนชาวโลกทั่วหน้าในปัจจุบัน
 นี้ บรรดาคนมนุษยชาวโลกไม่ว่าชาติใด เผ่าใด ภาษา
 ใด ต่างกระเสือกกระสนหาที่พึ่งวิงวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์
 ใดในโลกช่วยคุ้มครองป้องกันภัยอันตราย หากคน
 ทุกชาติหันเข้ามาสนใจในพระพุทธศาสนา เพื่อแก้
 ปัญหาของโลกโดยการปฏิบัติทางใจจะทุกข์สุข หวาด
 กลัว กล้าหาญก็เกิดจากใจภายในตัวของเราเอง เรา
 ใช้ศีลสมาธิปัญญาให้เกิดอำนาจจิตตามธรรมชาติ ที่
 สามารถทำลายล้างทุกข์และความหวาดกลัวให้สิ้นไป
 โลกก็จะผ่านพ้นวิกฤตไปสู่ความสันติ ร่มเย็นเป็นสุข
 ประชาชาติก็จะยุติสิ้นความหวาดกลัว ฉะนั้น พุทธ
 ศาสนาหมายถึง ประกาศคำสอนของผู้รู้แจ้งเห็น
 จริงตามธรรมชาติ ไม่แฝงความโป้ปดมดเท็จหลอกลวง
 คำสอนที่จำเป็นของมนุษย์ที่จะต้องรู้ต้องศึกษา
 เพื่อสร้าง สรรพคุณเจริญเกิดศีลธรรมทางจิตใจของ
 ตนเอง ปลุกความเมตตาธรรม ทำลายล้างความ
 ชั่วในจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ธรรมะเป็นหลักสอน

จากธรรมชาติที่สะอาดบริสุทธิ์แน่นอนมั่นคง ผู้ใด
 ประพฤติธรรมผู้นั้นจะไม่ตกไปในทางชั่ว เพราะอยู่
 ในศีลในสัตย์ นี่เป็นความรู้สึกของข้าพเจ้า หากสิ่ง
 ใดผิดพลาดก็ขออภัยท่านผู้รู้ทั้งหลายไว้ในที่นี้ด้วย
 ความปรารถนาของข้าพเจ้าก็เพียงขออย่างเดียวหนึ่ง
 ว่าอยากจะให้สาธุชนชาวพุทธทั้งหลาย ก่อนที่จะบวช
 บุตรหลานเข้าเป็นสาวกทางพระพุทธศาสนา ขอให้ได้
 ศึกษาเข้าใจในพระธรรม ความหมายของพุทธศาสนา
 แจ่มแจ้งจนมีความเลื่อมใสศรัทธาเกิดขึ้นทางใจ เป็น
 การบวชใจให้เข้าถึงธรรมเสียก่อน แล้วจึงจัดการ
 อุปสมบท บวชทางกายให้บริสุทธิ์ทั้งภายนอกภายใน
 ก็จะได้พระภิกษุที่ทรงคุณธรรมสูงขึ้น เพื่อนำหลัก
 สำคัญทางพระศาสนาออกสั่งสอนชี้ทางให้ประชาชน
 ประพฤติถูกต้อง สอน คนเดิน ทางผิดให้เดินทาง
 ถูก ให้สมกับองค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าหวังจะ
 ให้พระพุทธศาสนาคู่ครองโลก เพราะพุทธศาสนา
 สั่งสอนให้มนุษย์ให้เกิดเมตตาธรรมไม่เบียดเบียนกัน
 ไม่เห็นแก่ตัว เป็นบ่อเกิดการศึกษาที่จะนำทางไป

สู่ความหลุดพ้นบรรลู่ถึงความสุขทางสงบ เป็นนัยอภิปรรณนาของชาวโลก

ข้าพเจ้ายังจำเหตุการณ์เมื่อปี ๒๕๑๑ ก่อนเข้าพรรษามีชายชราพร้อมด้วยภรรยาที่สูงอายุเข้ามาหาข้าพเจ้า ได้แสดงความประสงค์จะขอให้ข้าพเจ้าช่วยเป็นเจ้าภาพจัดการอุปสมบท เพราะยากจนไม่สามารถจะบวชเองได้ เมื่อได้ซักถามว่าเหตุใดที่คิดจะบวชเมื่ออายุก็มากแล้ว มีจิตใจเสื่อมใสในศรัทธาเกิดขึ้นหรือ ข้าพเจ้าก็ได้รับตอบว่า อยากบวชเพราะแก่แล้วหากินอะไรไม่ได้ ภรรยาก็แก่หาเลี้ยงไม่ไหว ข้าพเจ้าถามว่า แล้วจะออกบิณฑบาตรไหวหรือก็ได้รับคำบอกเล่าว่า แก่มีวิชาหมอดู เมื่อบวชแล้วจะหากินทางดูหมอ ฟังแล้วข้าพเจ้าก็เศร้าใจที่รู้จุดประสงค์ว่าเมื่อหากินทางโลกไม่ได้ ก็จะอาศัยผ้าเหลือง ห่ม ห่อ กายเพื่ออาศัยเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ทั้งยังได้พยายามจะชวน เตือน บิจะดูดวงดูโชคชตาราตร์ให้ข้าพเจ้า จำเป็นที่ต้องบอกความจริงว่า “ข้าพเจ้าไม่สนใจโชคชตารา ข้าพเจ้าเชื่อหลักกรรมของพุทธศาสนา ใครทำดี

ทำชั่วก็ได้แก่ตัวผู้^๕นั้น ฉะนั้นจึงไม่สนใจอย่างอื่น
แล้วข้าพเจ้าถามว่า ก่อนจะมาหาข้าพเจ้าตรวจ
ดูตัวเองหรือยัง แก้มแล้วพูดว่า ไม่จำเป็นจะ
ต้องดู เพราะผู้จะบวชให้ก็เท่ากับสร้างพระได้บุญ
เท่ากับเอาบุญมาให้ ข้าพเจ้าฟังแล้วก็เกิดสลดใจ
คิดว่าการบวช ถ้าไม่เลือกบุคคลว่าเมื่อบวชไปแล้ว
ศึกษาปฏิบัติธรรมสร้างกุศลจำศีลภาวนาหรือมีท่าทาง
จะทำความเสื่อมเสียให้แก่ศาสนาโดยหวังหาประโยชน์
ส่วนตัว ไม่สนใจในความเสียหายส่วนรวม คิดว่าผู้
ที่จะบวชให้ แทนที่จะเกิดบุญกุศลกลับจะเกิดโทษ
ทางใจด้วย เพราะเมื่อเรารู้ว่าบุคคลที่เราจะบวชได้
ครองผ้าเหลืองไปหากิน เมื่อสัมผัสภาพณ์ฟังดูและเห็น
ท่าทางก็เกิดจิตใจหดห่อ เราคิดจะสร้างกุศลด้วยจิตใจ
หดห่อจะเกิดกุศลได้อย่างไร เมื่อจิตไม่เกิดปิติ
ข้าพเจ้าจึงบอกว่า ข้าพเจ้าตั้งใจจะบวชผู้ที่มีจิต
ศรัทธาเลื่อมใสมองเห็นทุกข์ ตั้งใจจะปฏิบัติธรรม
เพื่อให้หลุดพ้น ก็ยินดีเพราะเป็นการส่งเสริมพระ
ศาสนาให้รุ่งเรือง ไม่ว่าท่านผู้^๕นั้นจะมีอายุมากน้อย

เมื่อเลื่อมใสศรัทธาจริง ๆ ข้าพเจ้าก็บวชให้ด้วยความ
 ปิตินันต์ แต่บั้น^๕ได้ตกลงบวช ๒ นาคเสียแล้วนาค
 หนึ่งจะบวชที่วัดดาวคณอง และอีกนาคหนึ่งจะบวช
 ที่วัดกระจับนิมิต นาคทั้งสองรายบวชจากณเรมมา
 เป็นพระ ฉะนั้นต้องขอโทษที่บั้น^๕ไม่สามารถจะบวช
 ได้มากกว่า ๒ องค์ และขอบใจที่ได้มาบอกบุญ
 แม้ว่าจะไม่สามารถจะบวชให้ก็จะขอช่วยเพียงค่ารถ
 เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ไป เมื่อแห่ทราบว่ามีคนหวังเพราะ
 ข้าพเจ้าไม่รับจะบวชให้ก็แสดงกิริยาไม่พอใจออกมา
 ให้เห็น แต่ข้าพเจ้าไม่โกรธกลับปิตินันต์ใจที่ได้เห็น
 กิริยาท่าทางแสดงออกมานี้กว่าเป็นบุญของเราไม่ได้
 บวชให้ชายแก่ผู้^๕ เพราะข้าพเจ้าเคยทราบว่าพระที่
 ตั้งใจบวชอาศัยผ้าเหลืองหากิน เพราะไม่ได้เกิดจาก
 จิตใจศรัทธาแล้วก็มีหัวคือ ถืออารมณ์ตัวเป็นใหญ่
 ถือว่าเป็นคนสูงอายุไม่ค่อยลงกับพระอาวุโสที่อ่อน
 อายุคิดแล้วก็เศร้า นึกจิตใจที่เราไม่รับจะบวชให้ มี
 ฉะนั้นเราก็จะสร้างบาปไว้ให้ทางศาสนาไม่มีความ
 สบายใจ บุญก็ไม่ได้กลับจะตกนรกในใจเมื่อ

นี้กว่าบวชคนผิดครึ่งใดก็หาความสุขใจไม่ได้ หาก
เราบวชผู้ที่มีจิตเลื่อมใสศรัทธาทรงหน้าเล่าเรียนศึกษา
ธรรมะ เพื่อเผยแผ่พระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
ต่อ ๆ กันไป เมื่อนึกถึงก็เกิดปีติยินดีขึ้นในใจ นี่ก็
เห็นจะได้กับโบราณว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ
ข้าพเจ้ายังสงสัยชีวิตผ่าน เมื่อครั้งข้าพเจ้าบวชว่าจะ
ได้บุญหรือไม่ เพราะไม่สมบูรณ์ทั้งกายวาจาใจ
ไม่ได้บวชด้วยใจ สมัยและไม่ได้เล่าเรียนศึกษานำ
ธรรมะมาเทศน์โปรดโยมทางบ้าน แต่ข้าพเจ้าก็ได้
พยายามนำชีวิตที่ผิดพลาดมา มาเป็นตัวอย่างคิดว่า
อาจเกิดประโยชน์ต่อไป ฉะนั้น ชีวิตผ่านของข้าพเจ้า
ก็ขอยุติลงเพียงนี้ก่อน

สวัสดิ์.

ท่านผู้ร่วมสร้างหนังสือบริจาค

ในวันวิสาขบูชา ๒๕๑๒

- ๑ ม.จ. วิเศษศักดิ์ชยางกุล (พระนคร) ๑๐๐ เล่ม
- ๒ คุณนายอ้อม ลำซำ (พระนคร) ๓๐๐ „
- ๓ คุณเกรียงวิทย์ (ปิ่น) ๕๐ „
- ๔ หลวงอรรถจรนิติกรณ์ (พระนคร) ๒๐๐ „
- ๕ คุณประยงค์ ทาวมณี (พระนคร) ๓๐๐ „
- ๖ คุณทวี สนิทวงศ์ (พระนคร) ๒๐๐ „
- ๗ คุณพิชาน ตโนทัย (ธนบุรี) ๒๐๐ „
- ๘ คุณวนิดา แนวบุญเนียร (พระนคร) ๒๐๐ „
- ๙ คุณสถิต รังคศิริ (แพร่) ๕๐๐ „
- ๑๐ คุณวิเชษฐุ์ ไตรวิเชียร (พระนคร) ๕๐๐ „
- ๑๑ คุณเชียรวัชร์ วณิชพงศ์ (พระนคร) ๒๐๐ „
- ๑๒ พันตำรวจเอก กระจำ มีแสงสี
(พระนคร) ๑๕๐ „
- ๑๓ พันตำรวจตรี ม.ร.ว. พงศ์สุระ เทวกุล
(พระนคร) ๑๐๐ „

๑๔ คุณวิชัย นิมบุญจาช (พระนคร) ๒๐๐ ,,

๑๕ พล. ร.ต. เจริญนายเรือ ร.น. และคุณนาย
ถนอมนายเรือ (ธนบุรี) ๒๐๐ ,,

๑๖ คุณสนธิ์ และคุณสงบศรี
ชาตินันท์ (ธนบุรี) ๑๐๐ ,,

๑๗ คุณเชิง ชุติธร (พระนคร) ๒๐ ,,

๑๘ ร.อ. ประทีป พยอมยงค์ ร.น.(ธนบุรี) ๒๐๐ ,,

๑๙ พล.ร.ท. ผวน ศรีเพชรและ
คุณนายระเบียบ ศรีเพชร (พระนคร) ๑๐๐ ,,

๒๐ คุณมล จันทรศรี (พระนคร) ๑๒๐ ,,

๒๑ คุณณรงค์ สุทธิกุลพานิช (พระนคร) ๕๐๐ ,,

๒๒ นายแพทย์เกิด ธนชาติ (พระนคร) ๓๐๐ ,,

๒๓ คุณพยงค์ ผลานุสนธิ์ (พระนคร) ๓๐๐ ,,

๒๔ คุณมณี รุ่งเรืองธรรม อุทิศส่วนกุศล
ให้แก่คุณรวล รุ่งเรืองธรรม ผู้เป็นบิดาที่
ล่วงลับไปแล้ว (พระนคร) (๕๐๐ ,,

หากผู้ใดที่ได้กรุณาแจ้งมาหรือได้ส่งเงินมาทาง
จดหมายก็ดี หากไม่มีชื่อตามข้างบนนี้ โปรดกรุณา
หักท้วงมาด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแฉ่ส่วนบุญ

ขออำนาจบุญกุศลที่เราทั้งหลายได้ร่วมสร้าง
หนังสือในชุด “กฎแห่งกรรม” บริจาคเป็นทาน
ในวัน “วิสาขบูชา ในพ.ศ. ๒๕๑๒

ด้วยแรงบุญจิตบริสุทธิ์สะอาดมิได้หวังผลตอบ
แทนในทางส่วนตัว แร่ด้วยจิตศรัทธามุ่งหวังจะ
ให้เกิดศีลธรรมแก่ส่วนรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต
บัดนี้ข้าพเจ้าทั้งหลายขอตั้งจิตอธิษฐาน ด้วยบุญ
กุศลที่เราได้ร่วมสร้างครั้งนี้ ขอบุญกุศลนั้นจงบันดาล
ให้สัตว์โลกทั้งหลายที่ยังลุ่มหลงมกมายขาดศีลธรรม
ที่มีจิตใจชั่วร้าย มุ่งหวังจะทำลายความสุขทั่วไป
ขอให้กลับใจมีศีลธรรม เห็นอกเห็นใจอยู่กับด้วย
ความสงบสุขต่อไป

แล ข้าพเจ้าทั้งหลายขออุทิศส่วนกุศลถวายแด่
พระวิมูญาน อติตพระมหากษัตริย์และมหาราชทุก
พระองค์ และท่านผู้กล้าหาญทั้งหลาย จะเป็น

ทหารหรือพลเรือนก็ดี ที่ได้สละชีพป้องกัน
ประเทศชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และมนุษยธรรม
เพื่อสันติของโลกทั้งในและนอกประเทศ ผู้มีบุญคุณ
แก่ชาติแก่โลก ข้าพเจ้าทั้งหลายขอสงบบจิตแผ่กุศล
ครั้งนี้ให้ทั่วทุกท่านด้วย ทั้งอดีตและปัจจุบัน ขอจง
ได้รับส่วนกุศลจากข้าพเจ้าทั้งหลายที่ได้สร้างขึ้นด้วย
จิตบริสุทธิ์ทั่วกัน

และขอแผ่ส่วนบุญให้ท่านอุปัชฌายาจารย์ และ
บุพการี อันมีบิดามารดาญาติผู้ใหญ่ ผู้มีพระคุณ
ทั้งหลาย ทั้งเพื่อนฝูงมิตรสหายทั้งหลายที่ล่วงลับไป
แล้ว และขอแผ่ส่วนกุศลอันนี้ไปยังเจ้ากรรมนายเวร
และศัตรูคู่อาฆาตเคียดจองกรรม จองเวรหากมี ทั้งอดีต
และปัจจุบัน ทั้งที่รู้จักก็ดี ไม่รู้จักก็ดี โปรดมารับส่วน
กุศลที่เราทั้งหลายได้แผ่มาให้ทั่วกัน และขอแผ่กุศล
นี้แก่เทพยดาทั้งหลายทุกชั้น ตลอดจนรุกขเทวดา
นางไม้ และวิญญาณที่ยังล่องลอยอยู่ในภพน้อยภพ
ใหญ่ ยังเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏะสงสาร และวิญญาณ
ของสัตว์โลกที่กำลังรับกรรมอยู่ในทุกคติภูมิ ที่

สามารถมารับส่วนบุญนี้ได้ ขอให้มารับส่วนบุญ
ด้วยกัน หากวิญญานที่ยังไม่รู้แจ้งในการแผ่ส่วนกุศล
ของเราครั้งนี้ ขอเทพยดาทั้งหลายจงช่วยบอกกล่าว
ให้ทั่วกัน เพื่อจะได้รับส่วนกุศลในครั้งทั่วถึงกันเถิด
เราทั้งหลายขอแผ่เมตตาจิตมาสู่สัตว์โลกทั้งหลาย
ขออย่าให้มีความพยาบาทจองเวรจองกรรมอย่า
ได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย ขอให้บุญกุศลที่เรา
ทั้งหลายร่วมสร้างในครั้งนี้ จงบันดาลให้สัตว์โลก
ทั้งหลาย จงอย่าได้มีทุกข์กายทุกข์ใจเลย จงมีจิตใจ
ผ่องใส เปลี่ยนจากทุกขัตถิยามาสู่สุขัตถิยาด้วยความ
ปรารถนาดีของเราทั้งหลาย จงบรรลุถึงความตั้งใจ
ณ กาลบัดนี้เทอญ

ข้าพเจ้าทั้งหลายที่ได้ร่วมสร้างกุศล
ในวันวิสาขบูชา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม ถนนพระราม 6 ซอยมันส์ 2

พระนคร โทร 815629

นายรวล รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2512